

۱۲ گرامہ سرفراز

شہرت ننگیال

دوولس گرامه ماغزه

شهرت ننگيال

۱۳۹۴ کال

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دوولس گرامه ماغزه

ليکوال: شهرت ننگيال

خپرندوی: دانش خپرندويه ټولنه

د خپرېدو نېټه: وري - ۱۳۹۴ لمريز

چاپ شمېر: ۱۰۰۰ ټوکه

چاپ نوېټ: لومړی

دیزاین: سپين سهار

چاپځای

اسد دانش مطبعه - کابل / ۰۷۰۰۴۴۹۲۹۸

د تر لاسه کېدو پټي:

(۱) میوند وات، پخته فروشی، کوڅې ته مخامخ، احمدي پلازا، څلورم پور،

دانش کتابخانه - کابل / ۰۷۷۱۱۴۴۳۱۷

(۲) میرویس میدان (کوټه سنگي)، بهزاد کورس ته مخامخ،

میننه یار مارکیت، دانش کتابپلورنځی / ۰۷۸۵۲۰۰۲۱۲

(۳) اسحاق زی مارکیت، ځمکتل، دانش کتابخانه - جلال آباد / ۰۷۸۶۹۸۸۶۵۵

د چاپ ټول حقوق له خپروونکي سره خوندي دي

د خپرنډويې ټولنې يادښت

دوولس گرامه ماغزه، د افغانستان د تاوجنو سياسي پرمختياوو پر منظره کشي او تحليل دواړو راگرځي. دغه تصويرونه له ټولو رښتيني او ژوندي دي، چې ليکوال راساً د خپلو سترگو لينز کې له راخيستو وروسته په تورو ټکو خورا په زړه پورې انځور کړي دي.

د هغو بورنوونکو پېښو او لړزوونکو پرمختياوو انځورنه چې له ميډيا پټې راپورته شوې، او د خلکو له سترگو الونيا غزېدلې دي. ليکوال د ډېرو پېښو او پرمختياوو خپله شاهد دی، څنگ ته يې پاتې شوی او له نژدې يې څارلې دي. ځکه خو د لومړي لاس موادو په توگه دغه يادښتونه د راتلونکي تاريخ لپاره د نغدو لاسوندو زيرمه برابره کړې ده.

بناغلی شهرت ننگیال له قضاوت تر ډېره ډډه کړې، په دې توگه یې د لوستونکي دغه حق خوندي کړی دی.

ناپیلټوب ته یې هم خپله ژمنه پاللې لکه یو امانت پېښې او پرمختیاوې یې پخپله اصلي بڼه او څېره زموږ مخې ته ایښی دی. د دغو یادښتونو ارزښت په دې کې دی چې نن او د نن په رڼا کې نه دي کښل شوی پروڼ یې په هماغه پروڼ کې د پروڼ په دود او موډ قلمبند او محفوظ کړی دی.

هغه مهال چې پر هېواد د لومړنۍ تپلي جگړې اور لگېدلی و، دا اور څنگه ولگېده، چا ولگاوه چا لمن ورته وهله، څوک یې تاو ته پند وو، چا پرې اوبه، چا تېل غورځول ټول د دغه کتاب منځپانگه گرځېدلې.

دانش خپرندویه ټولنه د دغه کتاب پر خپراوي ویاري، بناغلي شهرت ننگیال ته مبارکي وایي او لوستونکي یې لوستلو ته رابولي.

درښت

دانش خپرندویه ټولنه

هزاران سال با فطرت نشستم
از خود ببریدم و با غیر بستم
ولیکن سر گذشتم این سه حرف است
تراشیدم، پرسیتدم و شکستم

لړليک

١٥	سېلابي اوبو کې جل وهلې تنده
٢٠	نيمگري رښتيا
٢٦	له پردې تيري تر تنظيمي جگړو (مذاکرات)
٣٣	بې منزله لارې
٣٦	"آيا نجيب را ميشناسيد؟" کتاب خپراوي
٣٨	د ډاکټر نجيب الله او روسيې تر منځ د بدگوماني واټن
٣٩	د ايران رول
٤١	له څلوېښتم لښکر سره اوربند
٤٣	د رژيم دننه ډلبندي
٤٦	بې تعبیره خوبونه
٤٨	د واک لېوالتيا

- مشورتي شورا او د مولوي حقاني فارمول ۵۰
- د جنرال تني ناکامه کودتا: ۵۲
- د قوماندانانو سرتاسري شورا: ۵۹
- خوست د ټولو تنده: ۶۳
- ناکام بری: ۷۷
- بې پایلې اړیکې ۹۲
- ستو کنډو ۱۰۵
- د قوماندان عبدالحق ستراتيژي: ۱۱۶
- جبل السراج ائتلاف ۱۱۸
- شورای عالی جهادی: ۱۱۸
- گام په گام سقوط ۱۲۱
- گډه نماینده شورا: ۱۲۱
- د گردېز وضعیت: ۱۲۲
- د ماضي له ترورمۍ د مستقبل تیارو ته ۱۲۵
- له جنرالانو سره شپه ۱۳۶
- د شمال خپې د کابل پر خوا: ۱۳۹
- له ورځه تېرې اوبه: ۱۴۰
- نظامي عالي شوار ته د واک لېږد غوښتنه ۱۴۳
- درواغجن خوبونه: ۱۴۴
- د یوې لوبې پای د بلې پیل: ۱۴۸
- خام باور: ۱۶۲
- کابل کې د پاکستان شارژدافېر، سید فدا یونس: ۱۶۵

دولس

۱۷۱	د ټولو غاړو بایللي جگړه
۱۸۰	د ځمکنیو یتیم خانې ناکامه لوبه
۱۸۷	د ارگ پر لور - د مرگ پر لار:
۱۹۱	خاطره:
۱۹۱	له برخلیک سره لوبې:
۲۰۲	یو تخت څو پادشاهان
۲۰۶	تنظیمي جگړې او د سولې هڅې
۲۱۰	د خبرو او عمل توپیر:
۲۱۵	په جنتي وطن کې دوزخي لمبې
۲۲۴	جلال آباد جگړه
۲۳۸	ناکراره تلوسه:
۲۳۹	د مرگ کومې:
۲۴۰	خونړۍ منگولې:
۲۴۵	د مرگ سفر، د هوایي ډگر پر لور:
۲۵۲	د مرگ منظر
۲۶۳	مرگونې پوښتنه:
۲۶۴	د گرونکو شرنګ:
۲۶۶	درواغجنه هیله
۲۶۸	وېروونکې خوښې، د ویر په تیارو کې:
۲۷۲	د مرگ پر پوله:
۲۷۳	ترخې شپې، خواږه یادونه:
۲۷۵	د اندېښنو توپاني څپې:

- هغوی آزاد شول: ۲۷۷
- د وحشت دېوان، د ښاپېریو په هوس کې: ۲۷۹
- اسیر کابل، آزاد یادونه: ۲۸۹
- له قانوني سره لیدل: ۲۹۲
- ضایع شوي کتابونه، اسناد او خپرونې: ۲۹۴
- اختر د ویر او غم په تیارو کې: ۲۹۷
- په بې قانونه دستگاه کې قانوني اکتونه: ۲۹۸
- په ارگ کې د واکمنۍ زېړه پانه: ۳۰۱
- دفاع وزارت کې د گټې او بایلات حقیقت: ۳۰۴
- د مسعود ملاقات: ۳۰۴
- د منډي د تالان گواښ: ۳۰۹
- په ناقانونه موقف کې: ۳۱۰
- له خانقا تر شاهي ارگه: ۳۱۳
- دوه بېل واقعیتونه؛ یو تریخ حقیقت: ۳۱۳
- د حضرت صاحب سر مات و: ۳۱۳
- د ارگ یو بل انتظار: ۳۱۶
- د جنرال مجید راتگ: ۳۱۶
- بیا هم د آمر صاحب ملاقات: ۳۲۳
- وروستۍ پانه د مرگ گواښ: ۳۲۹
- د احمد شاه مسعود بلنه: ۳۳۴
- پر حقاني برید: ۳۳۸
- کابل هوتل که کاروانسرای: ۳۴۴

- ۳۵۰ ..... د مرگ په زېري کې د خوښۍ ډزې:
- ۳۵۲ ..... د دوستۍ تجربه، د دښمنۍ ځکه:
- ۳۵۴ ..... له مسعود سره يوه بله ناسته:
- ۳۵۴ ..... د حضرت صاحب دماغ خراب دی:
- ۳۵۶ ..... درنې ډزې؛ سپکې منډې:
- ۳۶۱ ..... د گوليو په گډا کې:
- ۳۶۱ ..... د ملگرو له قيامت، د وروڼو محشر ته:
- ۳۶۴ ..... د فتحې په محشر کې لړزونکي انکشافات:
- ۳۶۷ ..... کتابونه په لمبو کې:
- ۳۷۱ ..... د تاريخ پور:
- ۳۷۴ ..... يواځينی اتفاق:
- ۳۷۹ ..... د کابل جمعه:
- ۳۸۱ ..... د کابل دار:
- ۳۸۱ ..... خپلمنځي غوسه او د استاد سياق «نه»:
- ۳۸۴ ..... د پرون زندان- د نن امان:
- ۳۸۵ ..... په ارگ کې د اقتدار يو بل څپرکی:
- ۳۸۹ ..... د سولې ښوونځي کې د علماوو غونډې:
- ۳۹۰ ..... بيا هم په ارگ کې:
- ۳۹۵ ..... ترخه رښتيا:
- ۴۰۰ ..... د علماوو اتحاد:
- ۴۰۰ ..... د شپېتو برېڅو ورځ په ورځ کمې دي:
- ۴۰۴ ..... د استاد رباني غوښتنه:

- د ډاکټر نجيب الله د ليدو تلوسه ۴۰۶
- د مولانا منصور نيول: ۴۱۳
- د حکمتيار ليک: ۴۲۰
- د سولي پر ښوونځي بريد: ۴۲۴
- کرايي جنگيالي ۴۲۶
- پر خره سپرېدل يو شرم کوزېدل بل ۴۲۹
- تفسير از کلمه (سوء تفاهم) ۴۳۲
- نگرشي کوتاه بر متن ورق پاره ای تحت عنوان (تفسيري از کلمه سوء تفاهم): ۴۳۷
- د ايډيالوژيو اغېز: ۴۴۰
- لوره بيه ۴۴۲
- پاکستان ته د جنرال دوستم بيول ۴۴۷
- د خبرو بل پړاو: ۴۵۰
- اصلاحي شورا ۴۵۰
- د حقاني صاحب له اړخه مخابره کې له حکمتيار سره اړيکه: .. ۴۵۵
- دا واري نوې پرېکړه: ۴۵۶
- مطبوعاتې کنفرانس کې د مولوي حقاني د وينا غټ ټکي: ۴۵۹
- همغېرۍ شورا کې د حکمتيار، دوستم او مجددي ائتلاف: ۴۶۲
- شرمېدلې ملگرتيا؛ وحشتناکه دښمني ۴۶۵
- د کفر بله فتوا ۴۶۹
- د پغمان او چهار اسيا کتنې: ۴۶۹
- د ارگ بله ننداره: ۴۷۳

- د گوليو لېونی خندا: ۴۷۷
- حل و عقد که د پول نقد شورا: ۴۸۱
- د مولوی حقاني دريځ: ۴۸۱
- له سده وتلي ۴۸۹
- زور حقيقت نه دی ۴۹۴
- څه کېدی شي، څه کولی شو...؟ ۴۹۴
- د مولانا فهم بېدار: ۴۹۶
- له پيسو خالي بانکونه: ۴۹۸
- په يوه بڼه د څو کرنسيو چلښت: ۴۹۸
- ناکامه تجربه: ۵۰۱
- د حکمتيار ملاقات ۵۰۳
- د کابل د ناپوڅي کېدو وړاندیز ۵۰۳
- د تېښتې حقيقت ۵۱۰
- د استاد رباني ملاقات ۵۱۵
- چهار اسيا ته تگ ۵۲۱
- لیک؛ زما کمزوري ۵۲۴
- د يوې اوونۍ يرغل ۵۲۸
- له مزارې سره؛ ۵۳۳
- د خبرو ترجمه ۵۴۴
- جنرال دوستم ته نوی وړاندیز: ۵۴۵
- د تخريبي هڅو مرگونې بېلگه: ۵۴۷
- فطرت ۵۵۰

- تريخ حقيقت: ۵۵۱
- د محمود ميستري او حقاني ملاقات ۵۵۳
- د حل او عقد ډرامې تمثيل ۵۵۸
- د مولوي حقاني دريځ ۵۶۷
- د جگړو بل پيل ۵۷۵
- د اسلام آباد تړون کې د قاضي حسين احمد او جنرال حميدگل رول: ۵۷۷
- اسلام آباد تړون ۵۸۲
- مصلحتينو شورا ۵۸۹
- د قصر نظر بندي ۵۸۹
- جلال آباد تړون ۵۹۸
- درس که فرش...؟ ۶۰۳
- لاسلېکونه- انځورونه...؟ ۶۰۸
- د ارگ شپه ۶۱۵
- مسلمان زړه؛ پښتون تفکر ۶۲۵
- جهاد هغسې فساد دغسې: ۶۳۲
- محکوم، مجبور او اسير کابل: ۶۳۵
- غله مخونه، د کاني زړونه ۶۳۹
- خدای پامان ۶۴۱
- غبرگون: ۶۴۴
- جرگې د جگړې اور گل کړ ۶۶۰
- سوځنده سيوری: ۶۷۰

٦٧٠	دوه جلا پيغامونه
٦٨١	يو ليک خو وړانديزونه
٦٨٢	د جنرال ليک
٦٩٢	د پېښور صرافان؛ د کابل خبرونه
٦٩٦	مړده به دست زنده
٦٩٩	زېره کودتا
٧٠٢	د جمعيت اعلاميه کې د نوي
٧٠٢	مشرتابه اعلان
٧٠٤	د پان پر ژي:
٧٠٤	واقعي يې لا پاتې دي؟
٧٠٧	پېښليک

سېلابي اوبو کې جل وهلي تنده

دا د هغه مهال يادښتونه، برداشتونه، انگېرنې، خاطري، يونليکونه او د سياسي سوچ خورې ورې نخچې او زاويې دي چې ژوند بایلله، مرگ گټله. د هغه وخت فکري مود او سياسي فېشن ډيزاين چې وخت يوازې د مرگ بربوکی الوزولې او د ژوندانه دنياگۍ يې د وحشت له دورو او خځلو ډکوله.

موږ برباد نسل هم دغو څپو په خورا بې دردی يوه بله خوا غورځولو - د ساحل په تمه مو کله سروڼه له کمرونو سره لگېدل، کله به د نهنگونو او مگرمچو خولو ته لوېدلو...

لکه د سېلاب اوبو کې جل وهلي تېري چې د سرابونو په لالهاندۍ او بې دمې ستومانۍ اوښتي وي...

دغو بربوکیو زموږ سترگې له خاورو خځلو ډکې کړې، خو له خپلې مخې يې کاره نه کړو، خپله لاره يې را نه ورکه نشوای کړای...

دا يوه کيسه هم ده - د يوه مجاهد ولس د مېړانې حماسه او پر دغه اتل ولس د تېليو مشرانو د ذهني پستۍ او سياسي خوارۍ شر مناک داستان ... هغه چې جهاد يې له لاسه پر فساد واوښت، پر اسلام او افغانيت يې بولۍ ولگوله، خپل خلک يې له يرغلگرو په زيات قساوت او شقاوت وځپل - د خپل مېړني ولس د عزت او عظمت شمله يې د پرديو پښو ته ټيټه کړه، ملي، ديني او افغاني ارزښتونه يې په خورا نامردۍ

ليلام کړل ...

په حقيقت کې دغه يادښتونه د اسلام او جهاد تر نامه لاندې د ملت پر مړۍ د چارې راکښلو د خونړي فلم د ځينو صحنو ننداره ده، د مرگونو پېښو او پرمختياوو نيمگړي او تن تصويرونه، د هغه پرون تصويرونه چې تر نن يې د وحشت تيارې غځېدلې او لا سبا شوی نه دی...

دغه يادښتونه هماغه وخت احمد ضياء بابرې په مکتاش کمپيوټر کې کمپوز کړي وو، هغو ورځو کې چې کمپيوټر پښتو توري نه لرل، د احمد ضياء په گوټو د دغو يادښتونو پروف له ما په لېږد را لېږد کې بې درکه شول - دوه کال وړاندې چې پر يوه بله ورکه پسې گرځېدم پر دغو کاغذونو ور پېښ شوم.

يا خدايه! اوس په دې څه وکړم ...؟

د دغو پاڼو په موندلو ما ته ځان داسې برېښېده لکه خپله لمن پر سر اړوم ...

له سره د پروفو کمپوز اسانه، نه وو، چې يو څو يې پښتو توري نلرل - بل د پروفو تصحيح له لوستو ايستي و.

روشنا وردگ خور ته مې مخ واراوه، له واره يې ښه کړه، په لنډ وخت کې يې پروف را وسپارل، خو زه لندن ته ولاړم، په راگرځېدو د ناروغۍ يوې بلې څپې لاندې کړم، تر هغې مې چې پروف لوستل د روشنا لپ ټاپ ټول متن خوړلی و.

دا ځل مې اسد جان ته غاړه کږه کړه - ده قاري صاحب ته د پاڼو سپارلو حکم راکړ - ما په تلو کې قاري صاحب ته د پروفو پاڼې ولېږلې، خو له ولايت زما په راگرځېدو يې لا کمپوز بشپړ شوی نه و - نژدې کال

له گران عبدالهادي سره پاتې وو چې دی په لوست او ازموينو بوخت و،
ما د کتاب له کمپوز د ده لوست او کاميابي درنه گڼله ...

له پروفو کمپوز خورا زړه خوړينې چاره ده، زه له روشنا خور او
عبدالهادي منندوی يم. د کتاب د پيل برخه نقيب الله مل کمپوز کړې
دغسې حبيب جان هم د پروفو تصحيح کې ډېره خواري کړې د دوی
مننه پر ځان پور گڼم. زه دا منم چې دغه يادښتونه د پرون په مود او
منطق راگرځي - متن، موضوعات او اوډن پرېږده، سرليکونو کې هم ما
کوم بدلون نه دی را وستی، دا مې غوره بللې د پرون ناخوالې په هماغه
کاني تول ته کېږدم... لوستونکي بنيادي پرون، د پرون له زاويې و ارزوي
د نن له عينکو دې نه گوري، د پرون کاني تله دې پسې راواخلي هماغه
څپه او سياسي فېشن پام کې ونيسي، پرون ته خپل سر ور دننه کړي،
نن ته يې را نه ولي... قضاوت د لوستونکي حق دی - ځکه خو ما د ښه
او بد له قضاوت او احساساتو پرته خپل يادښتونه ليکلي او را غونډ کړي
دي.

وايي اختر چې تېر شي نکريزې پر دېوال تپي... که دغه پاڼې پر دېوال
تپلې نکريزې راخېژي، پر رنگ او سوروالي يې سترگې نه شي پټېدای ...
همدا سرخي د ملي مبارزې سورمخي ده. کتاب له ولسمشريزو ټاکنو
دمخه چاپ ته چمتو و، خو د ملگرو له دغې اندېښنې چې کېدای شي
منځپانگه يې د ټاکنيزو ټکټونو پر خلاف وکارول شي، له ټاکنو وروسته
کړ.

خو ټاکنو موږ يو ځل بيا د تاريخ د تکرار له نخرې سره لاس و گريوان
کړو. په کومه شرمېدلې بڼه چې جهادي مشران د پېښور گورنر هاوس،
بگراميو، اسلام اباد کې د ترکي الفیصل، جنرال حميد گل، اعجازالحق،

نوازشریف، غلام اسحق خان پر وړاندې گډ شول، د اوباما، جانکيري، يانکويچ، نیکولاس هایسم او ... په مخ کې هم په هغه بڼه نڅا تر سره شوه. د اسلام، جهاد، شریعت له شعارونو سره د دیموکراسۍ، مدني حقونو د خلکو ارادې ته د درناوي هغو حساب او انجام برابر وخوت ...

اوره دې په اوره منت دې په څه ...؟

د پروڼ لوبه د نن له ډرامې سره څومره ورته ورته وخته ...؟ یوازې د ریفرې او پروډیوسر توپیر ... له انلوگ ډیجیټل ته د لوبې او ډرامې د نندارې فرق ... زموږ ملت چې وار په وار د انقلاب، کارگر، خواریکښ ... جهاد، اسلام، شریعت او دموکراسۍ په نامه یرغل دی، زاړه گنا کاران غواړي له سره د ملت اراده برمته وساتي ...

یو ځل بیا دغه یادون ته ورگرځم چې د دغو یادښتونو د چاپ یوازینی موخه په تورو ټکو د پېښو او پرمختیاوو د انځورنې هڅه ده - نه د چا د محکومیت او برأت نیت ...

که دې کې کوم رنګ روښانه، شوخ او یو نیم تت او تیاره راغلی وي لامل یې زما کمزوري ده چې پر یادون یې سترگې نه شوای پټېدای. دغه پاڼې زما د ژوند د ضایع شوې برخې هغه پانگه ده چې له مودو زما د زړه او اوږو بار گرځېدلی ... له لوستونکو مننه که د دغه باره په اوچتولو کې یې را سره مرسته کړې ...

له دغو یادښتونو ځینې ما خپل ځان لپاره کښلي، مانا د خپل پام غلطولو لپاره ... په بله وینا دا هغه وخت زما فیسبوک او ټویټر دی ... ۲۹ کتابچې، ډایري مې له دغسې یادښتونو ډکې دي ...

یو ځل مې زړه کې راتېره شوه چې له سره یې و کارم ، نه پوهېږم همداسې به ښه وو، که له سره مې لیکلي وای ...؟

ډایري به څه ډول کارې ...؟ چې هر چوکاټ ته یې غورځوې په
هماغه یوه جولی کې به یې په راتلولو ځان اړ گورې، چې دا ستا ټکي
خبرې نه بلکې هغه څه دي چې تا لیدلي اورېدلي دي ... بیا هم له بده
بخته چې زموږ پرون سبا شوی نه دی، د نن خبره تته او پته ده، زموږ
ارزونه او قضاوت هله متوازن او رښتینې راختی شي چې پرون له ټولو
کردارونو او کرکټرونو سره له هغسې عینکو وگورو چې د راتلونکي لپاره
ترې د عبرت درسونه تر لاسه کړای شو - که نه د پرون د کرارې او وینو
تېرې دښتې ستومانه سفر به مو کله هم دمه شوی نه وي.

له لوستونکو د هر ټکي او خبرې د منلو هیله نه شم پاللی چې دا
کوم تاریخ نه دی، زما خپله مشاهده ده، د کمزوریو، تېروتنو اړخ یې
جوت دی، له لیدلیو هغو پرته نورې زما خپلې اندازې او اټکلونه دي،
ډېری سرچینې را نه هېرې دي، په تسلسل کې یې هم ستونزې گورم
ځینې پرمختیاوې له موضوع سره د اړیکې له مخې تکرار راغلې، چې
دغه یادښتونه ما په پانه پانه، لارو، موټرو - منډه او پته کښلي دي.
بې کمپوزه نور یادښتونه مې پرېښودل، که ژوند و، هغه به بل ټوک
کې را غونډ کړم - وگورو یوویشتمه پېړۍ کې د شلمې هغه څنگه
لگي...؟

ځکه خو له درنو لوستونکیو وار له مخه ښه غواړم.

یار زنده صحبت باقی

یاد ماضی عذاب ہے یا رب

چین لے مجھ سے حافظہ میرا

۶/۲۰/۱۳۹۳

ننگیال

نیمګري رښتیا

رضا علي عابدي په دې اند دی چې ژورنالست ښايي زړه ونلري...
ددې مانا دا نه ده چې بې زړه يا ډارن وي... مطلب د اچې د ده موخه
رپوټنگ او خبر دی، دا نه چې د غموونکو، بورنوونکو پېښو په لیدو له
خواشینۍ په اه، اوف لگيا اوسي.

زړه ونه لري، دا چې په چا بد نشي، دلته زړه هغه خنډ دی لکه
سياست کې سړی ورسره په جنجال اوښتی وي.

یوه نیمه لسيزه وړاندې د BBC فارسي څانګې لطف علي خنجي یو
حیرانوونکی لیک لوست:... تاسې په مرګونو، زخمونو او یجاریو کې
موندلې... پر همدې د خپلې روزۍ ګاډی چلوی، خدای (ج) به داسې ورځ
را نه ولي چې کراره کراري وي او تاسې د خبر لپاره څه ونه لری...؟
خنجي ویل: پر موږ دغسې ورځ وار له مخه راغلې... هغه ورځ
دومره په خیر او کرار تېره وه چې پروګرام خپراوي ته چمتو و، موږ خبر
نه و موندلی...

یو بهرنی ژورنالستې ته مې افغانستان کې د زیږون پر وخت د میندو
د میرنې کچه یو څه مبالغه ۴۵ سلنه ښوده... په لنډه یې راپرې کړه :
بچي دې نه راوړي...

لکه ژورنالستان رښتیا زړه نه لري.

ځینې حقیقتونه افسانه وګرځي، خو ځینې افسانې حقیقت خپري...

زه چې له کابل وتم، کابل ناګرار و، خو کابل اباد و.... چې بېرته ورته راوګرځېدم کابل ويجاړ و... زما په مخ کې وران شو، ما په خپلو سترګو د کابل ورانۍ لیده، زما پر وړاندې کابل وړانډه... د کابل بربادي ما په خپلو سترګو لیدله...

کابل د خپلو فاتحانو د هوس قرباني و، دا د کوم پردي هېواد یرغلګر نه وو، چې پر کابل یې د توغندیو، لوتماړیو او وحشت قیامت راتپ کړی و. د خپل هېواد، خپلو خلکو د فتحې په هوس کابل کې د مرګونو او بربادیو هنگاه ټوده وه. زه خپله د مرګ په منظره او تجربه اوښتی وم... زه مړ وم، خو د بیا بیا مرګ لپاره ژوندی پاتې وم...

د کابل کیسي ډېرې دي، یو وخت د کابل کوټوال مشهور و، بیا یې ښاروال یادېده... کوټوال په زور، ونیسه وتړه... ښاروال په خدمت...

ښاروال کابل ورغاوه- له پامیر سینما تر حضوري چمن یې واته ویوست دومره پراخ چې پامیر سینما سره به سړی ودرېد حضوري چمن یې لیدای شوای. د میوند واته یې نوم شو.

له میوند واته یې تر پښتونستان څلورلارې نادر پښتون واته وغزاوه. ښاروال به کړۍ ورځ په دوړو خاورو کې له کارګروو سره لګیا و. غرمه به یې له ګندنې سره ډوډۍ تاووله... مرحوم غلام محمد فرهاد یادوم، د کابل لومړنی انتخابي ښاروال... ځکه خو کابل هر چا ته غېږه پرانیستی وه، ټول دغه غېږ کې بسیا وو. د هندو، مسلمان، پښتون هزاره، ازبک هتۍ څنګ په څنګ خوندي وې. د یو بل عقیدې او ژوند دومره درناوی چې د روژې غرمه کې هندوانو دوکانو ته پردې نیولې. هندو مسلمان پښتون، تاجک هزاره په ګډه په مینه د ژووند اړابې ته دیکه ورکوله- چا د بل سر کې مېخونه نه ټک وهل، د مړي رقص دود نه و، له چا غوږونه

پوزې نر پرې کېدې، په تازه مېوو کې يې زهر نه پيچکاري کول....
د کابل د وياړ او خوښيوو کيسې ډېرې دي، د ودان سمسور کابل
خاطري ژوندۍ دي، خو دا وخت کابل زخمي دی، د کابل بڼايست
شهيد دی کابل کنډواله دی، هديره دی. ډار، وېره، وحشت د کابل
برخليک گرځېدلی، لکه د مغولو، چنگيز هلاکو لښکر پر کابل
ورختلی...

د کابل فاتحانو نوم لگي، د هيبت او وحشت کيسې يې خپرې دي...
زه ظاهرا په وران ويجاړ کابل کې ژوندی گرځېدم، خو دننه مړ وم،
لکه فلمو، ناولو کې چې يو مری او لاش راپاڅېدلی وي، گرځي... چې
دلته «رقص مرده» دود و، ځکه خو زه تر اوسه مرم... کله په يو لاس
کله په بل، نن د يوه په گولی سبا د بل، لکه د بيا بيا مرگ لپاره ژوندی
پاتې وم... لکه هغه مجرم چې قاضي په يوار په شل ځلې اعدام محکوم
کړی وي.

ما د کابل همد غسې مرگ او محکوميت ليدلی... د شېرپور مرگ، د
ميوند وات جنازه د چندولو تالان، د دارلامان لوټمار، د چهلستون
بربادي.... هغه وخت چې شور بازار کې د ژوند مری زيندی وه، يواځې
د بارودو او گوليو انگولا گډه وه...

د ډاکتر صمد علي حکمت کتنځی کنډواله، د حسين حسرت معاینه
خانه ويجاړه وه... خرابات نړېدلی،،، د استاد سراهنگ او استاد رحيم
بخش مېنې ويجاړې دي.... بارانه کوڅه کې تيغلي بگلامي بگلامي
چيغې نه وي، کافروشی کې د خليفه رازق دوکان دره پرمخې پرته وه...
سرچوک کې د ملا ازبک دواخانه د موتي سپنگ مطب نړېدلی، د
کرم چند د ټوکرانو دوکان لوټ دی...

د صدارت له څلور لارې د رام پرکاش عکاسخانه او د پانو ځای ورک
دی... د حضوري چمن سینه ټانکو شودیاره اړولې- د جشن سیمه
وحشت پر سر اخیستې، کابل نندارې، بهزا، د فرخي سیمنا کنډواله ده.
پر حبیبه، غازي، رحمان بابا، خوشال خان لېسو د توغندیو خولې
ښخې دي.

نادرشاه روغتون، ابن سینا... کې د مرگ اتن گډ دی، پر کابل
پوهنتون د وحشت دیوانو گونډه وهلې...

کابل له جگړو ویجاړو او له جگړمارو لوټ دی... د جنگیالیو،
ملېشو، مجاهدینو، جگړه مارو هر یوه خپل قیامت دی... کابل زخمي
دی، د کابل ښکلا پر هر ده.

فاتحان یو په بل پسې پر کابل، د کابل په واټونو، کوڅو راځغلي
کابل برباد دی...

کلونه تېره شول، خو زما د وطن د وینو داغونه تازه دي، وینې
بهېرې، زخمونه ناسور دي.... د پرهرونو خولې خلاصې دي.

د غمیزو، بربادیو او جنگیالیو یواځې ښې او خېرې بدلېرې، په نویو
شعارو او خبرو د مرگ او وحشت لوبه توده ساتي....

د ازما د وطن ټپلې برخلیک دی... خو زما ملت ژوندی دی، د نړۍ هر
هېواد چې دومره اوږده موده له مرکزي حکومت، نظام او سیستم بې
برخې پاتې شي، ژوندی او متحد نشي پاتېدای.

افغانستان د لوي هېواد او افغان د ستر ملت په توگه ژوندی، یو
موتی هېواد او ملت دی....

زما په سینه کې زړه دی... یوازې د سیاست سینه له زړه تشه
خېرې... ځکه خو په گرانه د زړه خبرو ته ورماتېدای شي... خو قلموال

د زړه له منلو نشي تېرېدای، د زړه اوري، له زړه وايي او د زړه مني، له زړه مجبور وي... چې قلمونه د زړو په وينو چلېږي... د قلم پر تقدس الله تعالی لوره کړې. نه يوازې قلم بلکې د ټکو او لفظون پر حرمت هم...

پر دې جگړې همېشه له بري پرته غزېږي... د دغو جگړو بري هم ماتې راوځي هره غاړه ځان گټونکي گڼي، خو دواړو بايللې وي... دلته بري يوازې خوب پاتې شي، د حقيقت تعبير نشي ترلاسه کولای. د بايللې جگړې نيمگړي رښتيا!

دا زما خپل رښتيا دي، زه منم دلته د هر چا خپل رښتيا دي. خو زما رښتيا د بل درواغو له پاره نه دي... قضاوت د لوستونکي حق دی. د وخت جبر، مسلط اختناق، ترينگلي حالات او ډار زما هغه کمزوري او پړه گرځېدلی چې ددغو يادښتونو په ليکلو راغونډولو کې يې زما پر وړاندې کومي شلولې... ځکه خو لوستونکي ښايي ((بين السطور)) خپله را وباسي... دا د لټون تجسس او جستجو هغه صلاحيت دی چې لوستونکي خپلو راپورته کړيو پوښتنو ته پر ځواب اړباسي... د ((بين السطور)) د لوستو لپاره د سر پر سترگو سربېره د زړه سترگو ته هم اړتيا ده... هيله ده د زړه په وينو کښلې دغه پاڼې د زړه په سترگو وگورئ.

ښښه غواړم که د زړه خبرې پر مغزو ښې ونه لگي...

د بايللې جگړې نيمگړي رښتيا

درميان قهر دريا تخته بندم کرده ای

باز میگوی که دامن تر مکن هوشیار باش

پلان صلیح برای
افغانستان

اینها نقشه آمده بودیم با آن بودیم و چون بخارید

له پردې تيري تر تنظيمي جگړو

(مذاكرات)

ملگري ملتونه، سيمه ييز اړخونه

کورني مرکچيان

د افغان ربړې اوارې لومړۍ پلا د ژېنو مذاكراتو تر سرليک لاندې ۱۹۹۲ كې د ملگرو ملتو لخوا نژدې شپږ كاله وشاربل شو.

د خبرو پروسه د ملگرو ملتو سرمشري خاور پېرېز ډېكوبلار ځانگړي استازي كوردوويز پر مخ وړه، د ۱۹۸۸ د اپريل ۱۴ مه يو تړون دريو سنده كې، څلورو تنو هر يوه د كابل له اړخه د بهرنيو چارو وزير عبدالوكيل، د پاكستان بهرنيو چارو وزير زين نوراني، د امريكا بهرنيو چارو وزير جورج شولتز او د شوروي اتحاد بهرنيو چارو وزير اېدوارد شېواردنادزي په لاسليك اعلان شو.

ژېنو خبرو افغانستان كې د سولې په پرتله د شوروي پوځيانو وتلو ته د لارې برابرېدو موخه لومړۍ گڼله، پاكستان د مداخلې مخنيوي د ((رسمي پولو)) تر منځ د ډېورنډ تپلې كرښې د رسميت پېژندلو په نيت د ربړې يو لوري برمه كړی و.

كابل له دغو خبرو سره د خپل مشروعيت ثابتولو هيلې پېيلې وې، امريكا خپلو اوږدمهاله موخو او گټو ته لار، لوري او گودرونه كتل -

ځکه خو د ربړې اواړي ته سالم میکانیزم او د جگړې د پای ته رسېدو لومړیتوب ته له هماغه پیل نه دا چې په ټیټه وکتل شول بلکې له سره د خبرو اترو کې نه و نیول شوې.

ژېنو خبرو اترو له افغانستان د شوروي لښکرو وتلو ته مخه ورکړې شوه، جگړه یې پای ته ونشوې رسولې، د دغه تړون په مهال د ۱۹۸۸ د می له پېنځلسمې د شوروي عسکرو وتل پیل او د ۱۹۸۹ د فبرورۍ پر ۱۵ مه بشپړ شول، خو جگړې دوام وموند، سوله را منځ ته نه شوه او یو ناپېیلی حکومت جوړ نکړی شو - د ژېنو مذاکراتو اترو کې د جگړې مخنیوي، د سولې ټینګښت او ناپېیلی حکومت جوړېدن ځای نه شوی لرلی، چې د خبرو اترو او بهرنیو ځواکونو خپلو گټو او موخو ته د رسېدو هیلې پاللې، ځکه خو د شوروي عسکرو له وتلو سره نه دا چې جگړه پای ته ونه رسېده بلکې لا پسې وغځېده او خونړۍ شوه.

د ژېنو مذاکراتو بهیر کې کوردویز افغان ربړه ۹۵ سلنه اواره اعلان کړه، چې له امله یې د کډوالو تر منځ د بېرته ستنېدو تلوسه دومره وغوړېده چې ډېری کډوالو د خپل بار بستري را غونډولو تابیا نه وکړه.

استاد پژواک له حقوقي او ډیپلوماتیک پلوه له هماغه پیل نه دغه پروسې ته گوته ونيوه، افغان مجاهد او مجاهد ولس کې یې په دې اړه په پاڅه سیاسي منطق او ملي لیدلوري ولارې لیکنې خپرې کړې چې د ولسمل په اهتمام هماغه وخت په کتابي بڼه چاپ شوې.

استاد پژواک په هر ډول منځګړیتوب او اواړي کې د افغانانو د ملي ارادې د درناوي غږ پورته کړ او د پاکستان له خوا یې د افغانانو استازیتوب مردود گاڼه. له بده بخته تنظیمو د استاد پژواک له سیاسي بصیرت، ډیپلوماتیک منطق او ملي درایت گټه پورته نکړې شوه، په وچ

او شعاري مخالفت ودرېدل. لکه څنگه چې افغانستان د امريکا له لاسه
د شوروي کومي ته ولوېد، دغسې د ملگرو ملتو کاواکيو د افغانستان
رېږه د يوه بل شر غېږې ته وروغورخوله.

استاد پږواک تر نړيوال نظارت لاندې يوه ځانگړي کنفرانس چې
لاندې اړخونه پکې برخوال وي وړاندیز درلود...

۱- د ملگرو ملتو د امنيت شورا دايمي غړي.

۲- ټول افغاني گوندونه/ تنظيمونه د خلق، پرچم په گډون د گوند په
توگه، نه د حکومت.

۳- د اسلامي کنفرانس استازي.

۴- د ايران، پاکستان استازي.

د وړاندیز له مخې ملگري ملتو بنيادي د سولې لپاره د تکر د مخنيوي
په موخه خپل ځواکونه چمتو او د آزادو ټاکنو د څار لپاره يو پلاوي
ټاکلی وای په دې شرط چې د افغانستان گاونډيان د ملگرو ملتو
ځواکونه او ټاکنو پلاوي کې برخه ونلري، د ټاکنو پايلې بايد ملگرو ملتو
تضمين کړې وای. عبوري حکومت بنيادي د اساسي قانون مسوده رامنځ
ته کړي او د لويې جرگې جوړېدو ته مخه پرانيستې وای...

د امريکا او پاکستان هوس د شوروي په ماتې نشوی خړوبېدی،
ځکه خو پخپلو ژمنو نشوی درېدی.

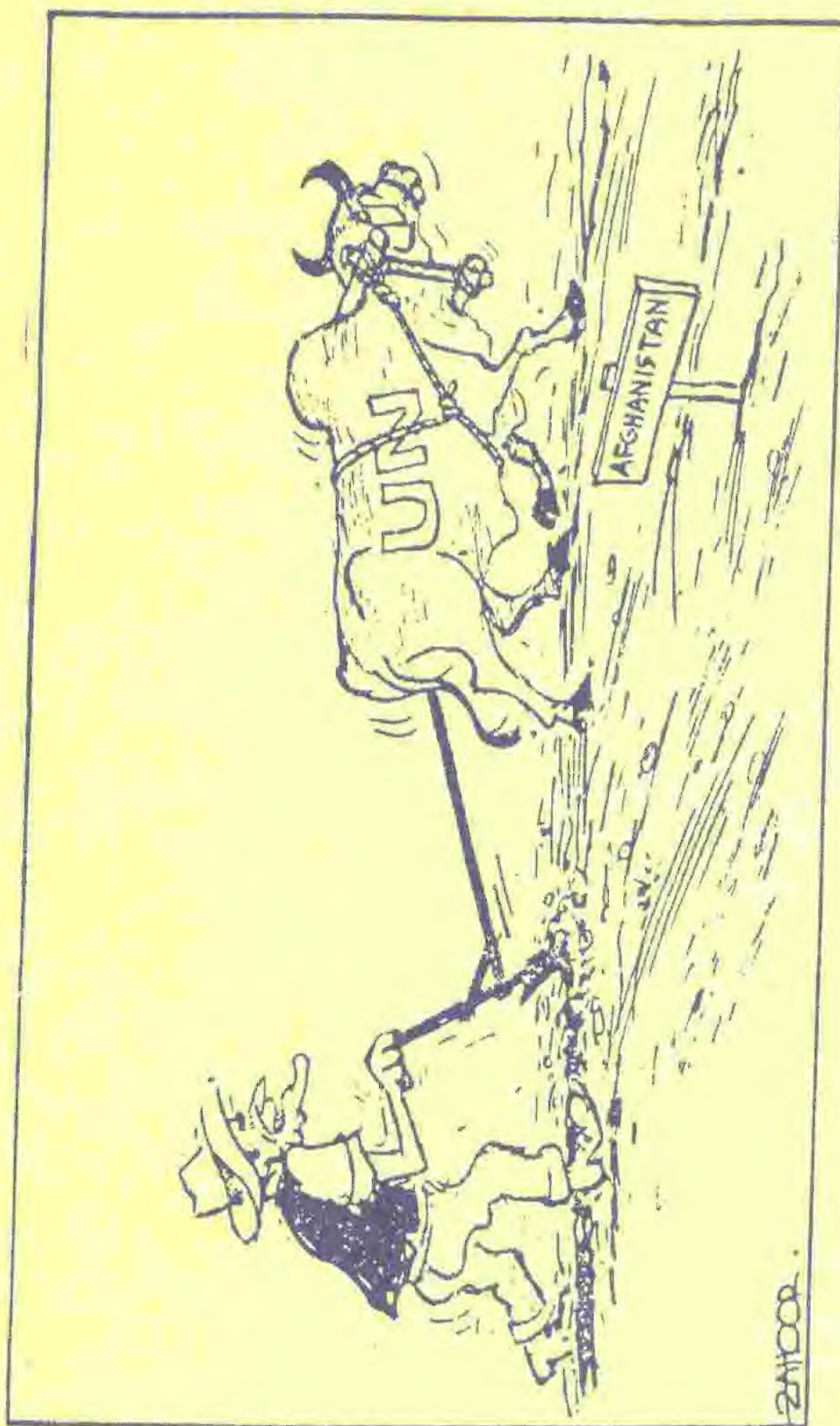
سيمه کې د شوروي او امريکا د موخو، گټو او غوښتنو توپير څه
کېدی شوی...؟

سړی ویلی شي چې امريکا د بل پر اوږه د ټوپک اېښودو پالیسي
پامور گوري...

لویدیز او امريکا وار له مخه د شوروي تيري پر ضد د افغانانو جگړه

د کمونېزم او اسلام جنگ گرځولی، ځکه څو جگړه د افغانانو له ارادې
د باندې وغځېده... امریکايي او لويديز سکالران - پروفیسوران د اسلام او
جهاد په لیکچر بوخت وو.

له همدې ځايه وه چې د نړۍ له گوت گوت څخه جنگيالي دغه جهاد ته راوبهېدل. هېچا ددغو جنگياليو سبا ته ونه کتل... که ددغو جنگياليو اجندا د افغانانو له هغې سره په ټکر کې راوځي، امريکا به د خير غوندې ته ختلې وي...؟

ضياءالحق غوښتل تړون د مجاهدينو مشرتابه لاسليک کړي، که نه وي لږ تر لږه د مجاهدينو پلاوي ژنيو کې وي، خو مولوي خالص د اتحاد د مشر په توگه نشوای چمتو کېدای ژنيو ته ولاړ شي. جنرال ضياء له ده وغوښتل د ژنيو سفر او د سند لاسليک ته غاړه کېږدي، خو خالص له رياست استعفا وکړه.

حکمتيار د اتحاد موقت مشر شو، خو وړاندې له دې چې د مجاهدينو پلاوي ژنيو ته ولاړ شي جونيچو د ژنيو تړون لاسليک کړ - ده د جنرال ضياءالحق د خوبنې پر خلاف په ټول گونديز کنفرانس کې د ژنيو تړون د لاسليک موافقه تر لاسه کړې وه - له همدې امله ضياءالحق د ده حکومت ړنگ کړ. خو د ژنيو تړون لاسليک شوی و...

له دې دمخه د اوجرې کمپ «د افغان جهاد د وسلو او مهماتو ډيپو» د چاودنې پر پلټنو د جونيچو ټينگار، د ملکي حکومت او جنرالانو تر منځ ترينگلتيا غورولې وه... خو د ژنيو تړون پر لاسليک بيرې د جونيچو حکومت تغر ور ټول کړ...

که ژنيو تړون کې د ناپېيلې موقت حکومت ټينگښت پامور بلل شوی وای، ښايي د وروستيو جگړو او بدمرغيو مخه نيول شوې وي. والله اعلم

په دننه کې د پخلاينې او روغې جوړې هره هڅه د مقابل لوري پر حذف او تسليمېدو را گرځېده. د کابل سوله د مجاهدينو د تسليمېدو او واک کې د گډون په غوښتنه را ټوله وه، مجاهدينو کابل رژيم ايله د

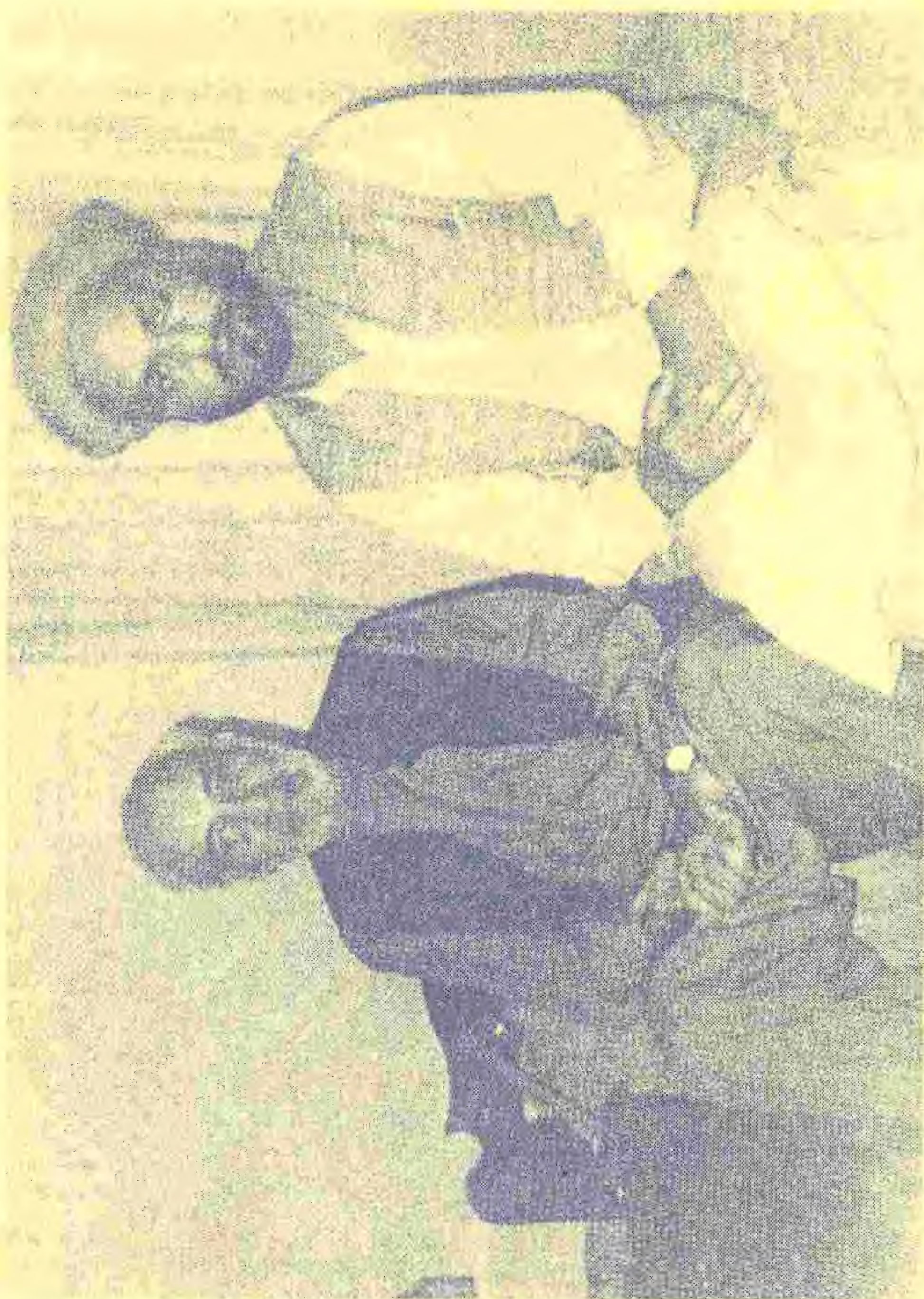
بښنې وړ گڼلی شوی..

یوه غاړه هم په مناسب وخت د ناپیلي حکومت ټینګښت ته نشوی ورگرځېدی، هرې غاړې له سولې خپل ناسم تعریف او تصویر درلود، چې د سولې ټولمنلی او رښتینی تعریف نشوای گڼل کېدای.

مجاهدین او کابل رژیم دواړه داخلي اختلافاتو او دلبندیو د پټو معاملو او توطیو په شر او د ملي گټو او ارزښتونو پر سر د بې توپیری او سوداګرۍ په هوس اړولي وو.

استاد عبدالرحمن پژواک او شهرت ننگيال - پېښور / ۱۳۶۷ل

چې خبر په گمراهیو د رڼا شوم
زه د ستورو له کاروانه را جلا شوم
د سحر ستوریه پر پوځه چې سبا شو
زه په ټولو رهبرانو نایسا شوم
«تقویم الحق کاکا خېل»

بې منزله لارې

۱۳۶۵ لمریز کال د افغانانو د مقاومت د عروج کال و، روسانو زموږ
پر هېواد د پوځي تیري اوم کال پوره کاوه، وخت د روسانو پر زیان و -
هره شېبه چې تېرېده، له یوه نوي گوزار سره مخامخېدل، نړي د تیري
کوونکیو په توگه محکوم کړي وو. له بلې خوا د جگړې د ډگر تاوانونو د
روسانو پر اقتصاد ملا ماتوونکي گوزارونه کول.

د پخواني شوروي اتحاد د بهرنیو چارو وزیر شېواردنادزي وویل:
شوروي اتحاد کال کې لس میلیارده ډالر د افغانستان په جگړه کې
تاوان گالي.

روسان د عصبانیت او غوسې په حال کې وو. هغوی خپلو اسلافو او
په افغانستان کې خپلو اجنټانو ته په قهر وو او له هغوی یې له وضعې
نه د وتلو ابتکار غوښت، د هغه وخت شوروي واکمن گورباچوپ په
خپلو پوځونو فشار راوړ، د جگړې د چټکتیا او لا وحشي کولو قوماندې
یې ورکړه او د مقاومت خپلو لپاره یې د ټاکلې مودې کرښه تېره کړه. د
دې تر څنګ یې د خپلو گوداګیانو په منځ کې بدلونونه هم پامور کړل.

له همدې ځايه وه چې په کابل کې د کمونېست گوند مشرانو هم د قدرت لوبه توده کړه، هر مشر او د هغه گروپ غوښتل ځان گورباچف او د هغه نژدې ملگرو ته د نوې وضعې او حالاتو په غوښتنو او د روسيې د گټو په کاني پوره ثابت کړي. ډاکټر نجيب د خپل ځانگړي استعداد او مهارت له مخې د خاد شبکې له نژدې اړيکو په گټه پورته کولو د گورباچف مغزو ته د دغې خبرې په رسولو بريالی شو چې دی د راتلونکي پړاو لپاره له نورو زيات اغېزمن ثابتهدای شي. دا داسې وخت و چې په شمال کې د احمدشاه مسعود او روسانو د موافقې له مخې اوربند و او د جگړې ټول لنگر د هېواد په ختيزو، جنوبي او جنوب لوېديزو سيمو پروت و.

ډاکټر نجيب په ډېره ځيرکتيا له دې گټه پورته کړه او گورباچف ته يې د يوې غونډې د وقفې په منځ کې په داسې حال کې ځان ورساوه چې هغه د تفریخ لپاره قدم واهه.

نجيب الله گورباچف ته وويل: اوس ټوله جگړه او مقاومت د پښتنو په سيمو کې روان دی، دی (نجيب) له دې امله چې پښتون دی کولی شي د مقاومت شدت راکم کړي، په دې ډول نجيب له دغه فکتور د يوې مهمې نقطې په توگه د گورباچف د پام اړولو په برخه کې استفاده وکړه. له بلې خوا د شوروي زور قيادت د ماضي برخه گرځېدلې وه، گورباچوف د ځوان زعامت نوې خبرې راتولې کړې وې، افغانستان کې هم د دغسې تجربې له اړتيا سترگې نشوې پټېدې.

د ۱۳۶۵ په پسرلي کې د خلق دموکراتيک گوند اتلسم پلینوم جوړ شو، د دغه پلینوم په پايله کې ببرک کارمل لېرې او ډاکټر نجيب د گوند عمومي منشي وټاکل شو. که څه هم دغه پرېکړه په مسکو کې شوې وه

خو د گوندي پلینوم د پرېکړې پرتوگ ورواغوستل شو. په راډیو ټلوېزیون کې د اشرارو نوم په اپوزیسیون واوښت. ډاکټر نجیب له اپوزیسیون سره د دیالوگ شعار خپل کړ. د نوې اساسي قانون او ملي پخلاينې پروسه یې رامنځ ته کړه او هغه ناپېیلي شخصیتونه چې دوی ته نژدې بلل کېدل په کابینه کې شامل کړل.

د بیرک کارمل پلویانو د نجیب دغه کړنې او تگلاره د گوند له اساسي تگلارې انحراف او په اصطلاح د کارگرې طبقې له اېډیالوژۍ سره خیانت وباله او تر همدې نامه لاندې یې د خپلو افرادو او پلویانو سازماندهي پیل او د نجیب د پرځولو لپاره په لیکو جوړولو لاس پورې کړ.

له دې سره په کابل کې د کارمل پلویانو مظاهره وکړه، مظاهره کې د ظاهر طنین رول څرگند و، یو شمېر نجونو ارگ ته په ننوتلو د گورباچف او ډاکټر نجیب پر ضد شعارونه ورکړل. په دې توگه د ډاکټر نجیب پر خلاف د کارمل ډلگۍ د څرگندې دښمنۍ لومړی گام واخېستل شو.

نجیب له دې پرته بله لاره نه درلوده چې د روسي پوځیانو له وتلو سره موافقه وښيي، خو د بیرک کارمل ډلې له افغانستان نه د شوروي پوځیانو وتل د ثور انقلاب ماتې او یو تاریخي خیانت گانه، سلیمان لایق بي بي سي ته په یوه مرکه کې وویل کله چې گورباچف له افغانستان نه د خپلو پوځیانو د وتلو خبره رامنځ ته کړه د کارمل خبره توره وایښېده، وارخطا شو، لړزه پرې گډه شوه، گورباچف ته یې وویل: اگر اکنون از افغانستان قطعات نظامي اتحاد شوروي فراخونده شود، رهبری شوروي بار دیگر مجبور خواهد بود تا یک میلیون سرباز به افغانستان داخل کند - دې ته ورته خبره ډاکټر نجیب هم په خپله یوه مرکه کې یاده کړه. بیرک کارمل درې میاشتې په شوروي اتحاد کې وځنډول شو، ډاکټر

نجیب ته په پوځ او نورو دولتي ارگانونو کې میدان خالي و، دغه وخت ډاکټر نجیب لپاره ضروري وه په گوند او وسله والو ځواکونو کې خپله اتوریته پیاوړې او د هېواد د لومړني شخصیت په توگه ورته د تبارز زمینه برابروي، په دې توگه عملاً د گوند او حکومت لومړی درجه شخصیت وگڼل شو.

ببرک کارمل د شمال لپاره یو ځانگړي پوځي او سیاسي تشکیل منظور کړی و، د دغه تشکیل نوم "د شمال قومانداني" و، "د شمال قومانداني" مشر سلطان علي کښتمند و چې د ستم او پرچم د اهدافو پلي کولو ته یې نوې لارې په نښه کولې.

د شمال قومانداني فوق العاده امکانات او امتیازات په واک کې لرل چې د شمال د ټولو فاشیستي کړیو د نښلولو پر پروسه یې کار کاوه.

مخکې تر دې چې په روسیه کې د گورباچف مرستیال "گینادي یانایف" په مشرۍ افراطي کمونېستان کودتا وکړي، د دې زمینه برابره شوه، چې کارمل بېرته هېواد ته ستون شي، چې کله افراطي کمونېستان په روسیه کې واک ترلاسه کړي د کابل واگې به کارمل ته سپارل کېږي.

ببرک له نجیب سره ژوره عقده درلوده، ده پوځ او گوند کې خپل پلویان تنظیمول او غوښتل یې که ممکن وي د تشکیلاتو له لارې او که نه د پوځي اقدام له لارې نجیب له قدرت لېرې کړي.

"آیا نجیب را میشناسید؟" کتاب خپراوي:

په شوروي کې د یانایف د کودتا له خبر سره په کابل کې د پرچم او ببرک پلویانو دغه حرکت د خپل بري په توگه جشن ونيو، خو کله چې د

کودتا د ماتې خبر خپور شو، کارمل د شوروي کمونېستانو په مرسته د اقتدار له ترلاسه کولو نهیلی شو، خو واک ته د رسېدو له هڅو او یا لږ تر لږه له نجیب الله د غچ اخیستو له کوښښونو لاس په سر نشو.

کابل کې د واک شخړو د قومي او ژبنيو اختلافاتو بڼه خپله کړه - چې د وخت په تېرېدو یې د پېښور تنظیمو باندې هم خپل سیوری وغورځاوه - عبدالحمید محتاط (۱۹۸۸ دسمبر) فرخار کې له مسعود سره خپل درې ورځني ملاقات کې پر ډاکټر نجیب الله د قبيله سالاری د تورونو غوټه پرانیسته.

د دغو هڅو د ځنځیر یوه کړۍ د سمټي او ژبنيو تمایلاتو نه ګټه پورته کول وو، په کابل او پېښور دواړو کې دغه تمایل او حساسیتونه وپارول شول چې په لومړي سر کې یې د ستم او پرچم یا په بله وینا د رباني - مسعود او کارمل د ډلو تر منځ د ګډو کوښښونو مزي وغځول.

د ډاکټر نجیب الله ورور صدیق الله چې احمد شا مسعود له پنجشیره پاکستان ته ولېږد او، I.S.I ته وسپارل شو، ای. اېس. ای د جمعیت په همکارۍ پر صدیق الله "آیا نجیب را میثناسید" تر سرلیک لاندې کتاب وکیښ چې لومړی پلا آی اېس آی او دویمه پلا د جمعیت فرهنګي دفتر په لوړ شمېر چاپ کړ. دغه کتاب ظاهراً د ډاکټر نجیب پر خلاف لیکل شوی خو ډېر ځایه تر پلale لاندې اوبه تېرې شوې او دغسې مطالب پکې ځای شوي چې د پښتنو د کلتور، توهین او سپکاوی ګڼل کېږي. په دې توګه د ستم، پرچم او جمعیت یوه بله ګډه فلمي سناریو را منځ ته کړای شوه. ډاکټر نجیب الله، احمد شاه مسعود ته یوه لیک کې I.S.I ته د صدیق الله د سپارلو گيله او پېغور ورکړ. د ده په خبره صدیق الله به یې د ده پر خلاف کارولی و، خو د یوه افغان په توګه به

يې I.S.I ته د سپارلو ناځواني نه کوله.

د ډاکټر نجيب الله د ورور صديق الله له را تگ سره پېښور کې د احمد شاه مسعود ميرنی ورور ډگروال دين محمد تری تم شو- د ده ورکېدل ځينو پر حزب اړول، خو ډېری ورته د صديق الله له راتلو سره په اړيکه کتل.

صديق الله له پاکستان لويديز ته په کډه کېدو، د سياست او رسنيو له ياده ووت...

د ډاکټر نجيب الله او روسيې تر منځ د بدگوماني واټن:

د شوروي پوځونو له وتلو، امريکا کابل کې په ځانگړو مراسمو د خپل سفارت په تړلو غوښتل د رژيم سقوط باوري کړي ... ځکه خو يې د سفارت له انگر د خپل بيرغ په ډراماتيک کوزولو د ډاکټر نجيب الله نسکورېدل اعلان کړل... روسانو غوښتل د هېواد ختيز او جنوب سيمو د سولې تر نامه لاندې وسله وال ځواکونه کابل ته ولېږدول شي چې د کابل دفاع شونې شي که داسې ونشوه دغه ټول ځواکونه د هېواد په شمال کې ځای پر ځای او شمال د هېواد د پلازمېنې په توگه اعلان شي، په دې توگه به شمال د پوځي او گوندي ځواکونو فعال مرکز او د جنوب د ازادولو غښتلی سنگر وگرځي.

ډاکټر نجيب د دغه پلان په وړاندې منفي دريځ درلود او هغه يې په يوه بله بڼه د هېواد د وېشنې هڅه گڼله.

له همدې ځايه وه چې د ډاکټر نجيب او روسيې تر منځ د بدگوماني

واتن زیاتېده. ډاکټر د دلوې ۲۶ مه د ملي ژغورنې ورځ وگڼله او د ۱۳۷۰ لمریز کال د جدی په ۲۵ مه یې خپله وینا کې وویل: د بهرني یرغل پر وړاندې د افغانانو ملي پاڅون د دلوې په ۲۶ نېټه بریالی شو. په همدې مهال د روسیې سفیر له ډاکټر نجیب سره د بېړنۍ لیدنې غوښتنه کړه او دی یې د روسیې پر ضد په لمسون تورن کړ.

ډاکټر د ډپلوماتیکي پوستې له پلټنې چې د روسانو له خوا کېده ډډه وکړه او د دغه پوستې د لېږد کړنښه یې د شوروي اتحاد پر ځای هندوستان وټاکه.

له بلې خوا د مسکو او ایران له نژدې کېدو ډاکټر نجیب ته داسې اطلاعات ورسېدل چې په روسیه کې له چاپېدونکو افغانیو یو شمېر په حیرتان کې ځینو دولتي او مخالفو قوماندانانو ته ورکول کېږي چې یو شمېر نورې پر ډالرو له بدلېدو وروسته زېرمه کېدلې. له دې پرته له قرارداد نه د باندې وسلې او مهمات هم حیرتان ته لېږدول شوي وو، له همدې ځایه وه چې ډاکټر نجیب په کابل کې د مسکو سفیر ته د مزار له قونسل شکایت وکړ...

د ایران رول:

ایران د تېلو د ناپایه زېرمو په لرلو روسیې ته لکه سعودي د امریکا لپاره حیثیت درلود ځکه خو د افغانستان په رېږه کې د یوه ځواکمن لاس په لرلو فعال پاتې شو.

په دې لړ کې له امریکا سره د ایران دښمني هم د شوروي اتحاد دريځ پیاوړی کاوه چې د ایران لپاره ښه چانس گڼل کېده.

فرانسه هم له مسعود او ايران سره د ښو اړيکو له مخې پر دغه لیکه مله شوه، همدا فرانسه وه چې خميني د شاهنشاه پر خلاف ترې د انقلاب قومانده ورکوله. ايران يوه بله کړۍ کې ((د سلطانعلي کښتمند، عوض نبي زاده، خادم بېگ او جنرال غلام سخي په ځايولو سربېره)) نصر، پاسداران، نهضت اسلامي، شورای اتفاق، دعوت اسلامي، جبهه متحد اسلامي... ډلې په وحدت گوند کې راټولې کړې، ايت الله محسني د ايران فشار ته غاړه کېښوده... دده په خبره د وحدت ځينې مشران له کابل دستور اخلي... ځکه خو پېښور ته د خپلو تشکيلاتو په لېږد اړ کړل شو...

(۱۵ مارچ ۱۹۹۱ فرنټير پوست)

د سلطانعلي کښتمند ورور اسدالله کښتمند چې په ايران کې د ډاکټر نجيب شارژدافير و، بېله دې چې رژيم، سفير او د بهرنيو چارو وزارت په جريان کې واچوي له ايراني لوري سره د سلطانعلي کښتمند ځانگړي مراسم تاوده ساتل، پر دغه ټکي له خبرېدو سره ډاکټر نجيب، کښتمند له صدارت نه گوښه او فضل حق خالقيار يې د هغه پر ځای صدراعظم وټاکه، کښتمند هم له گوند نه خپله استعفا اعلان او په يوه مرکه کې وويل: ((له فکري اړخه له وحدت گوند سره تړاو لري خو تشکيلاتي اړيکي يې ورسره نه شته.))

په دې توگه يوې خوا ته امريکا، سعودي او پاکستان او بلې ته ايران، روسيه او فرانسه يوې نوې لوبې ته د خپلو لوبغاړو تر شا ودرېدل، مسعود او رباني له دواړو غاړو سره د تفاهم او اړيکو کانالونه پرانستې

له څلوېښتم لښکر سره اوربند:

په ١٩٨٠ کال کې احمدشاه مسعود له شوروي څلوېښتم لښکر سره اوربند وکړ - دا چې د اوربند زمینه د چا په هڅو را منځ ته شوه، منځگړي يې څوک وو، ډېرې خولې ډېرې خبرې - ځينې رپوټونه په دغه موخه کابل ته د احمدشاه مسعود راشه درشه په گوتو کوي، چې د تأمل وړ گڼل کېږي، خو د عبدالحميد محتاط، دستگير پنجشيري رول او اغېز پاموړ حقيقت را ختلی شي.

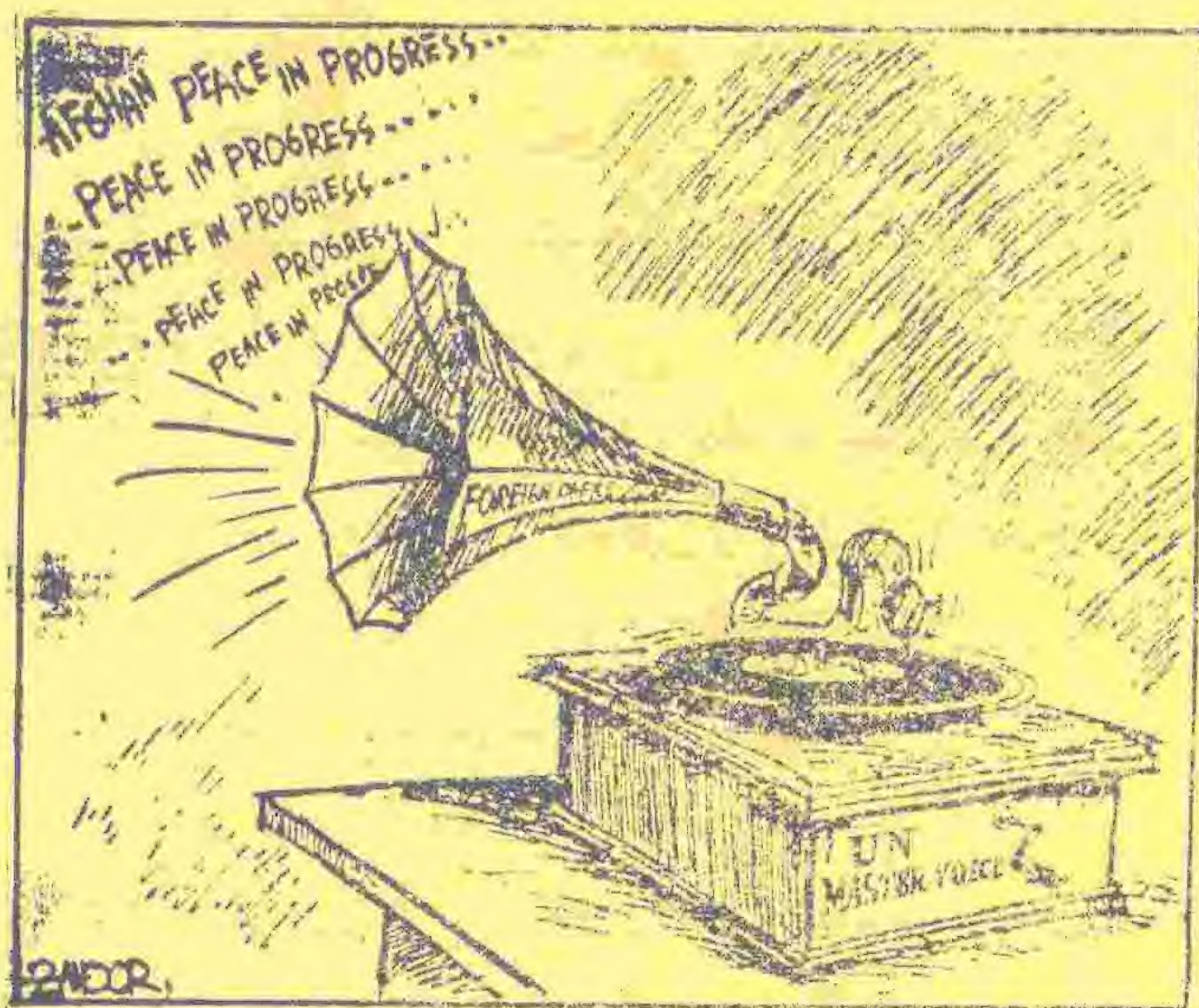
د مجاهدينو تر منځ له حکمتيار پرته له شوروي لښکرو سره د احمدشاه مسعود اوربند کوم غبرگون را منځ ته نشوی کړی، حزب اوربند د جهاد او د مجاهدينو پر ضد توطئه وگڼله، چې په مټ يې مسعود د مجاهدينو خپلو فرصت تر لاسه کړ.

دلته وه چې شورويانو، جنوب، لويديز او ختيز کې د جگړې اور ژبغړانده او دغو سيمو کې د نويو او پراخه بريدونو ستراتيژي پلې کړه. د اوربند تړون کې مسعود ژمنه کړې وه چې شوروي پوځي کتارونه به دده له واک لاندې سيمو خوندي تېرېږي، پر وړاندې يې شوروي اړخ مسعود ته د لوژستيکي او خوراكي توکيو مرستو ته خپله ژمنتيا څرگنده کړې وه.

لکه دمخه مو وويل له حزب اسلامي پرته جهادي تنظيمونه پټه خوله پاتې شول - په داسې حال کې چې له رژيم سره د اړيکو شک نه بښونکی جرم او ملي خيانت پېژندل کېده اودغسې يو تور د ژوند بيه او د رټلو او ترټلو نغد سند گرځېدی شوای، خو احمدشاه مسعود د مجاهدينو، پاکستان او نړيوالو لخوا له کومې پرې، گوتڅندنې او گوتنيونې سره

مخامخ نشو، له همدې فرصت په گټه اخیستو مسعود د نظار شورا
تشکیلاتو او جمعیت د برمه کولو مخه ومونده او د رژیم دتنه یې د
کودتاگانو زمینه تر لاسه کړه.

د رژيم دننه ډلبندي

۱۹۸۸ د دسمبر په لومړيو کې عبدالحميد محتاط له کابل مزار او له هغې د دريو څرخکو په بدرگه تخار ته ولاړ، د تالقان - په خواجه غار کې له کيناستو وروسته چورلکې بېرته مزار ته ستنې شوې - دلته محتاط او داؤد د ارباب سکندر په ملتيا د احمدشاه مسعود له يوه قوماندان گدا سره وکتل له يوې لنډې دمې وروسته يې د فرخار ورسج کې درې ورځې له احمدشاه مسعود سره تېرې کړې.

محتاط دنده لرله شوروي دکتورين احمدشاه مسعود ته تشرېح کړي - ده احمدشاه مسعود ته پر دې ټينگار کاوه چې د ډاکټر نجيب الله پر ځای له شوروي اړخ او رژيم له ځانگړيو کړيو سره اړيکي او پوهاوی پامور گڼي - ده مسعود دې ته ورمات کړ چې له شوروي لوري سره مخامخ لیده کاته وکړي - موافقه وشوه چې د گورباچوف له ځانگړي استازي جنرال ورينیکوف او کابل کې شوروي سفير يوري ورنيسوف سره وگوري.

محتاط ژمنه وکړه چې دوو اونيو کې به يې له شوروي لوري سره مخامخ ناستې ته زمينه برابره کړي، چې جنرال ورينیکوف او يولي ورنيسوف پنجشير کې له مسعود سره کيښي.

مسعود د کابل حيرتان لارې د پرانېستو ژمنه ورکړه - دغسې يې د تالقان ذخيره باغ کې د ځای پر ځای شوې پوځي قطعې کلابندي ماته کړه. جنرال ورينیکوف د يوه ماهر روسي نقاش په گوټو د احمدشاه مسعود جوړ شوی انځور چې پر سپين اس سپور لیده کېده او د يوې ښکلې تابلو بڼه يې لرله د سوغات په توگه چمتو کړ - انځور دومره ښکلی او طبيعي ښکارېده لکه ژوندی مسعود د سړي په وړاندې دی.

عبدالحميد محتاط د مسعود پر وړاندې نجيب الله د ده پر قومي او قبيلوي گرايشاتو تورن کړ - ده د مسعود پر وړاندې دا خبره راپورته کړه چې گني «نجيب الله با مبتذل ترين نوع غرور ملي که در ساختار عقب مانده نظام اقتصادي و اجتماعي جامعه قبيلوي پشتونها نهفته است اغشته است - وی هميشه به اين مباحثات دارد که بگويد: تاسو د هغو ننگيالو پښتنو بچيان ياست ...»

محتاط، احمدشاه مسعود ته د ده په وينا له هغو توطئو پرده پورته کړه چې گني نجيب الله غواړي يو ځل بيا افغانستان کې د قبيلوي نظام پايښت باوري کړي، ځکه خو دا اړينه ده چې له شوروي اړخ سره اړيکو او تفاهم ته ور وگرځو او د نجيب الله د قبيلوي نظام د پايښت توطئه شنډه کړو.

۱۹۹۰ کې چې احمدشاه مسعود له تخار، پنجشير ته خپل هېډکوارټر ولېږداوه، بهرنيو چارو وزير عبدالوکيل ته يې ليک ولېږه - د ليک را ليک فضا محتاط برابره کړې وه - دلته وه چې د ډاکټر نجيب الله پر خلاف په کور دننه توطئو څپې توپاني کړي شوې.

د شوروي او احمدشاه مسعود تر منځ پوهاوی او اړیکې نورې هم
وغورېدې - د شوروي د څلوېښتم لښکر قوماندان جنرال گروموف مني
چې له افغانستان د عسکرو له وتلو دمخه له مسعود سره توافق ته
رسیدلي، خو د توافق پر څرنگوالي څه نه وایي، یوازې دا ټکی را اخلي
چې مسعود به نور پر شوروي پوځیانو برید نه کوي او شوروي به د ده
لوژستیکي مرسته کوي.

څومره چې د مسعود ځواکونو غوښتي وای له شوروي کتارونو
خوراکي لوژستیکي... مواد پخپله خوښه تر لاسه کولای شوای... اړیکې
دومره وغورېدې چې شوري قرارگاه د نظار شورا قوماندانانو په لاسلیک
د ټولو اسنادو په مجرا ورکولو مکلفه گڼل کېده...

بې تعبیره خوبونه

تنظیمونه د اقتدار په ناندريو او سياليو لگيا وو، ښاغلي سياف د جهادي تنظيمو دننه نويو انشعابونو ته په لمن وهلو د تنظيم زېږونې پروسه غښتلې کړه. د محمدي له حرکت انقلاب اسلامي، مولانا نصر الله منصور او رفيع الله مؤذن د ښاغلي سياف په مرسته د جلا جلا ډلو بڼه خپله کړې وه. مولوي محمد مير د نجات ملي جبهې په نامه د ښاغلي مجددي له تنظيم نه د رابېلې شوې ډلې مشري کوله، په حقيقت کې دغه درې واړه ډلې د ښاغلي سياف پر محور څرخېدلې.

د شوروي يرغل په لومړيو کې چې استاد سياف له زندان ازاد او پېښور ته رسېدلی و، استاد رباني د جمعيت لومړی مرستيال اعلان او له خپله اړخه د افغانستان د ازادۍ لپاره اسلامي يووالي مشرتابه ته کاندید کړ - د ده په گټه يې د مجددي تنظيم يوه رايه راټيوه.

استاد سياف د اتحاد رياست په مټ د جلا تنظيم پلان له جمعيت د مخکښو کسانو په را بېلولو پيل کړ، دغسې يې د مجاهدينو پر دغه اتحاد هم چې په اووگونې مشهور و گونډه ووهله.

((د افغانستان مجاهدينو اسلامي اتحاد)) په دوه نيم کلن ژوند کې ښاغلي سياف ته د منشعبو ډلو ډېر افراد په ميراث ورسېدل، مولوي محمد مير له خپلې ډلگۍ سره د اتحاد په تنظيم ورگډ شو، مولانا منصور او رفيع الله مؤذن د ښاغلي سياف له کړۍ نه په واټن نيولو دې ته اړ شول د ايران په مرستو خپل موجوديت ژوندی وساتي، دلته وه چې د اتحادونو او ائتلافونو تجربې يو پر بل پسې له ناکامۍ سره مخامخ

شوې، د روسي پوځونو له وتلو وروسته د نوي پړاو لپاره جهادي مشرانو او قوماندانانو د بېلا بېلو پلانونو او دريځونو په غوره کولو ځانونه د وروستۍ گټې لپاره چمتو کول - له رژيم سره له پټو او ښکاره اړيکو راواخله له ډاکټر نجيب سره تر ليدنو کتنو پورې هڅې په تېزۍ روانې وې. حزب لومړی په عراق او دويم وار ليبيا کې د نجيب رژيم له استازو سره خبرې کړې وې، پير گيلاني هم له نجيب سره بغداد او سويس کې کتلي وو. د صبغت الله مجددي ورور قدرت الله مجددي فرانسه کې له نجيب الله سره پټې ناستې لرلې... ددغو پټو اړيکو لړۍ په دې راتوله وه چې ډاکټر نجيب الله پخپله گټه د واک پرېښودو جوړجاړي ته ور مات کړي. په بله وينا تنظيمي مشرانو د ځان په گټه د واک لپاره له کابل سره د پټو اړيکو مسابقې ته دنګل، که وکړای شي له ډاکټر نجيب الله واک د ځان لپاره غصب کړي... په دې توګه د تنظيمونو مشران له وړاندې د اقتدار د خوبونو په تعبير پسې لالهانده وو.

د واک لېوالتيا

د شوروي عسکرو د وتلو اعلان تنظيمونه د حکومت جوړولو په نوي هوس واړول ... په داسې حال کې چې تنظيمي اتحادونو پايښت نشوای کړی، د هر اتحاد له گېډې د نوي تنظيم پېښې راوتلې ... ځکه خو د حکومت جوړونې د تجربې تر شا هم د يوه پراخ ملي سياست او لرليد پر ځای د انحصار منگول ټينگه وه ...

اتکل بلکې باور دا و چې د شوروي پوځيانو په وتلو د ډاکتر نجيب الله رژيم د څو اوونیو ميلمه دی، له همدې ځايه وه چې تنظيمو وار له مخه د واک تر لاسه کولو بېلابېل تمرينونه پيل کړي وو ...

دغسې فرصتو ته په کتو تر ټولو اړينه هڅه د مجاهدينو موقت حکومت جوړول و. جلا وطن حکومت يې ځکه نشوای بللای چې د هېواد نوي سلنه خاوره يې خپل واک کې گڼله ...

پېښور مېشتي تنظيمونه د خپل واک له احتمالي ننګونو هم اندېښمن وو، له همدې امله يې د تنظيمي انحصار او حاکميت د خوندیتوب په موخه د موقت حکومت لپاره يوه کمزورې اډانه را منځ ته کړه ... د دغه کاواکه گام له امله اعلان شوي حکومت نه د کډوالو، نه هيواد کې د ننه مجاهدينو او نه هم سيمه ييزه او نړيواله کچه کوم پرستيژ او باور تر لاسه کړای شو چې له امله يې حکومتي تشکيلات يواځې د کاغذ پر مخ او پېښور تر دوو دفترونو پورې محدود پاتې شول.

د ١٣٦٦ لمريز د جوزا په لومړيو کې د انجينر احمدشاه احمدزي په مشرۍ د مجاهدينو لومړی موقت حکومت اعلان شو ... انجينر صاحب د غبرگولي په ٢٩ مه خپله ١٢ کسيزه کابينه چې د دفاع، کورنيو، بهرنيو، ماليې، بيا مېشتېدنې او ودانولو، ښوونې روزنې، عدليې، پلان، دعوت او ارشاد، روغتيا وزارتونو راتوله وه، اعلان کړه ... د حکومت مشر پر دوو مرستيالانو سربيره ټولټال ٢١ وزارتونه او ٥٧ کسيزه شورا چې دوه دوه غړي يې له هر ولايت، ٩ تنه له کډوالو، ٩ تنه هېواد کې له قوماندانانو يا د هغوی له استازو او ١٩ له علماوو پوهانو جوړه شوې وي پام کې نېولې وه...

د شوروي لښکرو د وتلو په درشل کې امريکا او پاکستان د يوه جدي سياسي گام په توگه د مجاهدينو له دواړو اتحادونو د يوه پراخ موقت حکومت لپاره په ١٣٦٧/١١/٢١ نېټه د اسلام اباد مدينه الحجاج کې له هر تنظيم شپېته شپېته تنه د تنظيمي مشرانو په گډون مشورتي شورا کې راتول کړل.

٦٠ تنه ايران ميشتو تنظيمو ته سهميه وټاکل شوه، خو هغوی ١٢٥ چوکۍ غوښتې، تر هغې چې په ٨٠ سلا شول ...

د امريکا ځانگړی استازی ټامسن ... جنرال حميدگل او بېنظيربوتو په نژدې اړيکه کې وو ... تر دې چې د خپلو دفترونو ځانگړې يې حاجي کمپ کې پرانيستې وې ... ماته يوه دوست په دې اړه د بېنظيربوتو د ځانگړيو يادښتونو ويلي چې خورا په زړه پورې دي، خو ما تر اوسه نه دي موندلي ... د بېنظير چاپ شويو يادښتونو کې دغه پرمختيا ته مازې اشاره او سرسري يادونه شوې ...

مشورتي شورا او د مولوي حقاني فارمول

حاجي کمپ (مدینه الحجاج) کې د سلواغې له ۲۱ مې د کب تر لومړۍ غونډو کومه پایله ورنکړه ...

استاد سیاف ویل د انجینر احمدشاه احمدزي تر مشرۍ لاندې موقت حکومت شته بل ته اړتیا نه لیدل کیږي ... له اوږده بحث وروسته وپتیل شوه د انجینر احمدزي حکومت له مشورتي شورا د باور رایه واخلي، چې تر لاسه یې نه کړای شوه ...

یو ځل بیا ډب را منځ ته شو ... مولوي جلال الدین حقاني د هلمند نسیم اخوندزاده ته وویل چې مشرانو ته اخطار ورکړي ... نسیم اخوندزاده خپله وینا د مشرانو په غندلو پیل کړه ... په هغسې ټکو چې یوه مشر هم پورته نشوای کتلی ... ده مشران په سخت غبرگون و گواښل. د نسیم اخوندزاده وینا د شورا په غړو کې هم نیوکو ته مخه ورکړه. د امریکا سفیر، جنرال حمیدگل او بېنظیربوتو ستومانه شوي وو، د شورا گډونوال هم بې حوصلې وو ... ځکه خو یې د کب پر دریمه مولوي حقاني ته د وروستۍ پرېکړې او اواړي توی وړی واک ورکړ.

مولوي حقاني د کب پر څلورمه خپل فارمول وړاندې او پر همدغه ورځ ټاکنې ترسره کړې ..

ډب له دې امله غزېدلی و چې له هر تنظیم (۶۰) استازو د خپل

تنظيم مشر ته رايې ورکولې، ځکه خو اکثریت چا نشوای گټلای ...
مولوي حقاني خپل فارمول کې د شورا غړو ته د دوو رایو حق ورکړ،
طبعي وه چې یوه رایه یې د خپل تنظیم مشر او بله هر مشر ته چې
غوښتي وای ورکولی شوی... په دې توگه هر مشر چې د دویمو رایو
ډېری تر لاسه کړې وې د حکومت مشرتابه او دویم هڅه د صدراعظم
چوکۍ گټلې شوی ...

حضرت صبغت الله مجددی ۱۷۴، سیاف ۱۷۳، مولوي نبي ۱۳۹،
حکمتیار ۱۲۶، خالص ۱۰۲، رباني ۹۹، گیلاني ۸۹ رايې واخيستې ...
ملي جبهې ته له مشرتابه سربېره روغتیا وزارت او اتحاد ته له
صدارت علاوه د مخابراتو وزارت ورسېد. د نورو تنظیمونو درې درې
وزارتونه په پچه وختل...

دفاع، علمي تحقیقات او کرنې وزارتونه حرکت ته، سرحدات،
خارجہ او عدليه حزب ته، داخله، حج او ملي امنیت خالص ته، بیا
ودانولو، دعوت او ارشاد او معادن جمعیت ته، ستره محکمه، بنوونه
روزنه او مالیه محاذ ته...

مولوي خالص پخپل وړاندیز سیاسي زلزله رامنځته کړه- ده د ښځو
لپاره داسې وزارت وغوښت چې له A تر Z ټول کار کوونکي یې ښځینه
وي.

د کب پر ۲۶ د پکتیا شیوه کي کې (دکرښې ۱۳ کیلومتری کې)
کابینې خپله لومړۍ نمایشي غونډه وکړه ... خو حکومت داخل ته ونه
شوای لېږدېدی، چې جلال آباد یې ونشوای نیولی، هماغسې د پېښور
حویلیو کې پاتې شو...

د ۱۳۶۸ چنگاښ کې د تخار له پېښې سره چې د حزب سید جمال

ولید په کې د جمعیت یوه ډله قوماندانان یوه کمین کې ووژل، استاد رباني حکومت کې د حکمتیار تعلیق وغوښت. حکومت د تخار پېښې پلټنې ته له لاندې کسانو پلاوی وټاکي: مولوي قلندر، مولوي محمد سرور، مولوي محمد عمر، مولوي عبدالصیر، مولوي عبدالرحیم چترالي او ډاکتر عبدالله عزام ...

ددغې پېښې وروستی پرېکړه د پلاوي او پلټنو پر ځای د محمد یونس قانوني تر مشرۍ ځانگړو تحقیقاتو کې چې د سید جمال په اعدام منتج شوه پلې کړی شوه ...

حکمتیار په دې تکی چې ټاکلې موده کې ټاکنې ونکړي شوې له حکومته ووت ... قاضي نجی الله د عدلیې وزیر په توگه د حکومت انحلال اعلان کړ ... خو حکومتي تشکیلات یې منحل نکړای شول ... حکومت راکد پاتې شو ... ادم نشته بوی یې شته ...

د جنرال ټني ناکامه کودتا:

د جنرال شهنواز ټني او ډاکتر نجیب الله تر منځ اختلاف د دافع هوا قوماندان جنرال ولي شاه ټني پر سر را پورته شو- ولي شاه له حکمتیار سره اړیکې ټینګې کړې وې، اړیکې د ډگروال سید نعیم شاه په مټ غزېدلې. ډگروال سید نعیم د ولي شاه یو لیک حکمتیار ته وړی و- څرنگه چې حکمتیار پاکستاني مقاماتو ته پوځ کې د خپل اغېز او نفوذ په مټ د کودتا تیر وهلی و، ځکه خو یې له I.S.I د ځانگړو شونتیاوو غوښتنه کوله- حکمتیار د جنرال ولي شاه لیک د خپلې مدعا د اثبات لپاره پاکستاني مقاماتو ته ورکړ- هغوی د خپلو چپلونو له لارې د لیک

کاپي د ډاکټر نجيب استخباراتو ته ورسوله، خاد د دغه ليک له مخې جنرال ولي شاه او ۳۶ پوځي افسران ونيول- د مرغومي لومړيو کې کابل راډيو يوه اعلاميه خپره کړه چې د کودتا د هڅو په تور يې ۱۳۰ ملکي او پوځي مامورين نيولي دي.

ډاکټر نجيب الله په دې اړه خپله وينا کې وويل: ... دغه ډله له حکمتيار سره پييلې وه، غوښتل يې دفاع وزير شهنواز تني ووژني .... د دوی په وينا دغو کسانو کې ۴۸ تنه گونديان هم برخوال وو...

جنرال تني له دې وړاندې نيوکه لرله چې دفاع وزارت منسوبين هغسې امتيازات نه لري چې د خاد کارکوونکي او گارد خاص افراد پرې نازولی شي- په داسې حال کې چې د جگړې بار د پوځ پر اوږو پروت دی، ده د لوړپوړيو افسرانو له ټاکنې او ترفيعاتو هم گيله لرله چې خوښه يې پامور نشي گڼل کېدی- دا ټول يې د خلقيانو پر ضد توطيه گڼله.

جنرال شهنواز تني په ټوله معنا يو عسکر و، پوځ کې د زړور، مسلکي او له فساد پاک جنرال په توگه پېژندل کېده - چې ټوله موده يې فېلډ يا د جگړې په لومړۍ کړښه کې تېره کړې وه، ده ځان د انقلاب رښتيني مدافع گانه او ځان ته يې حق ورکاوه خپلې مسلکي چارې د چا له مداخلې پرته ترسره کړي شي.

د جنرال تني او ډاکټر نجيب الله اختلاف مياشتې مياشتې دوام درلود- شوروي سفارت ظاهراً دوه واره هڅه وکړه د دوی تر منځ روغه وکړي، خو ونه توانېد.

شاهنواز تني ټينگار کاوه چې نجيب الله يې ځايه دفاع وزارت چارو کې لاسوهنه کوي- ده د جنرال ولي شاه تني خوشي کېدو غوښتنه کوله، خو نجيب ته خاد کره اسناد وړاندې کړي و چې له حزب سره يې

د کودتا لپاره د جنرال ولي شاه پييلتيا ثابته کوله.

د خاد تر څنگ اصف دلاور، نبي عظيمي او له احمد شاه مسعود سره پيلو جنرالانو هڅه کوله د جنرال تني او ډاکټر نجيب الله تر منځ ترينگلټيا وغزوي- له همدې ځايه وه چې ډاکټر نجيب ويل پښتانه جنرالان ورسره په مخالفت ولاړ دي- خو عظيمي، دلاور او بابو جان يې ننګې ته درېدلي- پښتانه مجاهدين ورسره په جگړه بوخت دي، دوستم او مؤمن يې دفاع کوي.

پر دې سربېره د جنرال تني او ډاکټر نجيب الله تر منځ د منځگړيتوب هڅو د دوی تر منځ اختلاف په دښمنۍ واړاوه - عبدالحميد محتاط ((د صدارت مرستيال)) ډاکټر نجيب الله ته ډاډ ورکړ چې کولی شي جنرال تني سمې لارې ته را وگرځوي - نجيب الله ومنله - محتاط کور کې جنرال تني مېلمه کړ، خو د روغې او پوهاوي پر ځای يې د اختلاف پر لمبو نور تېل وپاشل، دی وټوانېد جنرال تني د نجيب الله او نجيب الله د تني پر خلاف ودروي او د پوهاوي دروازې کولپ کړي.

جنرال تني اوس هم د دې خبرې منلو ته نه شي چمتو کېدی چې ګني د ده کودتا د نظار شورا او جمعيت پلان و، خو حقيقت دا دی چې د شاهنواز له کودتا پوځ کې د تصفيې پاڼه را واوښته او نظار شورا سره تړلي جنرالان د پوځ پر اعصابو واکمن شول...

له دې يو کال وړاندې پاچاگل وفادار پېښور کې له حزب سره يو ځای شوی و- ده د حزب له شهادت جريدې سره مرکه کې ويلي: ((يا مرد باش، يا در پهلوی مرد...))

لکه دمخه مو نغوته وکړه د جنرال تني له کودتا وروسته پوځ کې د خلقيانو رول بيخي کمزوری کړی شو، د کابل گارنيزيون سياسي امر

تورن جنرال امير محمد او جنرال عبداللطيف (د ډاکټر عبدالله ورور) پوځ کې بارز رول تر لاسه کړ. جنرال ټني له ناکامي کودتا وروسته په MU-17 چورلکه کې د بريد جنرال غلام رسول په پيلوټۍ د ۱۳۶۸ لمريز کال د کب په ۱۷ مه پاکستان ته واوښت. دی خپله د الوتکې دهشکې ته ناست و. کورني، دوه ياوران ډگرمن احمدشاه (د جنرال ټني باجه) ډگرمن احسان الله، نيازمحمد مومند او د کابل پوهنتون استاد جيلاني يفتلي په چورلکه کې ورسره سپاره وو. جيلاني يفتلي ددغې کودتا مغز متفکر گڼل کېده، چورلکه د پښتونخوا جمرود کې کوزه شوه. د ده مخې ته د پاکستان لوی درستيز جنرال ميرزا اسلم بيگ او د ISI مشر، متقاعد جنرال شمس الرحمن کالو ورغلي وو. له دوی د ملبشو يوه مېلمستون کې هرکلی وشو. لږ وروسته حکمتيار د مېلمستون پر وړاندې له موټره کوز شو.

جمعيت د کودتا له مسئوليت غاړه غړوله، خو حکمتيار د کودتا مسووليت ومانه. په يوه بله M.H-12 الوتکه کې د ټني کودتا نور ملگري جنرال عبدالقادر اکا، بريد جنرال مير حمزه، جنرال خواجه محمد، د جگړن گلاب الدين په پيلوټۍ له کرښې واوښتل ددغې الوتکې کشاف محمد شفيع او انجنير حاجي سيف الدين و.

پاکستاني رسنيو په هغسې تلوسه د کودتا خبرونه ورکول چې پر بري يې چا شک نه شوی کولی. د جنرال ټني ملگري په دې اند دي چې بگرام هوايي ډگر شوروي الوتکو بمبار کړ. نجيب الله داسې انگېرله چې گڼې د ټني کودتا کې د شوروي اتحاد لاس و.

فقير محمد ودان ((دشنه های سرخ)) کې د نيازمحمد مومند له خولې کارې: کابل کې شوروي سفير زموږ غوښتنې او نېوکې معقولې او

پر خای بللی- زموږ په کودتا کې د ده له ډاډ سترگې نه شي پټېدلی چې ورسره جوخت به د کارمل پلویان هم پر پوځي عمل لاس پورې کوي.

دواړه خبرې ښايي حقيقت ولري، شونې ده شوروي، جنرال تنی کودتا ته هڅولی یا لږ تر لږه شنه اشاره ورکړې وي- دغسې يې د کودتا ناکامۍ کې خپل اغېز کارولي وي، چې د کودتا له ناکامۍ پوځ کې تصفيې ته مخه خلاصه او له پلان او پروگرام سره سمې پرمختياوې گړندۍ کړې شي. که څه هم په ظاهره شوروي سفارت د جنرال تنی او ډاکټر نجيب الله تر منځ د روغې په نيت دواړه سفارت کې مېلمانه کړل- خو د زړونو خیرې دې کچې ته رسېدلې وو چې دارالامان کې له دفاع وزارت تر شوروي سفارت لار د جنرال تنی گارډ نيولې وه، جنرال تنی له سفارته په ناوړه حالت راوړل شو- ډاکټر ولايت خان خوستی يې درملنې ته وغوښتل شو. ډاکټر نجيب الله ويل چې تنی ته مې مېلمستيا وکړه- مېرمن مې سره له دې چې ناروغه وه اشک پاڅه کړل - خو تنی دې ته ونه کتل ... نجيب الله پر پرچم تکیې ته اړ شو- دا هغه څه و چې پرچم او ستم پر اسمان غوښتل خدای پر ځمکه ورکړل. د جنرال تنی ياوړ ډگرمن احسان الله چې د خاد افسر ډگروال حبيب الله وراره دی، د خاد او جنرال تنی د اړیکو په ترينگلټيا کې رول درلود- دا خبره ما ته ډگرمن احسان الله خپله وکړه.

دوی جنرال ته د خاد اجراء د ده او ملگرو پر ضد توطيه ور پېژندل- دغسې يې د خاد له کړنو جنرال ته معلومات ورکول چې له امله يې د جنرال تنی باور تر لاسه کړي و.

ډاکټر نجيب الله د امين پلویان ډاکټر محمود سوما، عبدالرشيد جليلي، جنرال محمد دوست او ... له زندان ازاد او يوه ملمستيا کې

جنرال تني په ناځوانۍ او پاکستان ته په تېښته پر او له دوی د همکارۍ په غوښتلو د تېر په هېر هيله وکړه ... خو دوی نېوکو ته وروگرځېدل، فضا ترېنگلې شوه ... چې د لسو کالو زندان کړاوونو هغوی همکارۍ ته نه شوای چمتو کولی ...

پاکستان ته د جنرال تني په اوښتو له جمعیت او نظار شورا سره احسان الله او احمد شاه نژدې اړیکې ساتلې د احسان الله مستعار نوم احمدضیا و- دوی دواړو ته استاد رباني لویديز کې د سیاسي پنا لپاره پخپل لاسلیک مکتوبونه ورکړي و.

احمدشاه مسعود له یوې فرانسوۍ خپرونې سره مرکه کې منلی چې د جنرال تني له ناکامې کودتا وروسته یې پوځ کې د عملي او پراخ نفوذ او نفوس په موندلو نوي فرصتونه او چانسونه تر لاسه کړي شول.

جنرال تني د ۱۳۶۸ د کب پر ۲۳مه له ناکامې کودتا اته ورځې وروسته له پېښوره چورلکه کې ترې منگل او له هغې د لوگر د ویندۍ کې د حزب یوه قوماندان انجنیر احسان الله مرکز کې مطبوعاتي کنفرانس ورکړ- له ده سره جنرال عبدالقادر اکا، نیازمحمد مومند، برید جنرال غلام حضرت مله وو- ده وویل پاکستان ته نه دی تللی- ډاډ یې ورکړ چې عملیات یې روان دي او د هېواد دننه د دغو عملیاتو مشري پر غاړه لري...

جنرال تني خبريالانو ته وویل: زموږ پاڅون په رڼا ورځ د کب پنځلسمه یوه بجه د لور پوریو ملکي او پوځي کدرونو په ملتیا پیل شو- د پلان له مخې ټیټي پلازمېنه او لویو ښارونو کې ملي قیام پیل شوی وی، په دې توګه به زموږ پلویان له ځایي مجاهدینو سره واک تر لاسه کړی وی.

د ده په خبره له مجاهدينو سره يې د پاڅون گډ پلان نه درلود، خو د حکمتيار له پيغام په گټې اخيستو له هغو افسرانو سره چې له حزب سره پېيلي وو په اړيکه او تفاهم خپل پاڅون پيل کړ.

ښايي ووايو چې له مياشتو د جنرال تني د کودتا خبرې خوله په خوله گرځېدې- نژدې دوې مياشتې دغه اوازې خپرې وې، تر دې چې جنرال تني وار له مخه د اضطراري حالت قومانداني ايجاد او کابل کې د سنگرونو په جوړولو کار کار کاوه. خو دا چې دغسې يوه افشا شوې کودتا وار له مخه څرنگه شنېده نه شوه د يوې پوښتنې په توگه پاتې ده.

بن بېلا د الجزاير ولسمشر و، ده ته يې د خپل ملگري حواري بومدين د کودتا راپور ورکړی و، د بن بېلا زړه نه شوای منلې چې انقلابي ملگري دې پرې ور وغورځي- د يوې غونډې پای کې يې له جنرال بومدين په ټوکه وپوښتل د کودتا چارې کوم ځای ته ورسېدې- بومدين په خندا ځواب ورکړ روانې دي...

څو ورځې وروسته بومدين کودتا وکړه، خو بن بېلا يې په درناوي له هېواده رخصت کړ. د جنرال تني کودتا اوازې په همدې کچه خپرې شوې وې په دومره توپير چې د بومدين هغه بريالۍ را ووته او د جنرال تني ناکامه...

د دې لپاره چې جنرال تني په حتمي توگه د کودتا پلان پلي کړي دوې ورځې وړاندې اوازې شوه چې گني نجيب الله د جنرال تني د گوښه کېدو پرېکړه کړې- ويل کېدل نجيب الله غواړي ده ته د ستر جنرالۍ ترفيع په ورکولو د سياسي بېرو پر اصلي غړيتوب د جمهوري رياست مرستيالي هم ورکړي. لوستونکي ښايي دا پوښتنه پامور وگني چې که د جنرال تني کودتا د جمعيت د پلان له مخې غځېدلې بيا څرنگه د دغه ناکامې کودتا

مسئولیت حکمتیار و مانه؟

د دغې پوښتنې په ځواب کې ویل کېدی شي چې حکمتیار پوځ کې د خپل نفوذ او اغېز ادعا په زیات رسولې شوای او له بلې خوا یې د خوست په نیولو کې د جنرال ټنې رول ته سترگې اوښتې.

حکمتیار د امریکا مخالفت د شوروي اتحاد لپاره اړین باله - ده داسې ګڼله چې د امریکا شدید مخالفت به روسان دېته ور مات کړي چې واک لپاره یې پامور وګڼي.

د ټنې له ناکامې کودتا وروسته نجیب الله د پښتنو ټکولو ته ور وګرځېد - ده د شمالي له خلکو مننه وکړه، شمال یې وستایه په دې ټکو چې: ... شمال در سراسر تاریخ کشور ازین خاک مردانه دفاع کرده ... دغسې یې له پیرنګي سره دریو جګړو کې د شمالي مېړانه یاده کړه.

ددغې ناکامه کودتا له لارې پرچم او ستم وکړی شول نجیب الله ته د خوب گوليو په ورکولو خپلو موخو ته د رسېدو لار تېره کړي.

د جنرال ټنې له کودتا، د حکمتیار د ننگې او ملاتړ له امله حزب کې د لوړې کچې مخالفت رامنځته او د اجرائیه شورا یو شمېر غړو لکه قاضي نجی الله، ډاکتر انور، مزمل، فیضان، رحمانیار او ډاکتر حنیف... په دغه پلمه له حزب سره پرې کړه...

د قوماندانانو سرتاسري شورا:

قوماندانانو هم چې د هېواد په پوځي او سیاسي حالاتو کې د نویو بدلونونو نښې لیدلې د نوښت په فکر کې وو، دوی داسې ګڼله چې د جګړې زور او فشار پر دوی دی، خو لاسته راوړنې یې د جهادي مشرانو

د اقتدار غوښتنې له سياستونو قربانېږي، مخکښو قوماندانانو د قاضي امين وردگ کور کې خپلې لومړنۍ ناستې پيل کړې - تر هغې چې ۱۳۶۹ لمريز کال د ثور په ۱۷ مه د پکتيا سرحدې سيمه (ژوره) کې د مولوی جلال الدين حقاني جهادي مرکز کې د قوماندانانو غونډه جوړه شوه په دغه غونډه کې نژدې ۴۰ قوماندانانو برخه لرله او د قوماندانانو د سرتاسري شورا په نامه يې د خپلو فعاليتونو اعلان وکړ.

قوماندان عبدالحق خبريالانو ته وويل: موږ خپل کار له غرونو، سنگرو او ميدانو کې له جگړې پيل کړ... له مشرانو مو هم هيله وه چې خپله دنده او مکلفيت تر سره کړي... خو اوس داسې گڼو چې دا کار هم خپله وکړو... موږ خپلو مشرانو ته غاړه ايښې وه، خو دوی چې متحد نشول موږ مجبور يو خپله د ژغورنې لار ولټوو...

I.S.I له دغه پرمختيا هرکلی وکړ، خو شورا ته يې د سياسي رول مخه ورنکړه.

تنظيمو د يوې نوې ننگونې په توگه د قوماندانانو شورا مخالفت وکړ...

مولوی خالص پيټر تامسن د قوماندانانو شورا په جوړېدو پر او دغه شورا د جهاد د تجزيې هڅه وبلله... دده په خبره امريکا پر هغه رهبري چې جهاد يې پيل کړی غواړي سترگې پټې کړي...

شيخ آصف محسني کوټه کې مطبوعاتې کنفرانس کې وويل: مولوی جلال الدين حقاني د سرتاسري شورا تر نامه لاندې جلا گوند هڅې پيل کړې دي.

د ده په خبره د امريکا سفير رابرت اوکلی وار له مخه کوټه کې ملا ملنگ سره کتلي او پر حقاني، عبدالحق، احمدشاه مسعود، قاضي

امين وردگ او... يې د جلا گوند جوړولو لپاره گوته ايښې...

(فرنټير پوسټ ٢٤ فبروري ١٩٩١)

د قوماندانانو سرتاسري شورا خپل تشکيلات ورغول د سياسي کمېسيون مشري يې احمد شاه مسعود ته ورکړه چې د ده په نيابت محمد يونس قانوني د کمېسيون چارې پر مخ وړې، د شورا سرپرست او د نظامي کمېسيون مشر مولوي حقاني وټاکل شو.

د شورا عمده موخې پر يو وخت ټول هېواد کې پر ټاکلو پوځي تاسيساتو د گډو عملياتو لپاره همغږي وه.

قوماندان عبدالحق، انور خان جگدک، اختر محمد ټولواک، امين وردگ او گڼ د سراسر قوماندانانو په غونډه کې برخه لرله.

د قوماندانانو شورا دويمه غونډه چې د حکمتيار له تنظيم پرته د ټولو تنظيمونو ٣٠٠ مشهورو قوماندانانو برخه پکې لرله د ١٣٦٩ لمريز کال د چنگاښ پر دويمه بيا هم په نوموړي مرکز کې جوړه شوه، غونډې درې ورځې دوام درلود، قوماندانانو هر يوه په سياسي او پوځي پرمختگونو خبرې وکړې او د يوې ټاکلې ستراتيژۍ په جوړولو يې اتفاق راغی.

شورا پېښور کې دفترونه پرانيستل، مخابراتي چپنلونه يې فعال کړل او د چارو پرمختگ لپاره يې د فعاليت هسته کېښوده، په ټول هېواد کې د پوځي پرمختگونو د همغږۍ لپاره ضرور وه له احمد شاه مسعود سره مخامخ خبرې وشي. هغه دې ته چمتو شو د پاکستان چترال ته نژدې په شاه سليم کې د شورا د کمېسيون غونډه کې برخه واخلي. د دغه کمېسيون مشر مولوي جلال الدين حقاني و، له ده سره په کمېسيون کې قوماندان عبدالحق، قاري بابا، انور خان جگدک، سيد جگړن،

قاضي امين وردگ، اختر محمد ټولواک او گن نور قوماندانان شاه شليم ته ولاړل. د پاکستان آي اېس آي په څار کې و، په دغه غونډه کې د هېواد په ځينو برخو کې د گډو عملياتو خبره وشوه، چې پر يوه وخت به د هېواد په څو برخو کې همغږي بریدونه ترسره کېږي.

احمد شاه مسعود باوري و چې د قوماندانانو شورا به د خپلو پلانونو او اهدافو لپاره استعمال کړي، ده ظاهراً پاکستان ته له تلو ځان غړاوه، گویا پر آي اېس آي يې خپل قيمت زیاتاوه. د ده دغه ډول نازونو وزن پیدا کړ، مسعود، د مولوي حقاني او نورو قوماندانانو د ټينگار او احترام په ښوولو اسلام آباد او پېښور ته ولاړ، اسلام آباد کې يې له پاکستاني مقاماتو سره د پوځ دننه د خپل رول او نفوذ خبرې شريکې او هغوی د دغه راز په شريکولو دده ممنون شول.

د پوځ دننه د رول لوبولو او نفوذ پر سر مسعود له آي اېس آي، درانه امتیازونه او امکانات تر لاسه کړل.

مولوي حقاني په حیات آباد کې احمدشاه مسعود او د ده ۲۰۰ ملگرو ته درنه مېلمستيا کې يو زغروال لنډکروزر سوغات ورکړ.

د باخبره ذریعو په وینا احمد شاه مسعود په اسلام آباد کې له امریکايي مقاماتو سره هم د خولې او تر یوه بریده د زړه خبرې شريکې کړې، ده په اسلام آباد کې د نورو غربي او عربي هېوادو له سفيرانو او رسنيو سره هم د هغوی د مزاج او طبعي بندارونه ترسره کړل.

مسعود پاکستان ته په تلو دوې نه بلکې ډېرې گټې وکړې:

ملنګه دوې گټې دې وکړې

يو دې خير ټول کړ بل دې وکړل دیدنونه

ده له پاکستان نه د پرېمانه امکاناتو او امتيازاتو په تر لاسه کولو سره د ډېرو نورو اړخونو پام هم ځان ته واړاوه.

مسعود په لومړي سر کې د قوماندانانو شورا تائيد او ټينگ ملاتړ وکړ، تر دې چې په يوه مرکه کې يې وويل: د قوماندانانو سرتاسري شورا په جوړېدو د نظار شورا فعاليت او تشکيلاتو ته اړتيا نه ليدل کېږي.

خوست د ټولو تنده:

په شمال کې کارمل او ځينو نورو فاشيستي کړيو پوره کار کړی و، هلته د دوستم مليشه د پرسونل او تجهيزاتو له مخې خورا ځواکمنه او عملاً د يوې فرقې تشکيلاتي پولو ته رسېدلې وه.

نجيب چې په اوبو کې په لوټه اېښودو او تېرېدو عادت و، داسې تلقين شو چې په جنوب او ختيځ کې پښتانه د ده پر خلاف جنگېږي خو د شمال ازبک او تاجک يې دفاع کوي، له همدې ځايه وه چې د دوستم او شمال نورو ملېشو ته يې زيات امتيازات منظور کړل.

د بيرک کارمل پلويانو لا پخوا دا خبره کوله چې شرق، جنوب او جنوب غرب جنرالان زېږوي او شمال عسکر، دوی د خوست له سقوط وروسته دغه تبليغات تاوده کړل چې له خوست پښتانه جنرالان ژوندي او سلامت راغلل خو د دوستم د ملېشو افراد مړه يا بنديان شول.

په خوست کې ۱۷۰۰ تنه پوځيان ژوندي نيول شوي وو، په دوی کې ۶۰ تنه پوځي افسران او جنرالان هر يو د دفاع وزارت مرستيال ډگر جنرال محمد ظاهر سوله مل، د خوست ۲۵ فرقې قوماندان برید جنرال گل اقا، د دفاع وزارت سياسي چارو مرستيال برید جنرال مصطفی، د

N٣٢ الوتکو د غونډ قوماندان برید جنرال محمد عظیم، د ملي گارد د توپچي رئیس ارکان برید جنرال محمد قاسم، په خوست کې د دوستمي ملیشو قوماندان برید جنرال عبدالحبیب او د خوست د ملي امنیت مرستیال برید جنرال جلیل شامل وو.

موږ له فرهنگي کمېټې خوست کې د نیول شویو پوځي افسرانو، عسکرو او ملیشو نوملړ له تصویرونو سره چاپ او کابل ته په لېږلو د دوی کورنۍ ډاډه کړې... له همدې ځایه وه چې کورنیو یې د لیدو مخه وموندای شوای. له دغو اسیرانو گڼ یې د بېلابېلو مناسبتونو له مخې پرېښودل شول، پاتې ۱۰۰۰ تنه د ۱۳۷۰ لمریز کال د جدی پر ۳۰مه ژوره کې د ځانگړو مراسمو ترڅ کې په داسې حال کې چې یو جوړ جامې، خپلۍ، خادر او ۲۰۰ کلدارې هم ورکړای شوې ازاد شول: مولوي حقاني په هغه غونډه کې چې په دې اړه جوړه شوې وه وویل: په تېرو لسو میاشتو کې دغو افرادو د زده کړې په څنگ کې د مجاهدینو خدمت هم کړی، موږ دغه ټکي په هغو مکتوبونو کې لیکلي چې دوی ته مو ورکړي دي. مولوي حقاني زیاته کړه، مجاهدینو په خوست کې د نیول شویو پوځیانو او ملېشو پر وړاندې له مهربانۍ او مرحمت کار واخیست، حقاني دغو ملېشو، عسکرو ته په خطاب کې وویل، زموږ ستاسې مخالفت د رژیم له امله و چې هغه دلته ښه رنگ شو زموږ تاسې دښمنۍ ته نور ځای نه لیدل کېږي- موږ او تاسې د یوه وطن او گډ کور غړي یوو. ښایي ووايو چې زخمیان په هماغو لومړیو کې د ارماکورا په لاس سره صلیب ته سپارل شوي وو.

۱۹۵ تنه افسران او جنرالان د نجیب رژیم له نسکورېدو وروسته ازاد شول په دې توگه هېڅ نیول شوی پوځي او ملیشه نه دی وژل شوی او

په دې اړه د ازيك، تاجك او پښتون توپير او امتياز نه دي شوي.

حقيقت دا دي چې خوست له سختې كلابندۍ او څو كلنو درنو جگړو وروسته فتحه شو. د شوروي پوځونو سرلښكر جنرال گروموف په دې اړه خپل كتاب كې كاري: ((د ١٩٨٧ په مې كې د پكتيا، خوست حالاتو افغاني او شوروي پوځي قوماندانان ډېر اندېښمن كړل، مخالفينو د خوست كلابندي بشپړېدو ته نژدې كړې وه يوازې ترانسپورتي الوتكو هغه هم د شپې له خوا خوست ته خوراكي مواد رسولي شول، د دغه سيمې د مخالفې وسله والې ډلې اصلي برخه د ځدرانو قبيلې له پوځي ډوله ځواكونو جوړه وه، دا ډېر مغرور قام دي او د خپل تاريخ په ټوله موده كې يې هېڅ حكومت ته غاړه نه ده ايښې او څنگه يې چې زړه غوښتي همغسې يې عمل كړي دي. د دوي ستر قوماندان جلال الدين حقاني دي چې خپله هم په قام ځدران دي، څلوېښتم لښكر د خوست محاصرې ماتولو ته تيارې نيوله چې دغه كلابندي په سوله ييزه طريقه ماته شي، ان چې زه د لښكر د قوماندان او راتلونكو عملياتو د لارښوونكي په توگه اړ شوم د تفاهم او خبرو لپاره خپل امكانات په كار واچوم، سره د دې چې زه د هغه غاښي سر ته چې جلال الدين حقاني د واكمنۍ سيمه د افغانستان له نورې خاورې بېلوي وختلم خو له هغه سره مې مخامخ كتنه ممكنه نه شوه، هغه له شورويانو نفرت درلود، له ده سره زموږ مراوده د څو ليكونو له لارې وه خو د ده ځواب منفي او هغه يو نه پخلا كېدونكي قوماندان و، د جلال الدين حقاني پر ضد د شوروي د څلوېښتم لښكر له خوا په دغو عملياتو كې ١٠٨ او ٢٠١ موتريزه فرقې، ١٠٣ نومره هوايي كومانډويي فرقه، د يرغليز ديسانټ ٥٦ نومره مستقله لوا د ٣٤٥ نومره مستقل كومانډويي

پراشوتې غونډ او يو شمېر نورو قطعو او جزوتامونو گډون کړی و. د افغانستان له وسله وال پوځ د اتمې، يوولسمې، دوولسمې، څوارلسمې او پنځه ويشتمې فرقې، د ټانگ پنځلسمې لواء، يو شمېر گوزاريزه قطعو او همدارنگه د څارندوی او ملي امنيت له ارگانو څه د پاسه لسو کنډکونو برخه درلوده، موږ د عملياتو لپاره له تياري سره دا تمه درلوده چې له جلال الدين حقاني او نورو مشرانو سره د خبرو له لارې کلابند خوست ته په سوله ييزو بارونو ډک موټر بې له کوم خنډ نه د تگ امکان ومومي، خو څرنگه چې له مخالفينو سره زموږ د سوله ييز تېرېدو پر سر موافقه ونه شوه، نو له پلان سره سم د نومبر پر ۲۳مه مو خپل جگړه ييز عمليات پيل کړل. خبره دومره جدي او خطرناکه شوه چې له کابل نه د سرحدونو وزير سليمان لايق هم سيمې ته راغی، ده هم د خپلو ټولو امکاناتو او هڅو له مخې له جلال الدين حقاني وغوښتل خوست ته د تلونکي کاروان مخه پرانيزي موږ د حقاني خلاف په څو جبهو کې جنگېدو، دا ځل مو د ده پر ضد تبليغاتي او سياسي جبهه هم پرانېستې وه موږ د پوځي استخباراتو له لارې په پاکستان کې يو داسې ليک خپور کړ چې گنې جلال الدين حقاني د لانجې د حل لپاره له شوروي قوماندان سره توافق ته رسېږي او له خپلو نژدې پلويانو سره د جگړې له ډگر نه د خپلو ځواکونو د ايستلو لار لټوي، موږ غوښتل د جلال الدين حقاني پرستېز ته زيان ورسېږي او که ممکن وي له منځه يووړل شي، بله دا چې لږ تر لږه به هغه د دغو تبليغاتو سره د مقابلي لپاره د جگړې له لومړيو کړنو ليرې شي، د دې لپاره چې څوک د دغه ليک پر صحت شک ونه کړي په هغه کې مو د ده د ځواکونو د په شا کېدو دقيقه نېټه هم نښودلې وه.

د دغو جگړو سختوالي له دې ټکي څرگندېږي چې کلابند خوست ته د اکمالاتو په اوږدو کې څلور څلوېښت $۲۶N$ $۳۲-۷$ N ((ټولې ۵۱)) الوتکې له منځه تللې دي.

د خوست فتحه د یو بريالي تاکتیک پایله وه چې د دښمن د کمزوري ټکي په پېژندنې تر برید لاندې ونيول شو، د خوست د ۲۵مې فرقې قوماندان جنرال گل اقا ما ته وویل: کله مې چې د فارم باغ په استقامت په دوربین کې د مجاهدینو پک اپ موټران ولیدل چې له ټانکونو سره یو ځای اکمالات کوي پوه شوم چې نوره د خوست دفاع ناشونې ده. له بلې خوا مولوي حقاني د خوست له فتحې درې ورځې مخکې د دې لپاره چې له خوست نه کډې او ولسي خلک ووتلی شي دوه ورځینې اوربند اعلان کړ، دغه مهال له یوې مخې له خوست نه کډې او ولسي خلک ووتل او په هغه لاریو کې میرانشا او گوربزو ته لېږدېدل چې مولوي حقاني له خوا ورته برابرې شوې وې، حربي ښوونځي، منبع العلوم مدرسه او یو شمېر نور ښوونځي مدرسې او دفترونه وار له مخه د دوی استوګنې لپاره تخلیه شوي وو. د دوو ورځو په تېرېدو خوست له خلکو خالي شو، د سیمې پوځي افسران او ملېشه له خپلو کورنیو سره ووتل، په دې توګه د پوځ په لیکو کې نامريي ماتې ګډه شوه.

کابل رژیم د ملګرو ملتونو د سرمنشي په نامه لیکونه واستول او په خوست کې یې د جګړې د مخنیوي په اړه د مداخلې غوښتنه وکړه، د دې په څنګ کې رژیم تبلیغات کول چې له مجاهدینو سره پاکستاني ځواکونه مرسته کوي، خو مولوي حقاني د جګړې له لومړۍ کړنې په یوه مخامخو پیغام کې وویل: ((موږ اعلان کوو چې د ملګرو ملتونو هیئت دې راشي د روسانو او نجیب رژیم هیئت دې هم ورسره وي، زموږ

No
Date

١٣٩٤-٤-٤

محرم مولوي صاحب حقاني حفظه الله
اسموم عليم در رحمة الله در كاته د بعد!
فتح خوست را به شهادت عجم قوماندانان
ولادت يکتيا قديم نموده، د از بارگاه
قدس الله برست دعا و نياز مندم که
دين فتح را عقد فتح جين د سرمندي زرم
مکرم کابل قرار ديد، د ما ذلک علی و به غفر
برادران ک ~~الله~~
بهان الدين رباني

سید محمد رفیع

The Norwegian Committee
for Afghanistan (NCA)

کمیته ناردی برائے افغانستان

8 Old Bara Road University Town Peshawar N.W.F.P Pakistan

Peshawar 016 April 1991
NCA/AB/103

To Commander Dawood Janjoo
Apost
Pakista provided

INTRODUCTION LETTER

Let me congratulate you at the warmest with the great victory of you and your compatriots in the battle of Andai city. It is a good step towards a liberated Afghanistan where the citizens are deciding themselves.

This letter is to introduce to you Mr. Yanya Shashko, director of Tajik Western Survey, and Eng. Mohammed Ismail, field supervisor for Norwegian Committee for Afghanistan. They are visiting your area on my request to make a preliminary assessment of need and project possibilities.

We are mainly interested in future possibilities within the fields of health and agriculture. The general situation is of course related to what you told me it might be of interest to be to come up for discussion in the area.

I hope that you will provide the best support for our representatives for this purpose. I am thanking you in advance for your good suggestions and look forward to a good relation also in the future.

Best regards,

Andreas R.
Andreas R.
8 Old Bara Road,
Peshawar, NWFP

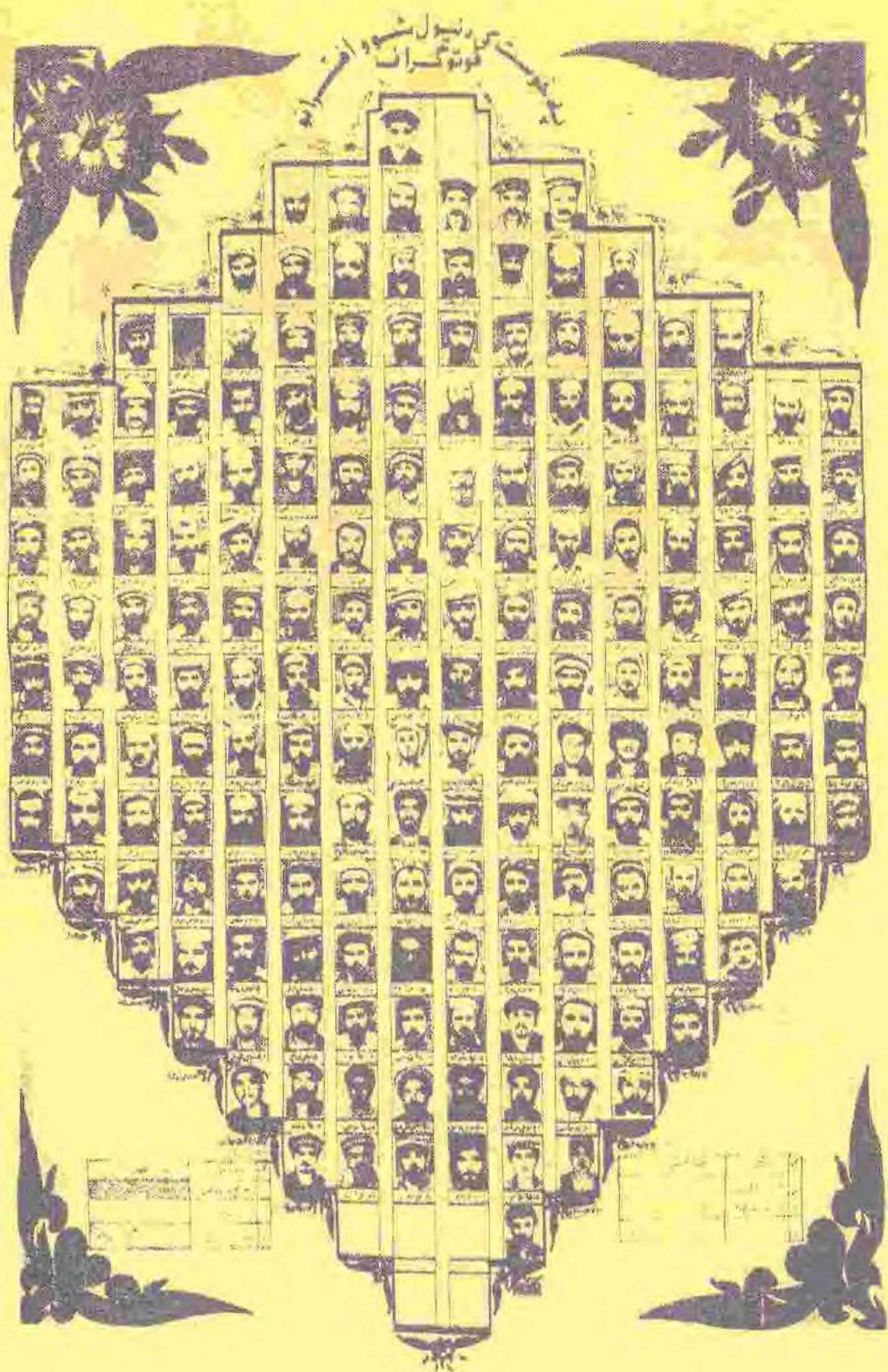

Office
8 Old Bara Road
University Town Peshawar.

Tel: 42517

Bank:
Grindlays Bank, Peshawar
A/c 1131 351 745009

د هغو پوځي افسرانو په وينا چې د خوست په فتحه کې نيول شوي، د جمهور رئيس مرستيال نظرمحمد او دفاع وزارت مرستيال ډگر جنرال سوله مل ارزښتناک اسناد له منځه يووړل د زاس مخابرې دستگاه چې لوی درستيز سره يې محرمانه اړيکي درلودې، ويجاړه کړه، نظرمحمد او جنرال فاروق يوې او سوله مل بلې خوا ته روان شول، ډگر جنرال سوله مل د مجاهدينو له خوا تر پېژندنې وروسته ونيول شو، خو نظرمحمد او جنرال فاروق پاکستان او له هغه ځايه کابل ته په تلو بريالي شول، ډگر جنرال سوله مل چې کابل ته د مجاهدينو له ننوتو وروسته خوشي شو د ښاغلي مسعود د دفاع وزارت مرستيال وټاکل شو، وروسته نظرمحمد په کوټه او سوله مل هلمند کې د نامعلومو کسانو له خوا ووژل شول. د خوست سقوط ډاکټر نجيب، ملي ماتم وگانه، نوموړي دوې ورځې بې درکه و، ده څو ځله دا غوره کړې وه که خوست سقوط وکړي نو واک به پرېږدي. د حمل پر ۱۹مه نېټه په نيولې خېره د وسله والو ځواکونو د اعلي سرقوماندانۍ قرارگاه ته ورغی، په يوه غونډه کې يې د خوست سقوط په اړه وويل: ((خوست په يوه نا اندوله جگړه کې سقوط وکړ، موږ له خپله اړخه په هېڅ اقدام درېغه ونه کړه، د هوا حالات هم زموږ په زيان و، په سوق او اداره کې هماهنگي او گډه مرسته نه وه، مورال کمزوری و خو له دې ټولو سره موږ بايد دا ومنو چې خوست نور زموږ په واک کې نه دی.

خو موږ خوست داسې نه شو پرېښودی، پر خوست ښايي داسې گوزارونه وکړو چې هلته هېڅوک ژوند ونشي کړای دا ډول چې که خوست زموږ نه دی د بل چا هم نه شي.

د ژوره او ځدرانو سيمې چې حقاني پکې اوسي تر سختو گوزارونو لاندې ونيول شي هوايي عکسبرداري وشي او په ستو کې ژر تر ژره

گارنيزيون جوړ شي.) داکتر نجيب په يوه اعلاميه کې د الجزاير، سوريې، مصر، ليبيا او څو نورو عربي هېوادو له مشرانو وغوښتل چې د افغانستان د حالاتو په اړه سياسي او ډيپلوماتيک گام پورته کړي.

د خوست جگړه او فتحه د مقاومت په تاريخ کې يو بل باب را واراوه، د جلال اباد د جگړو له امله را منځته شوی ډب يې مات او مجاهدين يوه فاتحانه دريځ ته وخېژول. موږ د خوست جگړې له پيله جهاد هېنداره اوونيزه په اوونۍ کې دوه ځله خپروله، کتونکو د خوست د جگړو جريان دومره دقيق څاره چې د امريکې قونسل به د معلوماتو لپاره زموږ دفتر ته راتې، ما به چې هغه ته د نويو پرمختگونو په اړه معلومات ورکړل لکه د ده سوال نيمگړی پاتې وي، ويل دا هغه معلومات دي چې اژانسونه او خپرونې يې هم په واک کې لري، زه هغه څه غواړم چې د اژانسونو او خپرونو لاس ورته نه وي رسېدلی...؟ خوست د مجاهدينو تر منځ هم تنده او رقابت رامنځته کړی و... شهادت اونيزې د حکمتيار صاحب يو مضمون چاپ کړ چې گڼې مولوي حقاني د خوست سقوط مخه ډب کړې، دده په خبره خوست حقاني ته لنگه غوا گرځېدلې، چې په ټينگه کلابندۍ يې ځانته خوندي کړی دی... حکمتيار صاحب خپله ليکنه کې نورې نيوکې هم کتار کړې، دا چې حقاني ځان پسې په درنو وسلو سمبال د موټرو کتار لگولی... مجهول الهويه کسان يې را ټول کړي غوري مجلې- کتابونه، اخبار ورته راباسي... ما د شهادت دغه گڼه له يوه ليک سره حقاني صاحب ته ولېږله چې خپلو نشراتو کې ځواب ورکړو... حقاني صاحب خپل ليک کې د شهادت پر ليکنه د اغماض او سترگو پټولو کښلي...

په دې توگه زموږ تر منځ د مطبوعاتي ناندري مخه چې جهادي خپرونې ورسره مخامخ وې ونيول شوه...

۶۵
۶۶

Hezb-e-Islami Afghanistan

Shri Jalaluddin Haqqani Office

for Afghan Al Mujahidin Affairs

Internal Affairs

U.P.O.Box 1033 Peshawar Pakistan

Tel 810482 42204

Date _____

الجهاد ماقر الى يوم القيامة

ترب اسلامي افغانستان

كتب الشيخ جلال الدين حقاني

شؤون المجاهدين الافغان

شؤون الداخلية

ر. ب. ۱۰۳۳ : U.P.O.Box

لینفون: ۸۱۰۴۸۲-۴۲۲۰۴

شاور، پاکستان

لتاریخ

محترم سیدال صاحب اسلام علیکم
ورحمت الله وبرکاته!

قدر منده عزت او کامیابی د عولیم
محترمه ستاسو د نیلو او بنوا حساساتو څخه ډیر
منده کوم کوی بدی او بی حایم خبری څه په شهادت
ورځیا په کی نشر شوی دی څه بهغه باندی باید حقیق
ځان پوهه تر کړی اوی پر وای وگنې ځکه څه موز
جواب ورکړو موز هم ځنکو او جهان ته سپک
مطلوبی و نو باید دا خبره یی تفاوت وگنې
که څه په پښتو کی منل دی کاروان څه تر تری = =

الحاج مولیٰ حاکم الله حقانی

(Signature)

۱۳۷۰/۵/۷

مولوي حقاني او استاد رباني د خوست له فتحې وروسته

انجنير حمتيار او مولوي حقاني په بري کې

دوولس گرامه ماغزه / ۷۷

مولوي حقاني، جنرال عبدالرحيم
وردگ او قوماندان عبدالحق د
خوست له فتحې وروسته

حضرت صيفت الله مجددي،
مولوي حقاني، حاجي نعيم
کوچی، د خوست له فتحې
وروسته

د بي بي سي خبرياله ليزدويست، حامد علمي، شهرت ننگيال په
بري کې له مولوي حقاني سره (د خوست د فتحې دويمه ورځ)

ناکام بری:

د خوست فتحې په پوځي او سياسي برخو کې نویو پرمختگونو ته لار پرانیستله. د کارمل گروپ او د شمال نورو فاشیستي کړیو د خوست سقوط یو ملي سازش او د نجیب له خوا پښتنو مجاهدینو ته یو امتیاز ورکول وگڼل، دوی دغه موضوع ډېره زیاته وشاربله چې مطبوعاتو ته هم را ووتله، محبوب الله کوشاني او د گروه کار ډلې لکه هاشم پیکار، فضل احمد طغیان، عبدالوکیل د دغو تبلیغاتو مخکښان وو، ((سازا)) او ((سفرا)) دوی نورې کوچنۍ فاشیستي ډلې وې چې د شمال ملېشو، کارملیانو او احمد شاه مسعود تر منځ یې د پله رول درلود. دوی داسې تبلیغات هم کول چې سلېمان لایق له حکمتیار سره ټنگرهار ته څېرمه کتلي او د حزب اسلامي په زرگونو کارتونه یې ورکړي چې گوند کې یې پر پښتنو وویشي، ځکه خو بنایي دوی هم په جدي او ورته اقدام لاس پورې کړي، دغه ټکی د جمعیت نشراتي ارگان مجاهد هم یوه گڼه کې خپور کړی. د دغو کړیو د گډ تفاهم په نتیجه کې تخار ولایت احمد شاه مسعود ته وسپارل شو او دا کار یې د خوست د سوبې ځواب وگاڼه خو نجیب الله د جنرال جمعه اخک تر قوماندانۍ لاندې تخار ته نوي قطعات ولېږل په دې توگه تخار بېرته له احمد شاه مسعود ونیول شو. اخک د عبدالرؤف بیگي تر مشرۍ لاندې پوځونه په تخار کې ځای پر ځای کړل خو هغه بېرته د تخار د تسلیمۍ زمینه برابره او تخار یو ځل بیا احمد شاه مسعود ته وسپارل شو. دغو کړیو په داسې تبلیغاتو لاس پورې کړ چې گواکي حکمتیار غواړي د ډاکټر نجیب په مرسته د یوه کودتايي اقدام له لارې واک تر لاسه او د پښتنو واکمني وساتي.

ددغه منفي او ناوړه روحيې د خپرولو اهداف پر نورو برسېره دا و چې د ببرک کارمل گروپ او د رژيم هغه عناصر چې د شمال دي پر نجيب الله بې باوره کړي.

کارمل ډلې له افغانستان د روسي پوځونو وتل د ثور انقلاب ماتې او يو تاريخي خيانت باله- روسي لښکرې بايد ونه وځي د انقلاب گټې او پايلې له پامه ونه غورځي- او د څلوېښت زرو گونديانو د وينو ضايع کېدو غلطې ونه کړي.

کارمل گروپ له افغانستان د روسي لښکرو د وتلو په غلطۍ نجيب الله پر باله او دا ټکی يې د نجيب الله خلاف د واک په اخ او ډب کې تبليغاوه، د قدرت دغه سيالي به کله تته شوه کله ښکاره- چې د نجيب له څارگرې ادارې پټه نشوای پاتې کېدی.

کارمل روسيه کې د ياناييف کودتا پر ناکامي د واک له تر لاسه کولو نهيلی شو، ځکه خو يې ټولې هڅې له نجيب الله غچ او انتقام ته را ټولې کړې. کارمل ډلې د خوست له سقوط د نجيب الله د اتوريتي په کمزورۍ کولو کې گټه واخيسته- په دې توگه يې په شمال کې د تشکيل او سازماندهۍ مخه پرانيسته.

ميهن جريدې وليکل: په خوست کې پښتانه جنرالان ژوندي وساتل شول خو د دوستم مليشې ووژل شوې.

پوښتنه دا ده چې ډاکټر نجيب الله څرنگه له دې جريان ناخبره و؟

خبره داسې وه چې خاد دغه ټول انکشافات له نژدې څارل او خپل معلومات يې لوړو ادارو ته لېږل خو يعقوبي او نجيب ته نه رسېدل، د دولتي امنيت وزارت اووم اداري رياست د مرکزي نظرياتي رياست په

توگه دنده درلوده د هېواد د پوځي او سياسي وضعې په اړه د ټولو رپوټونو له تر لاسه کولو، څېړنې او تحليل وروسته جمهور رئيس ته ولېږي.

لکه دمخه مو وويل، د دولتي امنيت رياست چې د شمال په اړه کوم راپورونه تر لاسه کول- يعقوبي او نجيب الله ته نه رسېدل.

د دغې ادارې رئيس (نصير) چې د دولتي امنيت لومړی مرستيال يارمحمد له خوا ټاکل شوی و- دغسې رپوټونه يارمحمد ته سپارل، خو يارمحمد هغه راپورونه چې د شمال په اړه و، جمهور رئيس ته نه لېږل.

دغه راپورونه به د يارمحمد او فرید مزدک تر منځ له تبادلې وروسته ساتل کېدل.

يو کال وړاندې دغه ادارې ته شک پيدا شو چې له دې مخکې به پر رپوټونو د يعقوبي او نجيب الله يادښتونه و، چې گڼي هغوی کتلي- دلته وه چې پوه شول راپورونه يې پټ ساتل کېږي له همدې ځايه يې له يعقوبي سره د اړيکو مخه ولټوله.

پر يارمحمد، يعقوبي باور درلود- خو له دې وروسته يې له ادارې نېغ په نېغه راپورونه تر لاسه کول- خو دا هغه وخت و چې پر يعقوبي ناوخته شوې وه- نه يې د تصميم وخت درلود او نه يې د اساسي چارې وس- هڅه يې وکړه په شمال کې د قطعاتو قوماندې کې بدلون راولي.

دلته وه چې په حيرتان کې يې د اويایمي لوا قوماندان جنرال مؤمن

تبدیل کړ- د دولتي امنیت د کدري چارو مرستیال زمان ارزو ته دنده ورکړل شوه جنرال مؤمن مرکز ته راوغواري.

يارمحمد، رشید دوستم او جنرال مؤمن ته خبرداری ورکړ که کابل ته راشي نجیب الله به یې د خیانت په تور بندي او محاکمه کړي. نجیب الله د رسول قهرمان په نامه یو جنرال د اتلسمې فرقې قوماندان او بشیر پیوستون د بلخ والي وټاکل- خو دوی ونشو کړی د شمال سرکښه پرمختیاوې ایل او یا یې د خپرېدو مخه ډب کړي، جنرال مؤمن هم کابل ته له تلو مخ واړاوه.

د دولتي امنیت وزارت کې یوه ستره دوسیه د ازاد بیګ په نامه ترتیب شوې وه، ازاد بیګ د شمال اتحاد روحاني بنسټګر ګڼل کېده، ده په پېښور کې د خراسان په نامه د شمال مهاجرو ته ځانګړی کمپ جوړ کړ، هغه وخت داسې اوازې خپرېدې چې ازاد بیګ له جنرال اسلم بیګ سره نژدې اړیکې لري.

احمد شاه مسعود چې د قوماندانانو شورا په برمه کولو ونه توانېده، د شورا د درېیمې غونډې په جوړېدن کې ناغېرې ته مخه کړه. چې له امله یې غونډه وځنډېده.

په ۱۳۷۰ لمریز کال کې چې جنرال رحمت الله ساپی د مولوي جلال الدین حقاني له خوا د قوماندانانو سرتاسري شورا د درېیمې غونډې د جوړېدو لپاره د شمال له قوماندانانو سره د تفاهم لپاره ولېږل شو د ازاد بیګ، مسعود، دوستم او نورو فاشیستي ډلو تر منځ له ګډ او خطرناک سازش پرده پورته کړه، جنرال ساپی په شمال کې د یوې خطرناکې لوبې ګواښ په ګوته کړ چې څه وړ هلته د تعصب، پرچم او ستم تر منځ د اړیکو مخابراتي کانالونه او چینلونه په فعالیت بوخت دي.

په وروستيو کې ولي خان د ډاکټر نجيب يو پيغام حکمتيار ته ورساوه چې له را روان گواښه يې پرده پورته کوله، په پام کې وه د حکمتيار استازی ((بناغلی...)) د هندوستان له لارې کابل ته ولاړ شي- خو بناغلي نه غوښتل د هند له لارې کابل ته ولاړ شي.

دی د ازري لوگر له لارې کابل ته ولاړ، له ډاکټر نجيب الله او يعقوبي سره يې وکتل- خو وروسته د ده پر ځای د حزب د مخابرې يو مامور ته د دغو خبرو لړۍ وسپارل شوه- چې ددغسې يوه ماموريت ظرفيت يې نشوای لرلی.

شمال د روسانو له خوا وار له مخه د هېواد د دويم پايتخت لپاره پام کې نيول شوی و، له همدې ځايه وه چې د صدارت يو مرستيال د هېواد شمال کې خپل دفتر پرانيستی و. روسان په دې فکر وو چې که ټول افغانستان يې ونشو خوړلی لږ تر لږه خو يې څه برخه د شمال په نامه لاندې کړی شي.

گورباچوف ډاکټر حسن شرق ته په ډاگه کړې وه چې که احمدشاه مسعود په شمال کې د خودمختاری پراخه سيمې په ورکولو جنگ پرېږدي او له تاسې سره همکاري وکړي تاسې په دې اړه څه فکر کوئ؟ ډاکټر نجيب الله د دفاع وزارت چوکۍ درې کاله تشه پرې ايښې وه، په دغه موده کې جنرال رفيع د وسله والو ځواکونو د اعلي قوماندانۍ د رئيس ارکان په توگه ټاکل شوی و. ويل کېږي د يوه ځانگړي چينل او شبکې په وينا نجيب الله درې کاله دغه څوکۍ د احمدشاه مسعود لپاره ساتلې وه.

په افغانستان کې د ((شمال حکومت)) جوړولو او احمدشاه مسعود د رول په هکله ډاکټر محمد حسن شرق ځينې نورې څرگندونې هم

کړې: د ۱۹۸۸ په لومړيو کې ډاکټر نجيب الله دې ته وهڅول شو چې د افغانستان شمال حکومت جوړ کړي، ډاکټر شرق په دې اړه کاري: ((با آنهم مشاورين شوروي با تلاش های اخيرين همزمان با بر آمدن عساکر خویش از افغانستان تحت زعامت دوکتور نجيب الله رئيس جمهور و سلطان علي کشتمند صدراعظم طرح افغانستان شمالي و جنوبي را بميان گذاشت و ۹ ولايت سمت شمال: میمنه، شبرغان، بلخ، بغلان، کندوز، تخار، بدخشان، سرپل و باميان را بنام حکومت واحد مرکزي افغانستان در کابل جدا نموده و آقای نجيب الله مسير عضو کمیته مرکزي ح.د.خ را در حوت ۱۳۶۶ به حيث کفيل صدراعظم شمال با ۱۶ نفر معاونين وزارت های کابينه او مقرر و در مزارشريف شروع به کار نمودند...))

بناغلی رباني چې د صبغت الله مجددي په موقت حکومت کې د بيا ودانولو وزير و د ۱۳۷۰ لمريز ليندۍ کې، له مسکو نه له راستنېدو وروسته ايران ته ولاړ او د فارسي ويونکو په ټولنه کې يې پر برخې اخيستو د ايران او تاجکستان د بهرنيو چارو له وزيرانو سره گډسند لاسليک کړ.

په همدغه کال بناغلي رباني د چترال له لارې افغانستان ته ولاړ، ده له چترال نه بدخشان ته ختلې لار ((کافر کوتل)) باندې د اسلام کوتل نوم کېښود. له دې مخکې بناغلي حکمتيار هم هېواد ته د خپل سفر په ترڅ کې ((سرخ پارسا)) پر سبز پارسا اړولی و.

استعمار چې کله هم په کومه سيمه کې د مقاومت څپې په مخه کړي داسې رېږې په ميراث پرېږدي چې کلونه د ولسونو په منځ کې ناکراريو ته لمن وهي، د شوروي پوځيانو د وتلو پر مهال يوه روسي

جنرال ويلي و: موږ له افغانستان څخه وځو، خو زموږ له وتلو وروسته به له افغانانو سره خپله خاوره په جگړه اخته وي.

کتونکو داسې گڼله چې د جنرال مطلب هغه ماینونه دي چې شوروي لښکرو په دغه هېواد کې کرلي، خو د جنرال هدف انساني ماینونه وو چې د جگړو او وینو تویولو د دوام لپاره یې په یو شمېر څېرو کې تعبیه کړي وو.

د جنرال جمعه اخک او جنرال مؤمن اړیکي له وړاندې ښه نه و، د دې یو لامل دا و چې جنرال اخک له احمدشاه مسعود نه تخار بېرته ونيو، جنرال مؤمن له احمدشاه مسعود سره اړیکي لرل. احمدشاه مسعود، مولوي جلال الدین حقاني ته هماغه وخت مخابره کې له جنرال مؤمن سره په اړیکو اعتراف درلود.

د دولت اباد د بېرته نیولو پروسه اوږده شوه، له جمعه اخک سره د دوستم ځواکونو همکاري نه کوله، اصف دلاور شبرغان ته ولاړ، دوستم دې ته چمتو شو په عملیاتو کې برخه واخلي، په دې توگه د کلفت بندر له لارې د دوستم ځواکونه بې له کوم مقاومت نه دولت اباد ته ورسېدل او جنرال دوستم یو بل امتیاز هم تر لاسه کړ، جنرال دوستم وړاندیز وکړ چې د یوې ځانگړې قطعې منظوري ورکړي چې په دولت اباد کې یې ځای پر ځای کړي، اصف دلاور یې د وړاندیز ملاتړ وکړ، مایوکی منگل او جمعه اخک مخالف وو، دوی استدلال کاوه که هره ورځ د نویو قطعو د منظوري په اړه د دوستم وړاندیزونه منل کېږي ډېر ژر به دغه سیمې د دوستم د ځواکونو تر ولکې لاندې شي، بیا لیرې نه ده چې له مرکز نه هم سرغړونه پیل کړي.

له بلې خوا په شمال کې عملاً د ملکي او پوځي ادارو واک د کارمل د

پلويانو په منگولو کې و، جنرال مؤمن، جنرال جمعه نظيمي، جنرال بلال، جنرال احمديار د پرچم په اشاره د جمعه اخک اوامر نه عملي کول، له همدې ځايه وه چې مانوکی منگل او جمعه اخک په شمال کې د يوې خطرناکې لوبې د مخنيوي لپاره دا ضروري گڼله چې د شمال په پوځي او ملکي ادارو کې تغيرات راشي.

د نورو بدلونونو په لړ کې جنرال ستار د جنرال مؤمن په ځای ټاکل شوی و، جمعه نظيمي، احمديار او هلال نويو بدلونونو ته غاړه کېښوده خو جنرال مؤمن، جنرال ستار بندي او د مرکز له امر نه سرغړونه وکړه، په دې توگه د تغير او تبديل عادي اقدام داسې لوری غوره کړ چې د ستم او پرچم د اهدافو پلي کولو ته يې بشپړه مخه پرانيستله، په دې ټولو هڅو کې د پلان جوړولو نقش د بيرک کارمل و، که څه هم کارمل د کوم نوښت وړتيا نشوای ښودلای - ده پر خلکو د اغېز څه نه لرل، د شوروي او برېښنېف دکتورين پلي کولو ته يې کار وايه - خو نجيب الله د ارادې، وينا او عمل په ډگر کې د نويو تجربو وړاندې کولو ابتکار له ځان سره خوندي ساته. د کارمل گروپ لومړی په دې کار وکړ چې د شمال دولتي قوماندانان له ځان سره همغږي او په دويم گام کې نظار شورا د ځان په گټه د نجيب الله په تسکوروکو کې وکاروي.

د ژبنيو اختلافونو له راپورته کولو د بيرک کارمل هدف دا و چې د ځان لپاره يوه تکيه پيدا کړي، له دې پرته يې بله داسې وسيله او کارټ نه درلود چې د دغسې اهدافو په لار کې يې وکاروي، په دې توگه يې د شمال د دولتي قوماندانانو او مجاهدينو په نامه د ځينو فاشيستي ډلو تر منځ يو گډ شعار او موخه را مخې ته کړه.

د شمال له پېښو درې مياشتې دمخه د بيرک کارمل گروپ غوښتل

په کابل کې د یوه پوځي اقدام له لارې د نجیب رژیم نسکور کړي، ځکه خو یې داسې اوازې خپرې کړې چې حکمتیار د جنرال وطنجار، راز محمد پکتین، سلیمان لایق او مانوګي منگل په مرسته د کودتا پلان لري، د کابل ګارنیزون قوماندان نبي عظیمي چې د کارمل له نژدې انډیوالانو و.

د ښار په کمربندونو باندې د دښمن د احتمالي برید د خطر په پلمه لومړۍ درجه احضارات اعلان کړل، خو د ډاکټر نجیب الله پلویانو یې مخه ونیوله، د دغه پلان تر ماتېدو وروسته کارمل پر خپله درېیمه نقشه چې سناریو یې بشپړه شوې وه جدي کار پیل کړ، هغه دا چې خپل افراد د نظار شورا او جمعیت تر پوښ لاندې په یوه بل چینل کې فعال وساتي.

ډاکټر محمد داؤد جنبش کاري: د ۱۹۹۵ کال په اګست کې ((د روسیې پارلمان د مشرانو جرګې (فدراسیون شورا) یو پلادوي د احمدشاه مسعود او دوستم د پخلا کولو لپاره په شبرغان کې د دوستم مېلمه و- د روسیې قونسل مرستیال شف چنگه د دوستم یوه جنرال محمد یوسف ته له پښتنو سره د مخالفت پارولو په روحیه ویلي: ... د ظاهرشاه وخت کې مو پر شمال د پښتنو ظلم هیر کړی چې بیا له هغو سره نژدې کېږئ- او بیا یې د هوښیار اوسئ په لهجه زیاته کړه: په اوسني پړاو کې د ناپښتنو ګټې د پښتنو پر وړاندې د هغوی یووالی غواړي...)) له دې څرګندېږي چې روسانو د پښتنو پر خلاف د دښمنۍ څومره اوږد جال او د ډلبنديو لومې غځولې وې.

د جنرال جمعه اڅک، مانوګي منگل او جنرال مؤمن اختلافاتو ته نوي رنگ او مخه ورکړل شوه، جنرال مؤمن مرکز ته د خپلې بې اطاعتۍ

پیغام ولېره، دا وخت د سید کیان زوی چې د حکومتی ملېشو له تشکیل او امتیازاتو سره یې د مجاهدینو پر ضد له عملیاتو ځان لېرې ساته، د ببرک کارمل او سفزا د هڅو په نتیجه کې پر دغه جریان ورگډ شو.

نبي عظیمي او فرید مزدک په مسکو کې له ډاکټر نجیب نه ناراضی کړی راغونډې کړې، ځکه خو په شمال کې د جنرال مؤمن، دوستم او حسام الدین ملېشو نجیب الله ته گډه کرښه تیره کړه، له همدې ځایه وه چې فرید مزدک د مسکو په یوه مېلمستیا کې ویل: بچه اختر ((اختر محمد د ډاکټر نجیب د پلار نوم دی)) کور خوانده بود، در مزار چنان آتشی بر پا کنم که خشک و تر را بسوزاند بچه اختر را چنان درسی بدهم که تاریخ آترا فراموش نکند و دیگر این گستاخی را مرتکب نشود که نامی از تفوق طلبی پشتون را بگیرد.

نجیب الله د جنرال مؤمن د پخلا کولو لپاره بېلابېل هیئتونه ولېرل خو نتیجه یې ور نه کړه، مانوکی منگل ډاکټر نجیب ته د شمال وضعه له کنټرول نه بهر او د انفجار په حال کې وبلله، لوی درستیز اصف دلاور چې نجیب الله د شمال د ناراضی جنرالانو د پخلا کولو لپاره په یوه بیرني سفر لېرلی و، ناراضی جنرالان نور هم تشویق کړل او نجیب یې د دوی لپاره د نورو او نویو امتیازونو ورکولو ته هڅاوه.

نجیب الله د دوی پخلا کولو ته جنرال رفیع او د خاد پوځي رئیس په جرگه ولېرل- خو پایله یې ور نه کړه.

دویمه پلا یې نبي عظیمي او سید اکرم پیکر ورولېرل- خو دوی په بل اور نور تېل ور تویې کړل.

جنرال نبي عظیمي د نظار شورا ځواکونو سره په اړیکه کې هڅوی

ته وويل: چې ځانونه د بلخ لويې لارې او كمربندونو ته ورنژدې كړي. د ده په وينا بلخ كې د دولت ځواكونه په خپلمنځي سيالي كېوتې له مزاره د دفاع وړتيا نه لري.

جنرال نبي عظيمي نجيب الله ته وويل: كه جمعه اخك او د بلخ دولتي امنيت رئيس تاج محمد او نور نوي لېږل شوي كسان كابل ته ور وغواړي كېدای شي جنرال دوستم خپل ځواكونه له جوزجان د بلخ د دفاع لپاره ولېږي. نجيب الله د عظيمي وړانديز ومانه، اخك، رسول قهرمان او تاج محمد يې مركز ته وغوښتل.

له جوزجان نه بلخ ته د مېشو په رسېدو جنرال دوستم، نظار شورا او حزب وحدت وسله والو ته هم د ننوتو اجازه ورکړه، شمال كې د رژيم قوماندانانو د ښار دواړه لويې دروازې نظار شورا ته پرانيستې.

دوستم ته د جنرال نبي عظيمي او اكرام پيگير په ورتگ وضعه لا هم پېچلې شوه د دوستم شرايط نورهم زيات شول، نجيب الله د جمعه اخك او ملگرو را غوښتو ته غاړه ايښې وه خو دوستم دوه نور شرطونه وړاندې كړل، ده د شمال د اوپراتيفي گروپ د قومانداني د غوښتنې تر څنگ دا شرط هم كېښود چې پوځي كدرونه د دوستم او ملكي د كاوياني، مزدك، پيگير، او محمود بريالي پر وړانديز منظور شي، ستم او پرچم د دوستم په خوله دا هم وغوښتل چې د شمال سيمې د افغانستان په جمهوريت كې د فدراسيون په توگه ومنې، ډاكټر نجيب الله له دې غوښتنې سره پرېكړه وكړه چې د زور له لارې لاندې حل كړي خو ځينو كړيو ډاكټر نجيب د ازبكيستان د دغه گواښ له امله چې پخپله پوله كې به پوځي تحركات او مانورې ونه زغمي له دغه كار نه ډډې كولو ته اړ كړ.

نبي عظيمي کابل ته په رسېدو ډاکټر نجيب ته وړاندیز وکړ څرنگه چې د مجاهدينو ځواکونو ځانونه د بلخ لويې لارې او کمربندو ته نژدې کړي په بلخ کې دولتي ځواکونه په خپل منځي اختلاف اخته او له مزار نه د دفاع وړتيا نه لري ما ((عظيمي)) جنرال دوستم چمتو کړی له جوزجان نه خپل ځواکونه مزار ته ولېږي او د مجاهدينو د بريدونو پر وړاندې له هغه ځای نه دفاع وکړي، ډاکټر نجيب يو ځل بيا تېر ایستل شو، ده سملاسي د عظيمي وړاندیز ومانه، جنرال جمعه اخک، جنرال رسول او تاج محمد يې مرکز ته وغوښتل او له دې سره جوخت د دوستم ځواکونو له شبرغان نه د مزارشریف پر لور حرکت وکړ، د دوستم د ځواکونو قومانداني د جنرال عبدالمجيدروزي پر غاړه وه چې مزار ته په ننوتلو يې د تیمورک په سيمه کې د څارندوی قطعه يې وسلې او په دویم گام کې يې د ۱۸ مې فرقې گڼې پوستې هم بې وسلې او افراد يې رخصت کړل.

جنرال عظيمي ډاکټر نجيب ته يو بل وړاندیز هم وکړ چې جنرال دوستم د شمال د اوپراتيفي گروپ قوماندان وټاکل شي، دغه پوست د جمعه اخک و، نجيب الله دې ته غاړه کېښوده چې دوستم د اوپراتيفي گروپ سرپرست وټاکل شي.

لکه وړاندې وويل شول جنرال دوستم چې مزار کې خپل ځواکونه ځای پر ځای کړل، حزب وحدت او نظار شورا ته يې هم ښار ته د ننوتو مخه ورکړه، د بېرک کارمل له خوا د دغې روحيې او تگلارې پر خپرېدو چې که نظار شورا ته لاس ورنکړو او د هغوی په کارولو او د شمال د نورو کړيو په مرسته گام وا نخلو، پښتانه به يو ځل بيا د حکمتيار، نجيب او... په څېرو کې په واکمنۍ کې پاتې وي، ځکه خو پرچم او ستم

ان له پخوا احمد شاه مسعود د يوه منځلاري او لېبرال شخصيت په توگه تبليغاوه او داسې يې بنودله چې پر مسعود ډېر کار شوی او هغه يو مجاهد مسعود نه بلکې د اقليتونو د حقونو بيرغ وړونکی او زموږ د اهدافو پلي کوونکی گرځېدلی دی.

تر دې دمه په وطن گوند کې دوه متضاد جهتونه را منځته شوي وو، د يوې ډلې مشري چې د اقليتونو د استازيتوب ادعا يې لرله د نجم الدين کاوياني، فرید احمد مزدک، محمد نبي عظيمي، ډاکټر عبدالکریم بها پر غاړه وه چې ببرک کارمل يې لارښوونه کوله، د دغې ډلې پر وړاندې سلېمان لایق، محمد اسلم وطنجار، مایوکی منگل، جنرال رفيع او څو تنه نور ولاړ وو چې ونه توانېدل د لومړۍ ډلې د ستمي فعاليتونو او اهدافو پر وړاندې برياليتوب تر لاسه کړي، دوی ونه شوی کولی د مقاومت له پښتنو مشرانو او قوماندانانو سره د خبرو او تفاهم مناسب او په وخت کانال ومومي.

د مقاومت پښتنو مشرانو او قوماندانانو هم له وخت او فرصت نه لازمه گټه پورته نشوی کړۍ. حکمتيار او مولوي حقاني ته داسې فرصتونه برابرېدی شوای خو له هغو نه د پر وخت استفادې لپاره يې نوښت ونشوی بنودلی. حکمتيار که څه هم له رژيم او حتی روسانو سره د اړيکو کانالونه تر لاسه کړي وو، خو هر څه ترې په نيمايي لار کې پاتې کېدل چې بيا احمدشاه مسعود ترې بشپړه پايله تر لاسه کړه.

ما حقاني صاحب ته د نجيب الله ليکونو کې د اړيکو او پوهاوي د وړانديز يادونه وکړه په دې ټکو چې ځيني دوستان نيوکه کوی چې حقاني صاحب يو وړ فرصت او چانس چې ښايي هېواد او خلک يې له وروستيو مصيبتونو ژغورلي وای له لاسه ورکړ...

حقاني صاحب وويل، كه ما له ډاكټر نجيب الله سره په دغسې
بنیادونو جوړ جاري ته هوکړه کړې وې، کېدی شوای د احمدشاه
مسعود په څېر جگړو ورگډ شوی وې.

ما په یو څه جدي لهجه ورته وويل: داسې نشوای کېدای د
احمدشاه مسعود ائتلاف د تشکیلاتو او موخو له اړخه پر منحرف او
کاره نیت را منځته شوی و - بله دا چې ستا او ډاکټر نجيب الله تر شا د
اکثریت تکیه او ځواک ولاړ و...

حقاني صاحب هېڅ ونه ويل دواړه پټه خوله له ځایه ولاړ شوو.
کله برياليتوب د غاړې غوړ وگرځي... پر ځینو د بري بار دومره دروند
پړېوځي چې اوچتول او پورته کېدل یې گران شي... د ځینو لپاره
برياليتوب ناکامي بلکې رسوایي گرځېدلې وي... کله بري له هماغه پيله
ناکامي او رسوایي راپورته کړې وي... ناکامي یې تقدیر گرځېدلې وي...
له تگي، بدبیني، دوکې رامنځته شوی بري ناکامي ده، رسوایي ده...
د جگړو بري تلپاتې نشي پاتېدای... کومه امپراتوري، بنکېلاک، زورواک
په لاندې کړیو سیمو او ولسونو واکمن پاتې دی...؟
کابل کې پر یوه وخت د ډاکټر نجيب الله او ملگرو ملتو پر ضد
رامنځته شوې کودتا که څه هم بريالۍ شوه، خو په حقیقت کې یې د
ناکامیو او رسوایيو خونړی تاریخ رامنځته کړ...

هر احمق چې په دنیا خاوند د جاه شي

نور وتلی ځنې نشي جاه یې څاه شي

***

بې پایلې اړیکې

۱۳۶۶ لمريز کې ډاکټر نجيب الله له مولوي جلال الدين حقاني سره ليکنې اړيکه نيولې، د دوی تر منځ څو ليکونه تبادله شوي، خو دا چې دغه اړيکې څرنگه پرې شوې، د اختلاف کومو ټکو دغه لړۍ تر يوه توافق ونه شوی غځولې څرگنده نه ده - لږ تر لږه ما داسې کوم درک ونشوی لگولی. عابد خان، حاجي غلام حسن او حاجي گلبدت خان چې دغه ليکونه يې په منځگريټوب يو بل ته رسېدلي ما ونشوی موندای، زه کوبنس کوم له دوی سره وگورم او خپلو پوښتنو ته ځوابونه تر لاسه کړم.

حقاني صاحب په دې اړه په لنډو هغه ځواب راکړ چې ما يې وړاندې يادونه وکړه.

البته ډاکټر نجيب الله بهر کې يو شمېر يادو افغانانو ته هم ليکونه استولي، خو رابرسېره شوي نه دي...

خو د ليکونو د تبادلي دغسې يوه لړۍ ښايي په دغه بڼه نه وي غځېدلې، د ډاکټر او حقاني صاحب تر منځ تبادله شوي ليکونه په زړه پورې دي - د يو بل موقف او موقعيت نه دا چې پامور بلل شوی بلکې دروند تلل شوی، که څه هم کله نا کله خبره ستوغه شوې او د گواښ بڼه يې خپله کړې، خوله چوکاټ نه ده وتلې، د ډيپلوماسۍ رنگ يې څرگند دی.

د حقاني صاحب ليک کې دسولې لپاره د يوې سيمې غوراوی، چې

دواړه خواوې ترې خپل جنگي ماشين وباسي د سولې پر وړاندې د هڅو د عملي اړخ بريا او ژمنتيا په ډاگه کوي.

د خوست، گردیز، ارگون يا بلې سيمې نومونه د سولې لپاره د عملي نوښت لومړی خو پوخ او دروند گام ختلی شوای. په هر صورت پر لیکونو د حذف او نفيې دريځ سيوري نه دی غورلی، چاپېريال او فضا يې دوستانه يا لږ تر لږه د دښمنۍ پاللو نه ده.

لیکونو کې له ناندريو، تورو نو پېغورونو ډډه شوې، پر مطلب راگرځي، لنډون د دغو لیکونو بله ځانگړتيا ده. د ډاکټر نجيب الله لیکونه له دې امله پاموړ گڼل کېدی شي چې په بشپړو دوستانه ټکو او درنښت لیکل شوي، حقاني صاحب موعظې، پند او نصيحت پسې نه دی تللی، د کفر ټاپه يې نه ده وهلې بلکې په روښانه ټکو يې خپل وړاندیزونه او غوښتنې مخې ته کړې دي.

بله دا چې لیکونه په پټو اړیکو، مادي غوښتنو، وړاندیزونو او مخفي کارۍ نه راگرځي، بلکې د معقولو وړاندیزونو، عملي طرحو او څرگند دريځ نمايندگي کوي.

لیکونه د خبرو او پوهاوي شونتيا او اړتيا را مخې ته کوي، زغم او د يو بل منلو ظرفيت د لیکونو بله ځانگړتيا ده، جرگې، نرخ او کاني ته ژمنتيا د لیکونو محتوا گرځېدلې، د اوازي موندلو ټکي يې څرگند دي. د دښمن يا مخالف درناوی د لیکونو تر ټولو بارز خصوصيت دی، چې له دواړو خواوو ځليدلي دي.

د سولې لپاره د يوې سيمې يا زون ځانگړي کول او غوراوی د جرگې د برياليتوب او خبرو په رښتينتوب د بشپړ باور څرگندوی بلل کېږي.

لیکونه يو په بل پسې له کنگال شوې فضا او ترينگلتيا راوځي -

حقاني لومړی ليک په السلام علی من التبع الهدی پيلوي. په را وروسته لیکونو کې جناب ډاکټر نجيب الله خطاب کوي، ده او ملگرو ته احترام وړاندې کولو ته ورگرځي. ډاکټر نجيب الله، حقاني صاحب ته درنښت وړاندې کوي، د ده سلامتيا غواړي، او د ميرني او اسلامي مشر په نامه يې يادوي. لیکونه د متن او محتوا له اړخه خپلې ځانگړتياوې لري، چې د دوو مخالفو بلکې دښمنو مشرانو له خوا ملي او قومي ارزښتونو ته د دوی ژمنتيا ثابتوي.

د يادولو دا چې لیکونو کې د معاملې او سازش خوا ته کومه نغوته نه تر سترگو کېږي. بلکې له دواړو اړخونو پر سوله ټينگار، له جگړو وتل او ملي اواړي ته تعهد او پوهاوی اړين گڼل کېږي.

ليکونو کې د يو باور د زرغونېدا څرک هم ليدل کېږي - ډاکټر نجيب الله د ۲۰ وزيرانو او لويانو د برمه ورکولو وړانديز لري، حقاني صاحب له ډاکټر سره د ليدو هوکړه کړې، گويا جرگه، نرخ او ولسي کودونه، نه يوازې پامور بلل شوی، بلکې ډاډ پرې څرگند شوی او تکیه پرې شوې ده. دواړو غاړو خپل لیکونه په لېټر پېډ نه دي کښلي، ډاکټر نجيب الله د رسمي مکتوب پاڼې نه دي کارولي - درې لیکونه ټيپ او نور په قلم کښل شوي دي، حقاني صاحب هم خپل لیکونه پر رسمي پاڼو نه دي کښلي - ځان لپاره يې کوم القاب نه دي کارولي - جلال الدين حقاني يې ليکلي دي.

ډاکټر نجيب الله لومړني ليک کې له خپل نامه سره د ا. خ. د. ک سکرتر جنرال او نورو کې د افغانستان جمهور رئيس نجيب الله کښلي. حقاني صاحب د ډاکټر نجيب الله پر وړاندې د تسليمۍ پر ځای له جهاد سره د ملگرتيا خبره ايښې، دومره دروند يې تللی چې خپله يې

دفاع ته د درېدو ټټر وهلی دی.

د حقاني صاحب لومړني ليک کې چې ما نه دی تر لاسه کړی، ښايي د شوروي پوځونو په وتلو ټينگار شوی وي، چې ډاکټر نجيب الله پخپل ليک کې هغه ټکي را غبرگ کړي دي. د ډاکټر نجيب الله له لومړي ليک داسې برېښي چې له شوروي اړخ او خپلو ملگر سره يې په احتياط کښلی وي، خو نورو هغو کې يې د خپلې مدعا په وړاندې کولو کې سړی آزاد گوري ...

د مودو لتون سره مې دغسې يو ځواب تر لاسه نه کړی شو چې د دغو اړيکو په شلون ما قانع کړی شي، په داسې حال کې چې ليکونه د اړيکو د شلون کومه نغوته نشي وړاندې کولی. د دغې پروسې ناکامي گڼې پوښتنې را ولاړولی شي، دا چې د سولې دغه هڅې چا څرنگه له بري را گرځولي دي؟

د دغې لړۍ ټول ليکونه ما نه دي تر لاسه کړي زه کوښښ کوم هغه وموم. د حقاني صاحب او ډاکټر لومړني دوه ليکونه نشته د ډاکټر يو ليک چې د پرمختگ وروستی پړاو پکې په گوټو شوی له ما بې درکه دی، کيدی شي نور ليکونه هم تبادله شوي وي، چې د حقاني صاحب له خوا د دغې لړۍ لومړي ليک کې د ((ليکونو)) خبره شوې، خو هغه چې ماموندلي د مهمو تاريخي اسنادو په توگه يې دلته وړاندې کوم.

۱۳۶۶ د حوت ۲۵مه

محترم مولوي جلال الدين حقاني!

السلام عليكم ورحمه الله و برکاته

ستاسې ليک را ورسېد، د ملي سولې په هکله ستاسې له نظرياتو څخه ستاسې په نيت پوه شوم - ستا او زما په روان جنگ کې بېگناه

مسلمانان وژل کيږي، د پښتنو کلي او کورونه ړنگيږي او زموږ وطن ته سخت زيانونه اوږي، د وطن او ملت له بربادۍ څخه د ژغورنې په خاطر زه د خپل گوند له پلوه له تا سره د روغې جوړې ذمه پر غاړه اخلم - ته د اسلام د مقدس دين په هکله پاده اوسه، زما انقلابي حکومت العياذ بالله بې دينه نه دی او د اسلام د مقدس دين د بې ارزښته گڼلو او له نظر څخه غورځولو بيخي اراده نلري - د قانون په دويمه ماده کې راغلي چې د دين په حيث د اسلام احترام او درنښت پر ټولو واجب دی او اوس خو د حکومت په نافذ کړي شويو قوانينو کې اسلام ته په زړه پورې مقام ورکړ شوی دی - پر دې سربېره حکومت د ينې شعائرو ته د ترجيح ورکولو په چارو لگيا دی.

پاتې شول روسي پوځونه - کله چې د سولې باوري امکانات څرگند شي نو زموږ له سلا مشورې ورکولو به د شوروي اتحاد محدود قطعيات بېرته ولاړ شي - بايد ووايو چې روسي پوځونه په افغانستان کې د بهرنيو لاسوهنو د ختمولو لپاره راغلي خو ژر تر ژره افغانستان يو خپلواکه او ناپېيلي هېواد شي.

ځکه خو هغه ورځ لېږي نه ده چې دغه حقيقت د رڼا ورځې په څېر څرگند او درواغجن پروپاگنډچيان پخپلو کړو شرمنده شي.

زما له خوا ښاغلی استاد سلېمان لايق زما استازی دی ما هغو ته له تاسې سره د ليدلو دنده سپارلې ده، هغوی به تاسې له نور تفصيل او زما له ښه نيت نه خبر کړي - تاسې مهرباني وکړئ په بشپړ ډاډ او اعتماد له ما سره د ملاقات لپاره تشریف را وړئ.

تاسې ته به دا خبره هغه وخت ثابته شي، چې تاسې له موږ سره د خبرو اترو په نتيجه کې کوم حل ته ورسېږئ او کله چې دغه کار وشي نو

بيا دغه جنگ هم بندېدلی شي او بيا به موږ او تاسې په گډه د وطن د
تعمير او پرمختگ لپاره سلا مشورې کوو، موږ ستاسې د شخصي حيثيت
او عزت د خوندي ساتلو ډاډ درکوو، د الله تعالى په فضل سره موږ هوډ
لرو يو داسې اسلامي حکومت جوړ کړو چې هوسا او سپېڅلی وي داسې
هېواد چې په هغه کې د بشري حقونو، ناموس او شرافت د ساتنې
حاکميت وي.

درناوی

د ا. خ. د. گ. سکرتر جنرال

ډاکټر نجيب الله

*

بشاغلی ډاکټر نجيب الله!

السلام علی من تبع الهدی

ستاسې لیک له تفصیلي ټکو سره را ورسېد - زه باور لرم چې زما له
اړخه د درلېږل شویو لیکونو په ذریعه به تاسې زموږ پر اصلي اهدافو
پوهېدلي یاست.

بيا هم ستاسې د لیک په ځواب کې خپل دریځ په لاندې توگه په
ډاگه کوم:

تاسې په کمونېستي گوند کې د شموليت اوږده سابقه لرئ - په تېره
د خاد د مشر په توگه مو ماضي ټولو ته معلوم دي.

ستاسې د مفکورې او گوندي کړنلارې له امله په هېواد کې د جگړې
اور بل دی - او په زرگونو بېگناه هېوادوال، بوداگان، تورسې او
ماشومان پکې سوځيږي - چې تر اوسه نژدې يو ملیون افغانان په دغو

جگړو کې شهيدان شوي او په مليونو نور مهاجرت ته اړ شوي دي - ستاسې د ژمنو پر خلاف افغانان د کور پر ځای گور - د کاليو پر ځای کفن او د ډوډۍ پر ځای د خاورو خټلو ته اړ شوي دي. دا يوازې زما او ستا کرکېچ نه دی چې په دومره اسانۍ حل شي دا به خوب او خيال وي چې له عملي گامونو پرته يوازې د خولې په خبرو او دعاگانو هوار شي.

موږ پوهېږو پر هغه ورځ چې خدای مه کړه د سره بنکېلاک منگول پر هېواد ټينگه شي نو روسي پوځونه به خود بېرته ستنېږي.

له دې دمخه ما د هغو هڅو يادونه وکړه چې په افغانستان کې د کمونېزم د حاکميت لپاره ترسره شوي دي - که هر څو يې تېر په هېر وگڼو نو اوس ستا لپاره اسلام او وطن ته د خدمت لارې چا نه دي تړلې، لارې ډېرې دي خو په دې شرط چې تاسې په رښتيا سره د هغې په لټه کې شئ. يوازې د قانون يوه ماده نشي کولی له دين سره د ضدیت او دښمني ماضي او روحیه له منځه يوسي او د روسانو د تېري، وحشت او بربريت کيسه پټه کړي.

روسان د خپل وحشيانه تېري له امله د ټول ملت او نړۍ د کرکې وړ دي - که چېرې تاسې هم د خپل وطن پېښو او حالاتو ته په غړېدلو سترگو وگورئ - ښايي په همداسې کرکه ورته وگورئ - که داسې نه وي نو بيا ستاسې نظر علاج ته ضرورت لري.

له هېچا پټه نه ده چې روسانو پر افغانستان د څه لپاره يرغل کړی او څه نيت لري؟ - د روسانو په سياست، پاليسۍ او نيت هېڅ باور نه دی په کار - چې ستا د اسلافو برخليک يې ژوندی مثال دی.

ځکه خو تاسې ښايي د خبرو اترو اصلي ټکو ته پام وکړئ که چېرې

په رښتيا هم اسلام او وطن ته د خدمت او کمونېستي افکارو د پېرېښودلو هوډ لرئ، نو زما دغه لاندیني وړاندیزونه ومنه!

۱- بې قیده او شرطه د روسي يرغلگرو د فوري او يو مخيز وتلو اعلان وکړه.

۲- يوه سيمه لکه خوست، گرديز، ارگون يا بل ځای د مرکز په توگه وټاکه، هلته به پوځي فعاليتونه بند کړو چې له هماغه ځايه د سولې پروسې عمليه پيل شي.

۳- پر خپلو تېروتنو او ماضي اعتراف وکړه او د جهاد ملگرتيا ته را وگرځه - مجاهدين به ستا د ژوند ضمانت وکړي.

په دې اړه چې په موږ هر څه کېږي هغه نه در څخه سپموو.
زه د وزارتونو او واکمنۍ وړی نه يم خو د وطن په خاطر تاسې ته ډاډ در کوم چې په دې صورت کې به زه شخصاً ستا دفاع کوم.

جلال الدين حقاني

۱۳۶۷

د حمل لسمه

*

محترم مولوي جلال الدين حقاني سلام!

خبره دا ده چې ما تر اوسه له بل هېڅ فرد سره قلمي اړيکه نه ده نيولې، ما د وطن، اسلام او غيرت په خاطر تا ته ستا بېنېليک درلېږلی دی.

قدرمنه!

خبره دا ده چې له دې وروسته د وينو هغه لمبې بايد مړې کړای شي

چې تر اوسه زموږ په هېواد کې بلبډې - د دې کار لپاره زما او ستا لیده که هر ځای وي خورا ضروري دي - دغه لیده کاته به ستا لپاره هم زبښت زیات گټور وي - ته چې هر څه غواړې زه هغو ته چمتو یم زه نه غواړم چې ستاسې د ځدراڼو د پگړۍ شمله ټیټه شي.

موږ د نویو سیمو لپاره یو لړ تصمیمونه نیولي، غواړو چې د سټو کنډو، وازه خوا، بهرام خېل او سپېرې سیمې بېرته ابادې کړو - البته کله چې زه او ته پر یو تېر سره کېږو، د دې په باره کې به هم خبرې اترې وکړو - زما د لیدو کتو په دغه غوښتنه کې هېڅ راز دوکه او چل نه شته خو بیا هم ستاسې د اندېښنې په خاطر له ملاقات دمخه د خپل حکومت شل تنه وزیران او لوړ رتبه افسران تا ته د یرغمل په توګه درلېږلو ته چمتو یم - دا هر څه به تاسې پخپلو سترګو وګورئ، دغه لیک د پکتیا والي د ټینگار له امله په بیره سره لیکم.

زموږ پوځونه د سټو کنډو پر سر ځای پر ځای شوي دي د ۱۳۶۶ کال د لیندۍ میاشتې له پنځلسمې څخه موږ جګړه او بمباري درولي، ځکه موږ غواړو دغه مسئله د خبرو له لارې حل کړو، که داسې وشوه نو موږ به خپل پوځونه له سټو کنډو څخه بېرته راوغواړو.

پر دې هم پوه شه چې حکومت ډېرې زیاتې او ډول ډول وسلې لري چې تر اوسه ما د هغو د استعمال اجازه نه ده ورکړې.

هیله ده د دغه لیک ځواب ژر تر ژره را ولېږي - لیک تایپ نه کړی شو ځکه وخت نه و، تاسې هم څومره چې ژر کیدی شي ځواب یې را ولېږئ. له دې وروسته به د حالاتو د خرابتیا د سیمې د کونډو او یتیمانو ذمه واري زما پر ځای ستا پر اوږو وي.

بله خبره دا چې د کومو بندیانو خوشي کول غواړئ د هغوی ټول

کوايف را ته وليکه زه به ټول خوشي کړم.

۱۵/۳/۱۳۶۷

*

جناب ډاکټر نجيب الله او ملگرو ته يې

احترامونه!

ستاسې ليک را ورسېد زه يې په مطلب پوه شوم.

تاسې چې زما په باره کې د ۱۳۶۵ کال د غبرگولي په لومړۍ نېټه (۱۹۸۶ جولای) د اعدام د تفسیخ حکم د یوه فرمان له لارې د ۱۳۶۶ کال د لیندۍ په ۱۱مه (۱۹۸۷ کال د دسمبر ۲مه) د قانون د دویم ټوک د ۷۵ مادې له مخې صادر کړی او د هغه یوه کاپي مو ما ته هم را لېږلې ده - ما ته د اسلام او وطن په مقابل کې کوم ارزښت نه لري. ځکه چې د اسلام او وطن په لار کې شهادت د مسلمان ستر ویاړ دی. همدارنګه د روسي ښکېلاک تر واک او سيوري لاندې ژوند که څه هم د مادي اسانتیاوو او اقتدار له مخې بیساری وي خو زما پر وړاندې سپک او طوق لعنت دی.

تاسې لیکلي چې په هېواد کې د وینو د اوچتو شویو لمبو سرول په کار دي - دا ښه خبره ده، پوښتنه دا ده چې د وینو دغه سېلاب د روسانو د تیري او کمونېستانو د ظلمونو له امله روان دی، که تاسې دومره صلاحیت او ځواک لرئ چې د روسانو د تېري مخه ونیسئ او کمونېزم ته خاتمه ورکړئ په دې صورت کې د وینو دغه بلې کړی شوې لمبې سربېدی شي.

تاسې دا هم لیکلي چې نه غوړئ د ځدرانو د پکړۍ شمله ټیټه شي، په داسې حال کې چې له سلګونو زیاتو روسي الوتکو، توپونو او توغندیو

په ځدراڼو د اور باران اورولی او په سلگونو تنه يې شهيدان کړي دي.
د بنديانو په اړه زه دومره ويلی شم چې د افغانستان ټول بنديان زما
ورونه دي که ستا مطلب د پکتيا يا ځدراڼو بنديان وي نو يوازې د هغوی
خلاصون گټور نشم گنلی.

د لاندېنيو شرطونو د منلو په صورت کې زما او ستا په ليدو کتو
خبرې کيدی شي:

- ۱- د ځدراڼو له سيمې د روسانو او رژيم ټول پوځونه سملاسي وباسی.
- ۲- هغه کسان چې موږ يې لازم بولو او فهرست يې در استوو د
يرغمل په توگه موږ ته وسپاری.

اوس هم ستا لپاره حالات مساعد دي د پېهوبنی او خوب نه ځان
وباسه او د سره ټينکېلاک له سحر نه ځان ازاد کړه.

جلال الدين حقاني

۱۱/۴/۱۳۶۷

*

۱۳۷۰/۰۷/۲۴

بسم الله الرحمن الرحيم

محترم او عزتمند ورور حاجي صاحب!

السلام عليكم ورحمه الله و برکاته!

د تاسې ليک چې د حاجي گلبيت، عابدخان او حاجي غلام حسن په
لاس مو را لېږلی و په ۱۳۷۰/۰۷/۲۳ را ورسېده او ومې لوست، دا چې
تاسې سلامتې لرئ خوښ شوو او د خدای ﷻ څخه تاسې ته د قوم،
وطن او د خدای د بنده گانو د خدمت کولو لپاره لا نوره سلامتې غواړو.

تاسې ته معلومه ده چې زموږ په سياسي پېشنهادونو کې د داخلي قوماندانانو ونډه او دا چې هغوی (د جهادي قوماندانانو شورا) د جنگ لوی پېټي پر غاړه وړي او هغوی وطن ته د سولې په را وستلو کې لویه ونډه لري، طرحه شوي او د اول وار لپاره هم موږ د قوماندانانو شورا سولې ته د رسېدو لپاره مذاکرې ته رابللي او اوس هم د موږ دریځ هماغه دی چې یوازې افغانان پخپل منځ کې په کېناستو سره سوله راوستی شي، دا چې خدای تعالیٰ ﷻ زموږ او ستاسې په زړونو کې د تگ او راتگ او یو بل ته د خط لیکلو خواش پيدا کړ دا د حق سبحانه و تعالیٰ د رحم نېټې دي، خدای د زړونو مالک دی او یوازې دی کولای شي چې په زړونو کې مینه یا کرکه پيدا کړي، د مینې نه وروري، اخلاص او اعتماد پيدا کېږي لېکن له کرکې نه دښمني، بدگوماني او شرارت پيدا کېږي باور لرم چې خدای تعالیٰ به په موږ او تاسې رحم وکړي او موږ به د حرب او ضرب له غضب نه خلاص شو وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بَعِزٌ

موږ خو له پخوا له تاسې سره د ملاقات کولو خواش درلود لېکن له بده مرغه تر اوسه دا ملاقات نه دی شوی. اوس یو وار بیا د ټولو غټو او وړو خبرو د حل لپاره تاسې مېرني او اسلامي مشر ملاقات ته دعوت کوو تر څو له نژدې سره خبرې وکړو دا د یوه پښتانه او مسلمان خبره ده په هر څه مطمئن اوسئ، نورې خبرې به حاجي گلېت، عابد او حاجي غلام حسن درته وکړي.

ومن الله توفيق

نجیب الله

د افغانستان جمهور رئیس

ستو کنډو

د جگړې له لیکو:

خپله ژبه هم کلا ده هم بلا:

له دوو میاشتو ستو کنډو کې یم ...

حقاني صاحب د ستو کنډو د غره پر سر د قوماندې مرکز جوړ کړی...

کری ورځ له یوه دوربین چې قیچي دوربین یې بولي د عملیاتو څارنه قوماندانانو او سرگروپانو ته قومانده ...

... دې له هغه اړخه وروگرځي ... لس متره وړاندې یې ونیسه ... د شمال له اړخه گلاب کوچي سره یو ځای شي ... خلیل دې د غرب پوستې تر اور لاندې ونیسي ...

په قیچي دوربین کې له پاسه گوري - خو زه چې ورته کسم څه نشم لیدی ... د پرمختگ شیبو کې چې عبدالعزیز جامو کې نه ځایېږي،

له داد او شاباس سره لگيا وي ... هغه دی ... پوستې اور واخيست، له تانگ لمبې خپږي ... په منځ کې ولگېد، ما بيا هم دوربين کې څه نه شوای ليدی ... دلته به نو له شرمه په درواغو اړ شوم ... بالکل، بالکل ... لمبې خپږي ... او هوو...

کله کله بمبار دومره زيات شي چې سړی سر نشي پورته کولی - اکمالات گرد سره کيدی نشي، د خوشه يي بمونو له امله په گز او پل مردکي، پارچې موبيلي - دا داسې نمونه دي چې پر ځمکه له غورځېدا په لسگونو واړه نمونه چوي، پنځوس په پنځوس متری کې اور پورې کړي...

زما دنده پر رپورټينگ سربېره لومړۍ ليکې او د قوماندې مرکز ته د بهرنیو خبريالانو د رسولو ده ...

د اسماني غونډ په مخه کې مو کوټه ده ... پيرصاحب، فوتوگرافر احمد سينا او هدايت الله را سره ملگري دي...

د ورځې له ژورنالېستانو سره د قوماندې مرکز او کله کله لومړۍ کړنې ته ځغلو... پر کومه ورځ چې خبريالان نه وي، ورځ د قوماندې مرکز کې له حقاني صاحب سره اړوم... جنرال رحمت الله ساپی هم د قوماندې مرکز کې دی ... جنرال سوله مل، جنرال مصطفى، جنرال قاسم او ... هم کله کله پېښه کوي.

له لومړۍ ليکې د دغو جنرالانو په راگرځېدو له حیرانۍ خولې خلاصې پاتې وې... جنرال قاسم په وارخطايۍ لگيا دی ... د مجاهدينو پر جنګي تاکتيکونو او ستراتيژۍ زموږ سر نه شي خلاصېدی ... هغه څه چې موږ لوستي او تجربه يې لرو دغه تکتیکونه ستراتيژي ورسره اړخ نه شي لگولی... د خدای تعالی مرسته ده که نه د عسکري اصولو کوم

درک سړی نشي لگولی، توکلي روان دي...

دلته مې داسې بهرني ژورنالېستان هم وليدل چې پر نصورو روږدي دي - امريکايي ژورنالېست راب شولتايږ کپ، کپ نصور اچول...

د بېلابېلو هېوادو ... برتانيې، امريکا، فرانسې، جرمني، ايتاليا او ... خبريالان رومات دي... هدايت وايي د دوی هغسې دغسې ټول جاسوسان دي ... زه ورته وایم د څه شي جاسوسان .... زموږ څه له چا پټ دي چې تر دغو غرو او خطرو يې را واړوي...؟

ما ته له ژورنالېستانو د دوی افغان ژباړن مشکوک بلکې مرموز ښکاري... دوی د ژباړونکي په پرتله د نوکر څېره خپله کړې وي... ځينې په ناسمه ژباړه لگيا وي - يو شمېر له ناپوهۍ، ځينې کيدی شي قصدي...؟

له يو ځوان فرانسوي ژورنالېست سره يو فعال او خندنی ځوان يوازينی ژباړن دی چې پخپل ځانگړي کړيکټر يې پر هماغه لومړۍ ورځ له موږ سره اشنایي ټينگه کړه ... دی د فرانسوي خبريال په پرتله له موږ سره نژدې شو... ځان يې ميرويس جليل معرفي کړ - لغمانی، خو د کابل اوسېدونکی...

ميرويس جليل دوی به چې سهار له موږ سره کلکه مخه ښه وکړه - ماښام به بېرته راگرځېدلی وو، له خندا ډکه خوله به د کوتې دروازه کې ولاړ وو... ورته وایم ميرويسه! دا نېک دي را ته خطرناک ښکاري...؟ وايي له تاسې زړه نشي راټولولی...

سهار چې له لمانځه وروسته پر بستره وغځېدم، دوی بيا د تلو تاييا لرله... ما ويل پرېږده يې، ماښام به بيا دره کې ولاړ وي...

سترگه مې سره ورغلې وه... که گورم فرانسوي لاس په سينه ولاړ

دی - په ملاقات شي - بيا ودرېږي، بېرته لاس په سينه په ملا کور شي
... درې وارې يې دا کار وکړ او له کوتې ووتل ... ماښام را ونه
گرځېدل...

د ستو کڼدو ساره په نامه دي، منی يې د کابل له ژمي سور... له
ماسپښين وروسته سخته سيلۍ لگېږي...

مازيگر چې پتو کې غونج شم حقاني صاحب را ته خير شي، يوه
شېبه ژور را ته گوري... وايي: ... ته ولوپېره...

زه هم د ده له خولې دغو دوو تکو ته انتظار وم...

د حقاني صاحب خېرې له ساره پوست اچولی...

نيم ساعت د ستو کڼدو سرک ته په راکوزېدو او يو ساعت پک اپ
کې د اسماني غونډ کوتې ته تر رسېدو...

ژوند ښه دی، اسانتياوې شته... خو د ورځې له حقاني صاحب سره
خورا سخته تېرېږي... دلته دودۍ پر تېۍ چې تېغنه يې بولي پخوي...
لکه ربر ... پيتره او منځ کې خام اوږه ... شکنه او کله کله پېخونده
ښوروا...

جنرال ساپي وچې شيدې او کافي ورسره راوړي... يو کوتی يې پکې
يوازې په پټه وهلی... د خالي دې په ليدو په لټه کې شوم، تر هغې چې
لاس په لستوني مې ونيو... ورته وایم ملگرتيا داسې وي...؟ په خندا را
ته وايي: راسره شریک يې، خو چا ته به وايي نه...

د بيگا کتوی مور خپله پخوو... زياتره غوښه وي... احمد سينا د وچ
چای بدل کې له شا و خوا کورو مستې او هکۍ تر لاسه کړې وي... له
تازه مېوې اوونۍ کې يو کرېټ انگور رارسېږي...

مور ته د حقاني صاحب په سپارښتنه غوره رارسېږي چې د غوند

مسوولينو ته يې وار له مخه زموږ د ناز اخيستو ټينگار کړي...

د غونډ مسوولين د زړه د پاسه ځان په دغسې لورينه اړ کني... وايي له مرگ سره دوی مخامخ دي مزې دفتریان کوي...

د دوی په خبره دفتریانو ته يې پر زړه نه اوارېږي - زموږ په اړه خو بيا هم لږ ډېره حوصله او زغم لرلی شي... خو خوست کې چې د نيول شويو جنرالانو ناز اخيستو ته گوري تر بدو ردو او کنځلو يې خوله خلاصه کړې وي.

د حقاني صاحب يو گروپ د طالبانو دی - لکه هغه چت طالبان، خپله ډله يې ده، خپله خوښه...

حقاني صاحب موټر ته خېژي... له ستري مشې او پوښتنې سره يې يو بد تمیزه وايي حاجي صاحب جنرالان خو دې پر سر خېژولي، چې ښه بوت دي د دوی په پښو وي، چې ښه چمپرونه وي دوی اغوستي وي...

د مجاهدينو په پيسو سگرت وهي... اوس دې له ځان پسې روان کړي وي... دا بنديان دي که قوماندانان...؟

د دوی جرأت ما ته يو ډول گستاخي ښکاره شوه... حقاني صاحب يې خبرو ته داسې غوږ نيولی، چې پر خبره يې د ناخوښۍ هېڅ ښه نشوی څرگندیدی...

ورته وايي ستاسې څه شی کم دي... وايي زموږ هېڅ کم نه دي... خو پر دوی ستا مهرباني زياته ده...

له منځه يې يو ژنی را وړاندې شو... ته خو يې درسره گرځوې... موږ مين ورته ږدو بيا که ستا موټر پرې وړپېښ شو له موږ نه...!

لومړني ژني په لاس وروسته ټپله کړ...

حقاني صاحب ورته وايي چېرې ځې...؟ وايي تا ته درتلو... دا خبره مو درته كوله...

.... خبره نه خبرې مو وكړې... اوس ولاړ شئ - غونډ كې به چاي وڅښئ دمه به جوړه كړئ... په مخه ښه، خداي پامان...

علي جان ته وايي... شريف ته ووايه چې دوى څه شى غواړي ور برابر يې كړئ....

د ستو كنډو په سپېرو غرو كې زموږ له دغسې مزو او اسانتياوو سره سړى د بلا خوله كې هم غورځېدى شوى...

يو ماسپښين حقاني صاحب خداي خبر څرنگه يو په يو د لومړۍ ليكې د ليدو پرېكړه وكړه، كه څوك ورته وايي: ... حاجي صاحب مه څه... لنډه ورپرې كړې: ته راسره مه څه.... زه پټه خوله ولاړ يم... زما دې خبرو كې څه كار دى...؟ خپله ژبه هم كلا ده هم بلا... ما ته خپله ژبه بلا شوه... ما داسې گڼله چې هرو مرو به وايي نه... خو ما ته خپله ژبه بلا گرځېدلې وه... حقاني صاحب را ته كړه: هو!

لكه پر ځمكه ميخ شوم، شا و خوا مې وكتل د تېښتې لاره، لورى نشواى موندل كېداى... پر ځمكه د ننوتو شونتيا نه وه...

بس غاړه مې كړه كړه... خداي چې چا ته پېښه كا... ځان دې ورته مېښه كا....

علي جان پكې اپ چالان كړ... حقاني صاحب مخكني سيت كې كېناست... دويم سيت كې زه يوازې ناست يم....

له كنډو په اوښتو د هاوان تر بريد لاندې راغلو... ډز - غورمب د پكې اپ مخ، څنگ او شاته هاوان لگېږي... شگې خاورې پر موټر موشلي... له علي جان موټر يوه بله خوا شي، پښه يې پر بريک ښخه شي، خو بېرته يې

پر اکسلتر ورتینگه کړي، نه پوهېږې ودرېږي که څه وکړي...؟ لکه زړه یې
دی بېرته راوگرځي... حقاني صاحب ته وگوري، پک اپ مخ پر وړاندې
ځغلي...

زما سترگو لکه کار پرېښی - تپه تیاره ده ... روند شوم که څه بلا...
ما سترگې پټې نیولې... مرگ مې سترگو کې په گډا دی... د مرگ کومي
کې په خورا سختی سا اخیستل کېدی شي... خو زه مرگ خپل کومي
کې ژوندی ساتلم... مننه مرگه...؟

د قوماندې مرکز کې د حقاني صاحب له خوا لیکونه هم زما پر غاړه
دي... یو ماسپښین حقاني صاحب له جیبه د کاغذونو د بندلونو په را
ایستو را ته کړه: ... دا ولوله، که د کار کومه خبره یې لرله را ته ووايه...
نور لېږې کړه...

لکه پر یوه خزانه اوښتی یم - په زړه پورې او عجیبه لیکونه مې
موندل... د لیدرانو، قوماندانانو، سرگروپانو او زموږ روښاندو ...
حیرانوونکې غوښتنې، نظرونه، شیطاني او چوغلې...

***

مازیگر دی... سیلی-هماغسې انگولي... بربوکی چورلي... ما خپل
پتو کې ځان نغښتی، د حقاني صاحب له خوا دوو ټکو ته په دوو پښو
ناست یم... چې اوس به وایي... ته ولوپړه! د مازیگر لمر په غرغړو
دی... ته ولوپړه ته مې غوږونه ځک نیولي... خو... ای بسا ارزو که
خاک شد...

یو پنډ سړی چې چته ږیره یې خړبیلې، کوراخ شناوي بریتو یې
شونډې لاندې کړي، له یوه ځوان سره را وخوت... له گربوان یې لویشت
سپین وښته راوتلي... پر سرو سترگو یې بېرې وروځې را پرتې دي...

له شخې رنگې بنگې لونگې يې د شنو ځنو کلوختې را وتلې... پند سړي په درانه او لرزانده غږ ستړي مشې وکړل... هر يوه ته په څير گوري...

ما کې يې تر دېره سترگې بنځې کړې... زه بل خوا گورم... د ده کتل ځوروونکي دي، ځکه خو له ځايه ولاړ شوم...

حقاني صاحب ورسره تود روغېر وکړ... ځوان پاتې شو... پند سړي له حقاني صاحب سره د يوه کمر ډډ ته کېناست...

نيم ساعت پس حقاني صاحب را غږ کړ... زه ورغلم... له سلام وروسته کېناستم...

پند سړي يو ځل بيا د خپلو مرموزو، زورورو کتو تر گوزار لاندې را وستم... پته خوله دی... خو د سرو سترگو کتو يې لکه قيامت را تپت کړی... چې يو ځل يې سړي کې بنځې کړي ته به وايې له زړه دې پورې وورې خيژي...

حقاني صاحب را ته کړه: ... ته يو خط وليکه...!
ما له خپلې اوږې بکسه را کوزه کړه... قلم کاغذ مې را ويستل...
... حقاني صاحب را ته وايي... زه يې ليکم...
نحمده و نستعينه...

د گرديز قول اردو قوماندان جنرال عبدالقادر مياخيل او لوړ رتبه صاحبمنصبانو، مامورينو او مشرانو!

ديارلس کال وړاندې افغانستان کې ځينو له ولس خپله لار جلا کړه - د روسانو لمن کې يې ځانونه واچول، يو شمېر فهميده يا نافهميده د هغوی څنگ کې ودرېدل، په مقابل کې يې ملت قيام وکړ، جهاد پيل شو، اوس بايد په دغو دواړو لارو قضاوت وکړو چې د چا لار صحيح

ستاسې بېخايه مقاومت د بېگناه خلکو تلفات زياتوي، ابادي وړانوي،
طبعي ده چې زموږ انساني عاطفه هم په قهر او غوسه اړوي.
د گردیز په نیولو کې زموږ تصمیم قاطع دی. د مقاومت په صورت
کې به د ټولو عواقبو مسئولیت ستاسې پر غاړه وي، خو که تاسې د
مجاهدینو طرف غوره کړ، نو موږ د افغانانو په صفت تاسې ته ډاډ
درکوو چې که ستاسې منځ کې، خلقیان، پرچمیان هر څوک وي - زموږ
له طرفه عفو ده.

له دغه لیک سره موږ تاسې ته د ورورۍ پیغام درلېږو او ډاډ درکوو،
راځئ د تشو احساساتو څخه تېر شئ، د وروڼو په څېر له موږ سره
ودرېږئ - په دې کار به د مرګ ژوبلې مخنیوی وشي، الله تعالی به
راضي او زموږ تاسې ټولو عزت او ابرو به پر ځای وي.

د خدای په لحاظ او د گردیز د مظلوم ولس په خاطر فکر او سوچ
وکړئ، تصمیم ونیسئ او موږ ته ژر تر ژره اطمینان راکړئ.
موږ د دغه اعلان په وسیله خپل مسئولیت د خدای په حضور او د
گردیز اوسېدونکو په مقابل کې رفع کړ.

احترام

مولوي جلال الدين حقاني

مولوي جلال الدين حقاني - شهرت ننگيال - ستو کنډو

شهرت ننگيال خدای بښلی مېرويس جليل او يو فرانسوي خبريال
ستو کنډو (۱۳۶۹ ل)

مولوي حقاني، جنرال ساپي او شهرت ننگيال - ستو کنډو

مظلوم

د قوماندان عبدالحق ستراتيژي:

قوماندان عبدالحق د کابل نيولو ته خپل پلان په کتابي بڼه وار د مخه چاپ کړی و، چې د تيوري له اړخه د کابل نيولو بڼه نقشه گڼل کېدای شوی.

((کابل د ازادۍ پر لور)) کتاب په ۱۳۶۸ لمريز کې خپور شو. کتاب کې، کابل د افغانستان زړه او د تحرک مرکز گڼل شوی - د کابل پر تاريخي او ستراتيژيک موقعيت له لنډو خبرو دا اړتيا راپورته شوې چې کابل نيول هم غواړي او ودان ساتل هم.

کتاب په جوته را اخيستی چې کابل بايد له وړاندېدو او تباهي پرته د رژيم له منگولو ازاد شي - د دې لپاره يې د يوه گډ پلان او پروگرام په جوړېدو د ټينگار تر څنگ دا په ډاگه کړې چې په يوازيتوب دغسې پلان نشي پلي کېدی. قوماندان عبدالحق کابليانو ته دغه ډاډ اړين گڼي چې د دغسې پلان او عملياتو موخه دوی نه بلکې د رژيم پوځي ماشين دی. قوماندان عبدالحق جگړه يوازې پوځي اهدافو ته را ټوله کړه - د کابل د ننه يې پر پوځي اډو او تاسيساتو خپل عمليات و غځول، د دښمن د کرښې تر شا يې خپل ځواکونه ځای پر ځای کړل ...

ده پر وخت او ځای د دغسې پلان د جوړېدا اړتيا را مخې ته کړه - چې د قوماندان عبدالحق ملي لرليد او څرگندې ستراتيژۍ څرگندويي کوي. پر سازش او توطيې د تکیې پر ځای يې په ښکاره د کابل نيولو پلان او پروگرام را پورته کړ، دا چې يوازې د کابل نيول هدف نه بلکې ودان ساتل يې هم د مجاهدينو مکلفيت وگڼل شي، ده د همدغسې ژمنتيا لپاره دا کتاب چاپ کړ - خو له بده بخته د سازش او توطيو خونري

توپان کابل داسې ويجاړ کړ چې تر ننه يې لمبې ژبغړانده دي.
قوماندان عبدالحق پر کابل د عملياتو دقيق پلان او ستراتيژي لرله
چې په مټ يې ۱۹۸۶ کال کې د روسانو د پوځي مهماتو ډيپو قرغه کې
له دننه ويجاړه کړه.

حاجي عبدالحق د پوځي عملياتو موخې له دقيقې مطالعې وروسته
په خورا ځيرکتيا ټاکلې، ځکه خو يې ډرامايي برياليتونه تر لاسه کولای او
په فلمي بڼه پای ته رسولی شوای...

له همدې ځايه وه چې لويديز ژورنالستانو د هاليوود حق په نامه
ياداوه...

له بده بخته قوماندان عبدالحق هم د کډوالو او افغانانو تر منځ
سياست ته پام نشوای اړولی... د افغان فرهنگيانو او ځوانانو تر منځ يې
د اړيکو او سياست کانالونه ونشوای غځولی... د بهرنۍ ميديا او اړيکو
يرغمال پاتې شو...

ځکه خو د افغانانو د آزادۍ غوښتنې داعيه يواځې تر جنگ او
جگړه ييزو پرمختياوو محدوده کړای شوه... چې له امله يې زموږ دويم
هم نسل د جگړې هغه وگرځېد...

جبل السراج ائتلاف

شورای عالی جهادی:

دا چې د پرچم خانگري فرکسیون نظار شورا خپل څنگ ته ودروله، که امر مسعود هغوی د ځان مله کړل، خو د ((شورای عالی جهادی)) په نامه یو داسې حرکت رامنځ ته شو چې مشر یې احمدشاه مسعود او مرستیالان یې جنرال عبدالرشید دوستم او عبدالعلي مزاری وټاکل شول، د خبرو لپاره جنرال دوستم یو پلاوی دریو څرخکو کې پنجشیر ته ولېږه جنرال مؤمن، جنرال حسام الدین، سید منصور نادري، فضل احمد طغیان او نجیب الله مسیر دری ورځې له مسعود سره د ائتلاف پر سر خبرو تېرې کړې. شورا کې د ((سازا او کجا)) استازو هم برخه لرله، ددغو دلگيو گډ دریځ پر هماغه سمتي او ستمي اهدافو راگرځېد، په حقیقت کې د کابل ټول واک له جنرال نبي عظیمي سره و، چې کابل ته یې د نظار شورا او دوستم د ځواکونو مخه پرانیستې وه.

جنرال ابراهیم خان چې د حزب وحدت له لوړ رتبه مسوولینو دی په ۱۳۷۱/۳/۸ نېټه د یوې پوښتنې په ځواب کې وایي: در ماه دلو ۱۳۷۰ بعد از نصب جنرال رسول بیخدا که از طایفه پشتون بود بجای جنرال مؤمن که سید منصور نادري، رشید دوستم و جنرال مؤمن، سید جعفر بچه سید کیان، غفور پهلوان و غفار و غلام حسین خان و خودم مخالفت خود را اعلان نمودیم و نامه عنوانی جمعیت اسلامي و حزب وحدت نوشتیم.))

په دې اړه د هغې رسالې ځينې برخې دلته را نقلوم چې د ((اسناد و فيصله های نخستین مجمع عمومي مؤسسان جنبش ملي اسلامي افغانستان)) تر سرليک لاندې په ۱۳۷۱/۳/۱۰ د کابل د دولتي چاپخونې کې چاپ شوې.

په دغه رساله کې د ډاکټر نجيب رژيم د قبيلوي او فاشيستي، قبيله سالار حاکميت په نامه ياد شوی، په دويمه ماده کې د فدرالي دولت جوړېدل عنوان شوي او په نهمه ماده کې کاري: ((افغانستان کشریست کثیر المیت، بنابرین جهت تأمین حقوق انان سیستم فدرالي برای اداره کشور لازم دیده میشود. کله چې سړی د جنبش اساسنامه او سياسي اهداف مطالعه کوي فکر کوي ببرک کارمل په زرنګار پارک کې له ستيج نه د کارګر او عقب د درېيمې په ورځ وينا کوي.

احمدشاه مسعود جنرال دوستم ته په مخابره کې ويلي وو: ... ديګه اګه ما طبق فيصله به عمل آمده حکومت نجيب را سقوط و حاکميت دولتي را خود بدست بګيريم به مقاومت احزاب جهادي خارج از تشکيل خود مواجه خواهيم شد، بناً ديګه جهت دفع خطر ايشان بايد اعلان نمايم که رهبران احزاب هفت گانه مستقر در پاکستان به خاطر به وجود آوردن حاکميت اسلامي در کشور ترکیب دولتي يي را در ظرف ۴۸ ساعت به وجود آورده، اداره امور را بدست گیرند، درین صورت ديګه مه يقين دارم که تضادهای موجود در میان ايشان سبب مي شود تا جهت ایجاد چنان هسته يي به توافق نرسند انگاه ديګه ما خود اعلان خواهيم داشت که رهبران موصوف استعداد اداره کشور و تأمین صلح در وطن را نداشته و اینک شورای عالي جهادي وظیفه مذکور را بدوش میکشد و اگر احیاناً

آنها موفق به تشكيل دولت شوند اتحاد ميكانيكي ايشان در مدت كوتاهي
از هم پاشيده و اسباب بروز چنان حالي را تهيه ميدارد كه در اثر ان
مردم عادي كشور جبراً به شوراي ما مراجعه نموده و خواهان بدست
گيري قدرت توسط خود مان مي شود. آنگاه ما ميتوانيم با منطق مؤجه
سياسي وارد پروسه گرديده و با برخورداري از حمايت مردم خويش به
پيش برويم.))

بسم الله الرحمن الرحيم

شورای عالی محترم، سند

تقریرم در حواله عبدالرشید رستم بحیث معاون نظامی

شورای عالی محترم، سند منظره ۱۰۰ از خداوند (ع)

برای ن توفیق خدمت می طلبید

رئیس شورای عالی محترم، سند

۱۶۹۹

۱۶۹۹

گام په گام سقوط

کابل وارخطا او تلوی و، نجیب الله تصمیم ونيو مرکز ته د جبار قهرمان ملبشې را ولېږدوي - خو د هوايي ډگر قوماندان د کندهار پر ځای الوتکې بلخ ته واستولې او له هغې ځای یې د جنرال دوستم نور افراد خواجه رواش او بگرام ته شپوه کړل...

لکه وړاندې مو وویل، احمدشاه مسعود د رژیم له ځانگړيو کړيو سره پخه کړې وه - د جنرال تني له ناکامې کودتا وروسته یې د مخې ډېرې خنډونه ليرې شوي وو، د شمال لړزوونکو پرمختياوو د کابل رژیم د پایښت ستنې لړزولې وې...

شمال کې د رژیم قوتونه یو په بل پسې د شوي ائتلاف په چوکاټ کې یو ځای کېدل، خو د جنوب او ختیز حالات دغسې نه وو - که څه هم له حکمتیار سره د رژیم یوه اړخ څه نا څه د پوهاوي مخه موندلې وه خو هغسې انگیزه لکه شمال کې چې را منځته شوې وه جنوب او ختیز کې ایجاد شوې نه وه.

حکمتیار کابل ته نژدې لوگر کې و، د جنوب، لوېديز او ختیز له جهادي ځواکونو او رژیم له قوتونو سره یې پخپل وخت او ځای همغږي او اړیکي را منځته نشوی کړی.

گډه نماینده شورا:

مولوی حقاني د ((نماینده شورا)) په مټ له رژیم د واک پر لېږد کار

کړی و. خو د شمال چټکو پرمختیاوو هر څه په بل مخ واړول او پر قومي، سمټي، ژبنيو تمایلاتو ولاړ ائتلاف نویو غمیزو ته لار پرانېسته، د ملگرو ملتو د سولې پلان یې په اوبو لاهو کړ.

د تېر کال (۱۳۷۰) په مني کې پر گردیز درانه عملیات وشول - گردیز د مجاهدينو تر ټینګې کلابندۍ لاندې و - د گردیز والي محمد انور حاصل او یو شمېر پوځي افسران په دغو عملیاتو کې ووژل شول.

د مولوي حقاني ځواکونو له ستو کنيو او مېلن ښه پرمختګ وکړ.

د رژیم پښې د گردیز په دفاع کې لږزېدې - د میزان په اتمه یې صحرایي محکمه کې د گردیز له پوستو او موقعیتونو په شا شوي افسران محاکمه کړل.

د گردیز جگړو کې پر یوه ورځ د رژیم د ټانګ ګنډک قوماندن ډګرمن محمد اعظم، ډګرمن سلطان محمد له ۲۹ پوځي افسرانو سره ووژل شول په همدغه ورځ د وسلو دوه ډیپوګان وسوځېدل.

جنرال نبي عظیمي پخپلو یادښتونو کې کاري:

((... تمام پوسته ها بدست حقاني می افتد، جنرال صیفور که زخم کوچکی برداشته بود به مرکز جهت تداوي انتقال میابد. حقاني بعد از گرفتن و اشغال تمام پوسته های دفاعي تعرض خود را توقف میدهد. معلوم نیست برای چه منظور؟ زیرا اگر در همان موقع آنرا انکشاف میداد بدون شک گردیز را تصاحب میکرد.))

د گردیز وضعیت:

مولوي حقاني بیا هم گردیز ته د ننوتو بیره ونه کړه، بلکې د ګډې او

نماینده شورا پلان ته یې لومړیتوب ورکړ - په دې اړه یې دوې اعلاميې چې د وړاندیزونو بڼه یې لرله خپرې کړې، یوه د قوماندانانو او مجاهدینو او بله د جهادي مشرانو په نامه وه. د مجاهدینو او قوماندانانو اعلامیه کې راغلي: ... مجاهدین ښایي پر گردیز، غزني، لوگر، وردگو... د پوځي برید او یرغل پر ځای د جهادي قوتونو د بشپړ تفاهم او یووالي له مخې د گډ شورايي سیستم له لارې له پوځي قطعاتو واک واخلي - داسې چې پوځ منحل نشي او تر هغې چې کابل کې مرکزي حکومت جوړېږي دغه گډې او نماینده شوراگانې د باصلاحیته مراجعو په توگه کار وکړي.

د جهادي قیادتونو اعلامیه کې مولوي حقاني له مشرانو غوښتي چې مشران څومره ژر کیدی شي پر یوه واحد اداره او موقت حکومت سلا شي - که نه، د دوی له اختلاف به هېواد د کورنیو شخړو، قومي او ژبنيو تریکنيو کومي ته ولوېږي.

په اعلامیه کې راغلي: د گډو شوراگانو له جوړېدو وړاندې مجاهدین ښارونو ته له ننوتو ډډه وکړي.

اعلامیه کې پر پوځي قطعاتو غږ شوی چې بېلابېلو قوماندانانو او اړخونو ته د تسلیمېدو پر ځای د مجاهدو گډو او متحدو نماینده شوراگانو سره خپل پیوستون اعلان کړي - یوې ډلې او تنظیم ته له تسلیمېدو را وگرځي.

د دغو شوراگانو د تشکیل او جوړښت په موخه یې ۱۲۱ مادو کې د نماینده شورا طرحه مشرانو ته ولېږله.

حقاني صاحب د جنرال اسلم وطنجار یو پیغام تر لاسه کړی و چې که بې وسلې مجاهدین کابل ته ښایي دوی به یې مسلح او ستراتیژیک

موقعیتونه ور وسپاري، خو حقاني صاحب دا کار ونکړ، چې بېلا بېلو تنظیمو، ډلو او قوماندانانو ته یې د رژیم د ځواکونو تسلیمېدل کورنۍ جگړې ته مخه ورکول گڼل.

د حمل پر ۳۱مه یې د سیمې قوماندانانو شورا کې گردیز ته په ننوتو کې د بیرې عواقب څرگند کړل.

ده په ډاگه کړه چې غنیمت په هغسې مفهوم لکه دمخه چې تفسیر کېده جواز نه لري - ټول دولتي تاسیسات که ملکي دي که عسکري تر بیت المال اړه لري او ملي شتمني بلل کېږي.

په همدغې ورځ یې له ستو کنډو، جهادي مشرانو سره مخابروي اړیکه کې غږ وکړ چې د یوې ملي شورا په ترکیب خپل توافق څرگند کړي او ټولو جهادي ځواکونو ته د هغوی د قناعت او تناسب له مخې غږیتوب ورکړي - چې تر واحد مشرتابه لاندې گډه نمایندګه شورا له ملګرو ملتو سره په تفاهم کابل کې د مرکزي حکومت واګې تر لاسه کړي.

حقاني له احمدشاه مسعود سره هم په اړیکه کې و - مسعود غوښتل حقاني د غزني له لارې کابل ته د ننوتو پروګرام پلي کړي - خو د غزني له لارې کابل ته د ننوتو لار اوږده وه - چې نشوای عملي کېدای - له همدې ځایه یې حقاني ته وویل: دی به د گردیز ځواکونو ته ووايي کابل ته د ننوتو لار ورکړي...

د گردیز ځواکونو ته د ویلو خبره خپله یوه اندېښنه وه... ځکه خو مولوي حقاني کابل ته ننوتل وځنډول...

د ماضي له تروړمې د مستقبل تيارو ته

شاوخوا سپينو خېمو نيولې... د دوو دريو خېمو پر سر يوه شصت
لارې ولاړه ده... له څو ورځو خلک له پريوسره انتظار دي...
پر گردېز د ورختو انتظار...

د ځمکې مخ واورې نيولې... خو پل يې نشوای پتولې... د ونو بوټو
پر څانگو، بڼاخونو لکه سپين گلان راختلې...

د سر سترگو ته په زړه پورې منظره، خو د زړه پر سترگو تپه تياره...
ساره دى خو چيچلې هغه نه... له ماښام وروسته يخني زور اخلي.
دلته نو د ستو کنډو ساره کومى شلولى وي... زما ډېرى شپې موټر کې
وي... دا زما کور، خونه، بستره هرڅه دي. د موټر سيټ مې نور هم
شاته هوار کړ...

په ټک ټک راکېناستم... هېنداره مې کوزه کړه... سيلۍ لکه څپرې په
مخ لگي... علي جان پتو کې نغښتى خوله راوايسته... څو! کوم ځاى،
چېرې...؟ د پوښتنې وخت نه و... ډېرى همداسې وې، بېله دې چې
سره پوه شو منډه...

که گورم پير صاحب راوخوت.

چېرته...؟

په لنډو په خندا کې خوده...

گادې له ستو کنډو واوښتل، لاندې يې د کين لاس شېلې وټېوې...
له نيم ساعت مزل وروسته ښي اړخ ته وگرځېدل... وړاندې تته رڼا ليدل

کېده... موټران ورو او بيا تم شول... باديگاردان يو يو له موټرو الوتل
خه پټه نشوای لگېدای...

هېچا خه نه ويل.... د خوست جنرالان هم پټه خوله وو.

هر يوه ته خير خير گورم لکه خولې يې گنډلې... له دوی سره مې
اړيکې د اشنایي هغه گرځېدلې... داده يو بل سره د راز خبرې
راسپړو... خو دلته يې لکه خولو ته کولپ اچولی.

جنرال سوله مل مې په کراره وپوښت... ايله يې د جنرال امام الدين
په نامه خوله چوله شوه. په خبره ورسېدم...

دوه مخالف بلکې دشمن يو بل ته مخامخ وو... خولې بيا هم
گنډلې، خوله پوزو براس لکه لوگي خوت... ما د خپلې دمې راکښلو غږ
اورېدای شوای...

سپوږمۍ پر واوره نقریې وړانگې غوړولې، اسمان تک شين او له
ستوريو ډک دی... سړی داسې گڼي لکه خپله سایې هم سينه کې کولپ
کړې وي...

حيرانوونکي ناڅرگنده چوپتيا د څو شېبو لپاره پر ونو بوټو د سيلۍ د
څپو په لگېدو ماته شوه... سړي ته به احساس شو چې ژوندی دی...

د جنرال امام الدين دنگه ونه دوړين چمپر لاندې له ليرې جوته وه،
دواړه لاسونه يې د څر عسکري پتلون جيبو کې هغسې نغښتي چې کين
اړخ ته يې د څرېدلې تفنگچې څوکه برېنډه کړې وه.

ده خپلو پلو ته کتل، لکه خپل گامونه شماري، تر غټو عسکري بوټان
لاندې د واورې زېږوي ختل...

حقاني صاحب او جنرال امام الدين يو بل ته مخامخ ودرېدل،
جنرال د پتلون له جيب لاسونه راوايستل... د ده لاسونه رپرېدل.

وخت

ستري مشي او له هغې وروسته د جوړپخیر لنډه پوښتنه...
حاجي خليل پر واوره خپل پټو وغوراوه... حقاني صاحب او جنرال
کېناستل... د خوست جنرالان هم د پټو څنډو ته تکیه شول، په ترڅه
موسکا یې د یو بل لنډه پوښتنه وکړه.

زه ظاهرا د ستو کنډو یوه خور په ژۍ چوپ او هک حیران ولاړ یم،
پر کېمره پورې مې ګوتې نښتې... ايله مې د یوه تصویر لپاره تنې کېکاږل
شوه، چې زړه او ذهن مې ډېر وړاندې د ماضي تیارو کې ورک دی... د
پنجشنبې له غرمې وروسته ..... هغه بدمرغه ورځ چې کابل کې تانکو
او ماشینګو له خولو اور غورځاوه، د الوتکو غوړمبی و، پر ارګ د بمباریو
لوګي ختل...

امام الدین ددغه بدمرغۍ هغه کردار چې پر ولسمشر سردار محمد
داود خان یې د ګولۍ چلولو په ویاړ د کودتا او انقلاب د بري تیکه خپله
ګڼله...

امام الدین پر سردار د تسلېمېدو امر کړی و، خو د تسلیمۍ لغت
سردار د خپل ژوند ډکشنري کې نشوای موندلی.
سردار ددغسې غوښتنې ځواب د تومانیچې له خولې پرته نشوای
لیدای...

سردار شهید شو... امام الدین زخمی... سملاسي یې څلور سویزه
روغتون ته ورساوه... او بیا شوروي ته....

امام الدین ژوندی پاتې شو، جنرال شو، د قول اردو قوماندان دی...
د ثور کودتا د اغار او انجام یو بدمرغ کړېکټر... چې نن یې د ملګرو په
خبره د ثور پرتمین او په شا نه تلونکي انقلاب جنازه خاورو ته سپارله...

دینار الدین له الحاج «حقانی» سره د خبرو په حال کې

د گردېز وروستی پرمختیا

مولوي حقاني د ثور پر لومړۍ (سه شنبه ماښام) د جنرال رحمت الله ساپي، ډگر جنرال محمد ظاهر سوله مل، برید جنرال مصطفی، حاجي خليل الرحمن په ملتیا له ډگر جنرال امام الدین او تورنجنرال نبي جان سره مخامخ خبرې وکړې.

حقاني دوی ته ډاډ ورکړ چې نه غواړي د چيغې په صورت کې گردیز ته ننوځي - بلکې غواړي د تفاهم او همکارۍ له مخې د یوې نمایندې شورا له لارې گډه اداره را منځته کړای شي - چې امنیت ټینګ او د بې نظمۍ او گډوډۍ مخه ونیسي.

د دې لپاره یې دوی ته یوه یوه ټاکنې واکي مخابره ورکړه - خو ډگر جنرال امام الدین له نمایندې شورا سره پیوستون وځنډاوه... د ثور پر دویمه د گلم جم مېلېشې له گردیز، کابل ته ولېږدېدې - جنرال امام الدین د سبا وعده پوره نه کړه.

تا چې سبا وکړ، سبا نه راځي
راشي په هر چا خو په ما نه راځي

ده له حقاني سره اړیکه ټینګه نه کړه - په دې توګه د ثور پر درېیمه د گردیز قطعاتو امنیتي کمربندونه پرېښودل او د مجاهدینو او ولسي خلکو بېلا بېلې ډلې ښار ته ننوتې ...

یوازې د گارد قوماندان تورنجنرال احمد علي اقتاش مقاومت وکړ - دغه قطعات چې د گردیز د رباط سیمې پر یوه غونډۍ ځای پر ځای شوي وو - د مجاهدینو پر وړاندې ودرېدل، تورن جنرال احمد علي

اقتاش په ډاگه کړه چې له حقاني پرته بل چا ته وسله نه شي اېښودې.
له همدې ځايه حقاني له خپلو ملگرو سره د گارد قومانداني ته ولاړ
- جنرال اقتاش د وسلو، مهماتو او وسايلو لست ورکړ. مولوي حقاني
پوځي افسرانو او عسکرو ته لنډه وينا وکړه چې غټ ټکي يې دلته را
اخلم:

زما عزتمندو!

تاسې گورئ لوی ښارونه فتحه شوي، ځکه خو پخوانۍ بدۍ او
دښمنۍ له منځه ولاړې، الحمد لله د هغې ځای دوستۍ او ورورۍ ونيو
- ځکه خو موږ تاسې يوه صف کې ودرېدو...

... زموږ دا نظر و چې نور وسله وال پوځونه څوک له مجاهدينو سره
جگړې ته نشي اړ کولی - ځکه خو دا وسلې، مهمات او وسايل غنيمت
نشي بلل کېدې - ستاسې صاحب منصابانو او عسکرو تکليف،
مجاهدين خپل تکليف گڼي...

... موږ گرديز ته په ننوتو کې ځکه له عجلې کار وانخيست چې څوک
د چيغې په صورت کې ښار ته د داخلېدو مخه ونه ويني - چې ملي
شتمني خوندي پاتې شي او دولتي تاسيساتو ته زيان ونه رسېږي، ځکه
خو موږ د قول اردو قوماندان جنرال امام الدين او د ده ملگرو ته وويل
چې اول خط مه رنکوئ، بايد د گډ اقدام او تفاهم په نتيجه کې
مجاهدين ښار ته داخل شي، موږ داد ورکړ چې مجاهدين ستاسې د
عزت او ناموس دفاع کوي، داسې دفاع لکه له خپل عزت او ناموس چې
دفاع کوي - موږ د نماينده شورا د طرحې يو نقل هم ورکړ - چې د
وسلو ډيپوگانو، دولتي تاسيساتو حفاظت او ساتنه وکړي شي.

موږ دوی ته وويل: هغه څه چې په موږ حل کېږي، موږ به يې حل

کړو او هغه چې په تاسې حل کېږي، تاسې به اقدام کوئ او هغه چې په گډه حل کېدای شي، ټول به یې په حل و فصل کې برخه اخلو، متأسفانه چې هغوی په خپله وعده وفا ونه کړه او خبره یې تعویق کې واچوله.

کله چې خلک ښار ته داخل شول - موږ بیا هم خپل ملگري وځنډول - خپلو مجاهدينو ته مو وویل: موږ له هغوی سره خبرې کړي. باید ارتباط ورسره ونیسو خو چې خبر شو دوی له گردیز وتلي وو... موږ خپلو مجاهدينو ته وویل: چې پوځي قطعاتو ته هېڅ ډول تکلیف او زیان ونه رسوي، قطعات ټول سلامت پرېږدي، د بیت المال او ملي شتمنیوساتنه وکړي. زما عزتمندو!...

... تاسې ته به معلومه وي له موږ سره داسې اشخاص هم شته چې له رژیم سره یې ډېر کار کړی - بیا یې له موږ سره لکه تاسې اسلامي اخوت پیل کړی. موږ د خوست فتحې پر وخت هم دا کار وکړ چې هېچا ته تکلیف ونه رسېږي، موږ د خوست ۴۰۰ زخمیان روغتون ته انتقال کړل - شخصي ډاکتران مو ورته ونيول، سره صلیب ته مو ورکړل که څه هم مجاهدينو دغه پوځیان په سخت او خونړي جنگ کې نیولي وو - د دوی له لاسه د مجاهدينو شهیدان لا دفن شوي نه وو - خو موږ دوی په عزت له ځان سره وساتل او له څه مودې وروسته مو خوشي کړل.

خو تاسې چې بې جگړې موږ سره یو ځای شوي یاست، حتی زه دا وایم تاسې خدمت کړی او یوه قرارگاه مو حفاظت کړې، ځکه خو زه تاسې ته زنده باد وایم او ډېر درڅخه خوشاله یم موږ او تاسې به خپله وروري پالو، دعا کوم چې الله تعالی د دنیا او اخرت نېکبختي در په

برخه کړي...

دلته مولوي حقاني د سنډې ټايمز او واشنگټن پوسټ د خبريالانو پوښتنو ته لنډ ځوابونه ورکړل.

سنډې ټايمز: د کابل شاوخوا ځينې قوتونه پراته دي، غواړي پر کابل حمله وکړي، تاسې په دې هکله څه نظر لرئ؟

حقاني: کابل رژيم له سقوط سره مخامخ دی - اوس دغه رژيم د جنگ لپاره هدف نشي گرځېدی - که اوس جگړه کېږي دا به د قدرت لپاره وي.

واشنگټن پوسټ: هغه پوځيان چې گردیز کې مجاهدينو سره يو ځای شوي د افغانستان پوځ کې به ځای ولري؟

حقاني: راتلونکې اردو کې د دوی له نقش سترگې نه شي پټېدای. علی احمد اقتاش ريښتینی او با کرکټره جنرال برېښېده، د ده روحيات لوړ، هېواد پالنه او ملي غرور څرگند و ... خپل غوند او تاسيسات يې وساتل ... کله چې عرب خبريال احمدزیدان ده ته کامره مخامخ کړه، لاس يې ورته ونيو ... ما ته يې وويل: ننګياله! دوی ته ووايه دا د عکسونو وخت نه دی ... ما زیدان له عکسونو منع کړ، جنرال اقتاش زما څنگ ته راغی ... ويې ويل: د دوی هغسې دغسې د وحشي عربو ... زما عکسونه اخلي ... ما ته د ده غبرگون او خبرو خوند راکړ، غېږ مې ترې تاو کړه ... ده پر تندي ښکل کړم...

د شمال له پرمختياوو سره مولوي جلال الدين حقاني ستو کېدو کې څو ځلې له مسعود سره په مخابره کې خبرې وکړې خو مسعود ده ته د زړه خبره ونه کړه، مسعود له مولوي حقاني غوښتل له گردیز واورې او کابل ته نژدې خپل ځواکونه ځای پر ځای کړي، مسعود مولوي حقاني

ته ويل: چې دی به د گردیز ځواکونو (جنرال امام الدين) ته ووايي چې لار در کړي.

مسعود په دې فکر و، چې که وتوانېږي حکمتیار او حقاني پخپلو کې ولوېږي او یا لږ تر لږه د مولوي حقاني ځواکونه د هغه په مخه کې خنډ وگرځي. همدغسې یو پلان ائتلاف په ننگرهار کې هم درلود چې سلفیان خپل ځواکونه له کونړ نه جلال کوټ ته را وړاندې او د حزب قوماندان انجنیر غفار له ځواکونو سره چې د کونړ په مخه (بښوه) کې ځای پر ځای وو په جگړه بوخت شي.

سړی نیوهېږي جنرال امام الدين څرنگه ونه غوښتل په گردیز کې موجود امکانات او مهمات یوې گډې ادارې یا په بله وینا د مولوي حقاني د پلان او پروگرام له مخې نمایندې شورا ته وسپاري، امام الدين د ښار کمربندونه پورته کړل او پر گردیز د مجاهدینو او ولسي خلکو لښکر چې همدې گړۍ ته منتظر وو ور مات شو.

د احمد شاه مسعود لخوا گردېز ته د لارې ورکولو خبره دغه راز رابرسېره کولی شي...؟

بسم الله الرحمن الرحيم

د افغانستان د جهادي قوماندانانو د سرتاسري شورا اعلامیه

د محترم الحاج جلال الدين ((حقاني))

پیغام

د دوو هفتو را پدېخوا د پکتیا ولایت مرکز د مسلحو قواوو سره اخري او مخامخ ملاقات کې د جنوب د سمت عمومي قوماندان الحاج مولوي جلال الدين ((حقاني)) ډگر جنرال رحمت الله ((ساپی)) ډگر جنرال محمد ظاهر ((سوله مل)) برید جنرال مصطفی او د مسلحو

قواوو له طرفه د قول اردو قوماندان ډگر جنرال امام الدين د څارندوی قوماندان تورن جنرال نبي جان او د هغوی د نورو ملگرو په موجودیت پرون شپه ۱۳۷۱/۲/۱ اخري مجلس وشو او څلور ساعته يې دوام وکړ د هرج و مرج او گډوډۍ د مخنيوي او ملي شتمنيو د ساتنې په غرض د سيمه یيزې نماينده اسلامي شورا طرحه ورته قرأت او تسليم شوه خو مقابل لوري د گډې ادارې اعلان سبا ته پرېښود او په دغه وعده يې وروستی فيصله وځنډوله- له بده بخته د ۱۳۷۱/۲/۲ په شپه کابل ته د جنرال امام الدين او يو شمېر نورو جنرالانو په لېږد د ښار امنيتي کمربند مات او پر سهار يې نا منظم مجاهدين پر ښار ور وختل. همدارنکه د جنوب ټولو ولاياتو په گډه فيصله وکړه چې د امنيت له تامين وروسته خپلې قواووې چې د مجاهدينو سابقه قوت او نوي فتحه شوې سلاح او وسايط په کې موجود دي کابل کې د سولې لپاره د الحاج مولوي جلال الدين ((حقاني)) تر مستقيمي قوماندې لاندې د کابل په لور حرکت وکړي.

والسلام

د افغانستان د جنوبي سمت عمومي قوماندان

او د قوماندانانو سرتاسري شورا رئيس

الحاج مولوي جلال الدين ((حقاني))

له جنرالانو سره شپه

شپه مو د جنرال اقتاش بلنډاژ کې شوه، دا يوه وسپنيزه کوټه ده له باندې لکه جونگره، دننه په چپرکتونو، بسترو، بریښنا او نورو وسایلو سمبال- ځان مې د جنرالانو تر منځ کلابند لیده لکه یوې جلا نړۍ ته ننوتی وم، یا کومه نوې وچه مې موندلې... دېری څیزونه راته نوي وو، له رازونو او اسرارو ډک...

غوښتل مې د زړو خبرې واورم، خو اوس یې هم پرانیستې خبرې نه کولې - یوازې د جنرال ساپي توکو د مجلس مالگه برابرولی شوی... پر جنرال اقتاش او جنرال ساپي سربېره، جنرال مصطفی، جنرال محمد قاسم، جنرال گل اقا او جنرال محمد عظیم هم شپه دلته واړوله. د غونډ مربوطاتو کې پوځي حاکمیت او دسپلین حاکم دی، د جنرال اقتاش حکم او امر ټینگ چلېږي... د شپې ما سترگې پټې نه کړای شوې چې جنرال مصطفی کړۍ شپه خورېده بلکې غورېده...

جنرال باید جنرال وي، چې جنرال تر اخره جنرال پاتېږي، له تقاعده بلکې، مرگ وروسته هم... ځکه پوځ بنایي سیاسي نه اوسي...

چې هر جنرال سیاست بایللی... سیاست جنرالان له پوځ لېرې کولی شي، سیاستوال یې نه شي گرځولی... پوځیان باید د سیاست له حق محروم اوسي... نه یوازې پوځي جنرالان بلکې جنگیالي او مجاهدین هم... که دوی ته یې په لاس ورکړي له خاورو، شگو یې ډکوي... د پوځ پوست چې هر جنرال غورځولی، د سیاست پوست نه دی پرې زرغون

شوی، لغریان شوي... چې جنرالان او جنگيالي سياست کې هم له جنگ
او زور لاس نه شي نيولی... دوی له خپل مزاج او طبيعت مجبور دي...
نیش عقرب نه از پی کین است
مقتضای طبیعتش این است

خو افغانستان کې سياست نه شته که وي جنگي سياست دی... د
جنرالانو، جنگياليو او مجاهدينو... سياست د خدای قهر دی... ما له
دوی افغانستان کې د ټانکونو، الوتکو او پوځي وسايطو د ارقامو پوښتنه
وکړه...؟ نه يې شوی ښوولی که نه يې ښوول...

د پاکستان د ټانکو، الوتکو له شمېر مې چې ورته ياده کړه... خولې
خلاصې پاتې شوې، نه يې شوای منلی چې دا گني د يوه هېواد اشد
محرم رازونه دي...

... را ته وايي تا دا احصايه له کومه کړه...؟ ورته وایم جنگ ورځپاڼه
هر کال د هند و پاکستان د پوځي وسايطو دغسې ارقام خپروي...
د ټانکونو شمېر، نوعیت، گوزاريز څرنگوالی... نه دې شوای پرې
منلی... جنرال ساپي هم زما د خبرو له تائید غاړه غړوله ځکه خو زه
وايم جنرال چې هر څه شي بيا هم جنرال دی... بايد جنرال وي...

جنرال اقتاش په ټوله مانا جنرال و، دده څېره او شخصیت کې د
ماتې، اسارت، تسلیمې، هېڅ نښه او اغېز نشوای تر سترگو کېدی
هماغسې ډاډه، فعال او با ډسپلین... د ده دغه د يوې شپې ورځې
ملتيا او بنډار د جنرالانو په اړه زما ټول سوچ واراوه...

سهار مې له غونډ لېرې خوړ کې حقاني صاحب پر يوه گوبنې چوکۍ
يوازې او خواشینی ناست وموند، ساتونکي لېرې ولاړ دي... لکه زما راتلو

ته يې له سره پام نه وي... ناخاپه يې زما سلام، عليک کر... بېرته خپلو
سوچونو کې ډوب شو... له لږ ځنډ وروسته زه بېرته وگرځېدم - که
ددغې خواشينوونکې چوپتيا پته ولگوي شم... د ساتونکو خولې مې بوي
کړې، خو څه مې ونشوي موندلې...

څرنگه چې پېښور ته مې د تلو خبره غوټه کړې وه، بېرته حقاني
صاحب ته ورستون شوم... ورته وایم حاجي صاحب زه به پېښور ته ولاړ
شم... وايي ولاړ شه... دا يې نه ويل د څه لپاره؟ څه وکړه... څه کوي
...؟ له لږ ځنډ وروسته بې له دې چې حقاني صاحب مې پوښتلي وي
لکه له ځان سره وایم: ښه به وي پکتيا، خوست او... ته قوتونه راتول
شي...

ما د جنرال ساپي له پېګانيو څرګندونو دا پته لگولې شوي چې دی به
هرومرو حقاني صاحب ته د کابل سلا ورکړي... ده د کابل جګړو
مخنيوي کې د حقاني صاحب رول او منځګريټوب اړين ګانه... خو ما ته
خدای مې دې غاړې نه بندوي د جنرال صاحب دغه هيله کې د چوکۍ او
مقام هوس ښکاره شو...

حقاني صاحب را سره په همدغسې نيولې څېره سره مخه ښه
وکړه... ما هم له دې زيات څه نشوای ويلی... لاهور کې قوماندان گل
حسن په تليفانه خبر کړم، چې حقاني صاحب په جرګه کابل ته تللی...
جنرال ساپي د احمدشاه مسعود له خوا د ملي دفاع وزارت بېواکه بې
امتيازې مرستيال شو... خو ملېشو د ده پکې اپ وتښتاوه، ده يوازې د
استاد رباني په لاسليک يو فرمان تر لاسه کړای شو... په عملي ډګر کې
يې مخه ډب وه...

جنرال صاحب پر دغه فرمان خورا خوښ ښکارېده... ما ته يې

احوال راکړ کاروان روان دی...

حقاني صاحب ته مې په دې اړه يو ليک وکيښ... درې ورځې وروسته ځواب را ورسېد:

محترم ورور ننگيال صاحب!

السلام عليكم ورحمه الله وبركاته!

تاسې ته بهتره معلومه ده چې تر اوسه د حکومت استقرار او سياسي اهداف نه دي واضح، ائتلافي شکل لري، چې ملي اسلامي صېغه يې هم مشکوکه ده. ما هم تر اوسه حکومت کې برخه نه ده اخيستي، يو وار دې وضعه معلومه شي بيا به په درنښت سره د فرهنگي اموراتو په ارتباط حکومت کې رسماً شامل شې، په دې مورد کې تاسې وروڼه ښه پوهېږئ، نور مو په خداى سپارم.

جلال الدين حقاني

وروسته چې د کابل له نويو جگړو جنرال ساپي پلچرخي ته سر وايستى شوى، هر يوه ته به له دې خبرې سره ولاړ و، چې که تر ماهيپر يې واړوي... ما ورته کړه جنرال صاحب کاروان څنگه شو روان دى که تم...؟ ده په خندا راته کړه: ... روان دى خو په شا...

د شمال څپې د کابل پر خوا:

په شمال کې د مسعود وروستي سوقيات پروان کې وو چې ځواکونو يې بې له کوم مقاومت چاريکار لاندې کړ، له همدې ځايه وه چې د نظار

شورا ۸۰۰ وسله وال د جنرال بایه جان د قومي ملیشو په پرده کې کابل ته ننوتل او د گارنیزون قوماندان جنرال نبي عظیمي د پلان له مخې په حساسو ځایونو کې ځای پر ځای شول. که څه هم په وروستیو کې ډاکټر نجیب الله، نبي عظیمي ته ویلي و چې په مزار کې سکاد شند او الوتکې بگرام ته ولېږي خو هغه دې کار ته بیا هم پلمه جوړه کړه.

په شمال کې همدا یو شعار خوله په خوله گرځېده: ((نجیب میخواهد فاشیزم پښتونها را برای صد سال دیگر بر کشور مسلط نماید)) داسې تبلیغات روان وو چې ډاکټر نجیب، وطنجار، پکتین، جمعه اخک، مانوکی منگل، لایق په جهاد کې د پښتنو ځواکونو په همکارۍ یو گډ پلان او پروگرام تر لاس لاندې نیولی او غواړي واکمني د پښتنو په لاس کې پاتې شي...؟

له ورځه تېرې اوبه:

د ۱۳۷۰ لمریز کال د کب پر ۲۷مه ډاکټر نجیب د دوستم ټول شرایط منلي وو د حیراتان لار تړلې، کابل د بشپړې کلابندۍ په حال کې و په همدې مهال سمنگان د جمیعت په لاس سقوط وکړ.

شمال کې د رژیم ځینې نور اړخونه د پرله پسې تبلیغاتو تر اغېزې لاندې و، دوی داسې گنله چې د حکمتیار پر ځای له مسعود سره ښه چلېدلی او د گډې ژبې پیدا کولو وړتیا لرلی شي.

د مزار له سقوط وروسته جنرال نبي عظیمي کابل ته ستون شو که هر څو یې د ډاکټر نجیب او وسله والو ځواکونو د قوماندانۍ غونډه کې په اوښلنو سترگو او له غریو ډک اواز د مزار د سقوط جریان په

خوآشينوونكو ټكو څرگنداوه خو له باطني حرکاتو يې د يو فاتحانه ماموريت د ترسره کولو څرک له ورايه لگېدی شوی، ډاکټر نجيب يوه کمېټه د کاوياني، مزدک، بريالي، يعقوبي او وطنجار په گډون جوړه کړه چې له دوستم سره اړيکي وساتي که د رژيم له مخالفت نه لاس په سر نه شي لږ تر لږه خو د حل تر مهاله ناپېيلي او خودمختاره حيثيت خپل کړي.

نبي عظيمي ډاکټر نجيب ته همدا يوه خبره کوله چې دی به د نوي کال پر ورځ د روضې جنډه د رژيم په نماينده گۍ پورته کړي. نجيب الله مزار ته د دوستم د ځواکونو د لېرلو تېروتنه ومنله او په دې اړه يې د ټولو پرېکړو مسئوليت پر غاړه واخيست.

ډاکټر نجيب له يوې بلې تېروتنې سره مخامخ کړی شو، ده ته داسې ښودل شوي وو چې د مسعود بريد پر کابل ځکه ناشونی دی چې پروان کې يې د حکمتيار ځواکونه په مخه کې دي، خو د مسعود ځواکونه لا مخکې د جنرال بابې جان له هغو سره کابل ته ننوتي وو، د حزب قوماندان معلم فريد او فتح محمد هم د مسعود مخه ډب نه کړی شوه يا يې نه غوښتل د ده مخه ونيسي، پر ډاکټر نجيب ناوخته شوې وه ښايي په وروستيو کې يې د مسعود پر ځای حکمتيار غوره بللی وي خو اوبه له ورځه تېرې وې.

حکمتيار وروسته دا خبره د ننگرهار پوهنتون محصلينو يوه غونډه کې په ډاگه کړه: د نجيب له اړخه را ته پرله پسې پيغامونه را تلل، ده له استعفا پېنځه ورځې د مخه يو ليک را ولېږه چې حزب به د مشر ورور په توگه په حکومت کې مني، په نظام کې چې هره څوکۍ غواړي په واک کې مو ده خو له موږ نه سترگې پټول بې انصافي ده.

گونډ څلور لکه غري لري له يوې مخې زموږ حذفول ناشوني دي، که حزب اسلامي زموږ دغه خبرې او وړانديز ونه مني بيا به وگورئ چې د اقتدار واگې د چا لاسونو ته لويږي...

نجيب الله لکه تکان خورلی وي او يا له يوه درانه او ويروونکي خوبه پاڅېدلی وي، پرېکړه کوي کابل ته د جنرال جبار قهرمان ملېشو د را وړلو لپاره کندهار ته څلور الوتکې پلان کړي، خو د هوايي ډگر قوماندان جنرال فتاح د کندهار پر ځای الوتکې مزار ته واستولې او د دوستم ملېشې يې د بگرام او خواجه رواش په هوايي ډگرونو کې ځای پر ځای کړې.

نظامي عالي شوار ته د واک لېږد

غوښتنه

د حمل پر ۲۷مه د بېنين سپوان مرستيال حسين بوستالي يوې نظامي شورا ته د واک سپارلو خبره د رژيم له پوځي مسئولينو سره شريکه کړه، جنرال عظيمي په جريان کې و، داکتر نجيب پوځي شورا ته د واک سپارلو هرکلی وکړ، د پوځي شورا غړي لاندې کسان په پام کې نيول شوي وو:

لوی درستيز ستر جنرال اصف دلاور د شورا مرستيال، د هوايي او مدافع هوايي قوماندان دگر جنرال عبدالفتاح، دگر جنرال عبدالعظيم زرمتمی د کورنيو چارو وزارت معين او د انقلاب د دفاع عمومي قوماندان، د دولتي امنيت مرستيال او د ملي گارد عمومي قوماندان دگر جنرال سيد عظيم، د سرحدې قواو عمومي قوماندان تورن جنرال غلام فاروق، د کابل ښار د څارندوی قوماندان تورنجنرال ولي، دگر جنرال عبدالرشيد دوستم د ۵۳مې فرقې قوماندان، د ۸۰مې فرقې قوماندان تورن جنرال حسام الدين، د ۷۰مې فرقې قوماندان تورنجنرال مؤمن.

همدارنگه به په پاکستان او ايران کې د تنظيمونو يو يو نماينده هم په پوځي شورا کې برخه ولري. د پوځي شورا مشر ستر جنرال محمد نبي عظيمي په پام کې نيول شوی و.

په دې ټولو پرمختگونو کې کابل کې د فرانسې سفارت چې له ارگ

سره نژدې موقعيت لري فعال نقش درلود، دغه سفارت د پېښو په اړه د لومړنيو خبرونو د سرچينې په توگه د يوه اژانس بڼه غوره کړې وه، د ډاکټر نجيب د استعفا خبر هم تر ټولو دمخه د فرانسې خبري اژانس AFP ورکړ، په دې توگه سفارت د پېښو په اړه لکه يوه محوري اداره فعاليت درلود.

درواغجن خوبونه:

فرانسې سفارت د مدرنو مخابراتي او جاسوسي وسايلو په لرلو سره د مسعود او پرچم همدارنگه د دوی او بهر تر منځ د اړيکو په ټينگولو کې مهم رول درلود.

ډاکټر نجيب نور محاصره و، د ملگرو ملتونو د سولې پلان د سبوتاژ او تخريب عمليې د بشپړېدو په درشل کې و چاره هډوکي ته رسېدلې. د مارچ پر ۱۸ مه نجيب الله د لومړي ځل لپاره اعلان کړه چې اقتدار پرېږدي او په راتلونکي حکومت کې هم له ونډې اخيستلو تېر دی، مجاهدينو په دې ټينگار کاوه چې ملگري ملتونه خپله د پېنځو ټکو طرحه پر نجيب الله نشي منلې، که منلې يې شي نو د دې خبرې ضمانت څه کېدی شي؟!

له همدې ځايه وه چې ملگرو ملتونو د يوه داسې سند تر لاسه کول غوښتل چې د مجاهدينو خوله ور پټه کړي.

د ملگرو ملتو مامورينو فکر کاوه چې د ډاکټر نجيب د استعفا له اعلان سره به د مجاهدينو د پروپاگند او پلمو تر ټولو خطرناک او زهرجن غشي له اغېزې ولوېږي او دوی به د ملگرو ملتونو له خوا

وراندي شوي حل ته غاړه کېږدي او که مخالفت يې وکړ نو ټوله نړۍ به ورته د ملامتيا گوته ونيسي او يوازې به پاتې کېږي. په حقيقت کې د ډاکټر نجيب همدغه اعلان د ده د حکومت لړزانده ستې ونيولې ملگرو ملتونو هماغه تېروتنه وکړه چې د سترگو په رڼ کې يې د لوبې لوري واراوه.

بنين سيوان په دې پوه شو چې د ده له لاسه د فشار او تهديد هغه وسيله ووتله چې مجاهدين پرې ووپروي ځکه خو يې ډېر ژر د ۱۵ کسو نومونه: ډاکټر صمد حامد، سيد شمس الدين مجروح، پوهاند عبدالسلام عظيمي، سلطان محمود غازي، ډاکټر يوسف نورستاني، زهره يوسف، عبدالستار سيرت، محمود حبيبي، عبدالجبار ثابت، عزيز الله واصفي... (ليست دقيق ندی چې تر اوسه مې باوري لاسوند ندی موندلی) اعلان کړل چې مجاهدين په تېره سخت دريځه تنظيمونه بېرته يو گام شاته واخلي.

د اپريل پر لسمه ډاکټر نجيب يو ځل بيا اعلان کړه چې که عبوري حکومت جوړ شي که نه، دی به د اپريل تر پايه له اقتدار نه گوښه شي د باوري اشخاصو په وينا پاکستان دغه وخت له منافقت نه ډک دريځ خپل کړی و.

پاکستان د مجاهدينو له مشرانو سره په خبرو کې هغوی ته ويل: د ملگرو ملتونو چارواکي احمقان دي، هغوی چې څه کوي، کوي يې دي، بلاخره ناکامېږي، پاکستان د مجاهدينو د مشرانو ملاتړی دی.

له بلې خوا يې د ملگرو ملتونو له چارواکيو سره خبرو کې هغوی ته نه يوازې د پاکستان له خوا د بشپړ ملاتړ وعده ورکوله بلکې په مهاجرو يې د راشن بندولو او د تگ راتگ محدودولو خبره هم کوله چې کابل ته

يې د لس زره ټنه غنمو د مرستې وعده د خپلې ژمنې او ملاتړ د ثبوت په توگه وړاندې کوله.

هلته په اسلام اباد کې د مجاهدينو مشرانو تر منځ ناندري روانې وې د دوی په غونډه کې د پاکستان صدراعظم نواز شريف، د ای اس ای مشر تورن جنرال جاوید ناصر او بهرنیو چارو کې د دولت وزیر صدیق کانجو برخه لرله.

د پنجشنبې په غونډه کې د استاد رباني دریځ گونگ و، داسې ښکارېده چې له احمدشاه مسعود نه د څه پیغام تر لاسه کولو انتظار کوي.

په همدې وخت کې نواز شريف له استاد رباني وپوښتل: که په کابل کې څه بدلون راشي او ستاسې د تنظیم قوماندانان په کې برخه ولري ستاسې عکس العمل به څه وي؟

په غالب گومان نواز شريف به ای ایس ای په کابل کې له پېښېدونکو بدلونو خبر کړی وي. استاد رباني په ځواب کې وویل: زه به هغه وخت په دې اړه د پریکړې تصمیم ونیسم چې دا کار ترسره شي.

نواز شريف خپله خبره تکرار کړه، خو رباني صاحب یو ځل بیا ځان تېر کړ، پر همدې مهال رباني ته د خپل تنظیم د نظامي کمېټې رئیس انجنیر ایوب تېلفون راغی، د تېلفون له اورېدو وروسته رباني په داسې حال کې چې خوله یې له خندا نه ټولېده وویل: مبارک مو شه کابل فتحه شو، د نورو خبرو ضرورت نه شته.

په داسې حال کې چې تر دې دمه ټول د بنین سېوان هلوځلو او پېنځه فقرییزه طرحې ته سترگې پر لار وو چې د ملگرو ملتو د پلان له مخې به ۱۵ کسيز هیئت ته واک تسلیمېږي، هېچا هم دا نه وه اټکل کړې

چې پرچم او ستم به په دومره اسانۍ د ملگرو ملتونو پلان تخریب کړی شي.

حکمتیار له غونډې په وتو او قطب الدین هلال د باصلاحیته استازي په توګه پرې ایښی و.

په حکمتیار پسې یوه ځانګړې الوتکه پېښور ته ولېږل شوه حکمتیار به اسلام اباد کې درې طرحې وړاندې کړې وې:

- د کابل شاوخوا قوماندانانو ته دې عبوري اقتدار وسپارل شي، د دوی لپاره د ۵۰ او حتی سل کیلومترۍ واټن ټاکل کېدای شي.

- د جهادی مشرانو قیادي شورا دې جوړه او له غیر متنازع اشخاصو دې عبوري حکومت جوړ کړی شي.

- له هغو کسانو چې په پېښور کې پرې موافقه شوې وه عبوري حکومت جوړ شي.

وخت په چټکۍ تېرېده په دومره چټکۍ چې د دغسې طرحو د عملي کولو فرصت او حوصله یې نه لرله.

ایران هم پر لوبه له ورګډېدو د «انقلاب صدور» نړیوالې اجنډا ته چانس موندلی و... په پاکستان کې یو ایراني دیپلوماټ ((نجفي)) له یوه پلاوي سره له ایران نه مزارشریف ته تللی و او هلته یې له دوستم، نبي عظیمي، جنرال مؤمن او احمدشاه مسعود سره خبره پخه کړې وه.

ایران ځکه دغه لوبه په مهارت سره په مخ یووړه چې د مسعود او عظیمي په څېر لوبغاړي یې په لاس کې لوېدلي وو د لوبې بله څنډه داسې وه چې مسعود د کابل تخت تر لاسه او نور مجاهدین یې پر خلاف وسلې ته لاس کړی او یا هم د پښتون او تاجک مسئله ترې جوړه کړي.

د یوې لوبې پای د بلې پیل:

څرنگه چې د مجاهدینو اتحادونه د بهرنیو مرستو د ژمنو په موخه را منځته کېدل، له همدې ځایه دغسې اتحاد له میاشتو کال زیات نشوای پایښدای. دلته به بیا د اتحاد په وسایلو داسې چور جوړ شو چې یوه به پر مالي کمېټه خپله واچوله بل به پر نظامي کمېټه ګونډه وهله. تر مېز چوکیو پورې به یې ورسره تېښتول، ډېری دغسې اتحادونه د نویو تنظیمو سټه ګرځېدل.

په اتحادونو، ائتلافونو پسې د حکومتو وار را ورسېد. پاکستان کې چې نژدې تر سلو زیات تنظیمونه جوړ شوي وو، اوو جهادي تنظیمو کې را ټول کړی شول، تنظیم هغه پېژندل کېده چې وسله وال ولري جنگیالي وړاندې کړي. ځکه خو د جهاد سیاسي اړخ له سره پامور و نه بلل شو، لویديځ او په سر کې امریکا د جهاد سیاسي اړخ ته پام ونه کړ، ستراتیژي یې دا وه چې د جګړې له امله شوروي ته سرخوړی ومومي، چې د مجاهدینو په بري او د شوروي په ماتې یې باور نه شوی کړی، امریکا د استاد پژواک په څېر سیاسي ملي شخصیتو ته په رول قایل نه شوه، له اوو تنظیمو، دری هغه چې بنسټپال بلل کېدل او د مرستو ډېری برخه یې تر لاسه کوله ښه جنگېدل، د جنگیالیو او جبهو شمېر یې زیات و.

له همدې ځایه ملي ایډیالوژي زیندی شوه، روناډو د ټولېدا مخه ونشوای موندای، د ملي عناصرو او روناډو په ځپلو او ترور مهاجرت کې تنظیمي اختناق او استبداد واکمن شو.

منځلارو هغو کې د حرکت او محاذ جبهې غښتلې وې، خو مجددي

پر هوایي جبهو او تشکیلاتو چلېده- چې په مرستو کې یې هم برخه خواره وه- دلته وه چې مجددي یو ځل د استعفا خبره را پورته کړه- خو له څه شي استعفا او چا ته باید استعفا وړاندې شوې وی؟! هغه و چې د حمیدگل یوې پټکې یې خوله پټه کړه.

عربي شیخانو او حکومتونو له سخت دریځو سره اړیکې پاللې- سعودی د استاد سیاف د ټینگ ملاتړ کانالونه وغځول- ده ته یې د ملک فیصل جایزه ورکړه او پر پاکستان یې فشار راوړ چې د تنظیم په کچه یې ومني- عربي سخت دریځه وهابیان یې په ننگه ودرېدل او عربي شیخان او اخونیان یې پخپلو ویناوو مسحور کړل، سعودی د تنظیمو مشرانو ته خپل پاسپورټونه ورکړل او د دغو تنظیمو مخکښان یې د رابطې او دارالافتا په ډبلو معاشونو نازول.

د سعودی استخباراتو یوه چارواکي جنرال بادیب په دې غاړه هسکه وړه چې د مجاهدینو یوه مشر نوم یې اصلاح یا د ده په وینا اسلامي کړ... استاد سیاف چې د اسلامي یووالي مشر په توګه پخپل قلم، خپله سوانح فرهنګي کمېټې ته اتحاد اسلامي جریدې لومړۍ ګڼه کې د خپراوي لپاره راولېږله خپل نوم عبدالرسول د فقیر محمد زوی کښلی و، چې وروسته یې په (عبدرب الرسول) تصحیح کړ... خو له هغه وخته بیا تر دې دمه رسنیو سم ونه شوای لیکلی (عبدالرب الرسول، عبدالرب رسول، عبدرب الرسول) به یې کینې چې... د دغسې تېروتنو له امله یو وار نسیم ستانیزی او د وحدت اسلامي څو کارکوونکي کسر معاش شول...

حزب له عراق او لیبیا سره هم د اړیکو او مرستو تر لاسه کولو محور موندلی و، په داسې حال کې چې دغو هېوادونو له جهاد د ملاتړ دریځ

نه شوی نیولی.

د افغانستان شعيه گان چې په گڼو تنظيمو او ډلو ويشلي وو، ايران حزب وحدت کې را ټول کړل - خو شيخ محسني له دې اتحاد د باندې پاتې شو او خپل مرکز يې پېښور ته ولېږداوه...

ايران له کابل سره د اړيکو له غځولو پر يوه نوې لوبه ورگډ شوی و. ايران له شعيه گانو سره د مذهب او له جمعيت سره په ژبني بنسټ لوبه غځولې وه.

احمدشاه مسعود له روسانو سره پر اوربند د رژيم له يوه ځانگړي فرکسيون سره اړيکي ټينگې کړې وې. ايران نه غوښتل نړۍ د افغانستان له لارې د مرکزي اسيا مارکېټونو ته ورسېږي، بلکې خپله يې د سوداگريزه راهدارۍ هيلې پاللې چې د ازربايجان له لارې منځنۍ اسيا ته لاره تېره کړي.

روسيې ته د استاد رباني پر سفر ډاکټر نجيب الله ويل: زه يې له روسانو سره په اړيکو کافر گڼلم، اوس خپله د مجاهدينو مشران د کرملين پر دسترخوان ور ټول دي او زارۍ ورته کوي چې له نجيب الله واک واخلي او دوی ته يې ورکړي... خو زه يې چې په واک کې شريکوم نه يې مني...

شوروي ته د رباني سفر مولوي خالص، سيف او حکمتيار وغانده - له ده سره مولوي محمد نبي ملگري وو - استاد رباني او پلاوي يې د روتسکوي په مشرۍ روسي پلاوي سره خبرې وکړې، د روتسکوي الوتکه پکتيا کې مجاهدينو غورځولې وه، د ده کلاکوف له حاجي خليل الرحمن سره و، - خو روتسکوي پاکستاني مقاماتو د روغ نيتۍ په نامه شورويانو ته ورکړ، استاد رباني مسکو کې بې خونده اعلاميه لاسليک کړه، د راتلو

پر وخت يې رسنيو ته وويل: روسانو سره مو د جگړې تاوان خبره وکړه،
دوی وويل: تاسې گورئ موږ په فقر اخته يو، په دې وخت کې څه ډول
تاوان درکولای شو؟ ما ورته وويل: دا خبره را سره د يوه اصل په توگه
ومنئ دا چې څه وخت يې را کوئ بېله خبره ده، ځکه دا خبره په
اعلاميه کې ځای نه کړی شوه.

له دې وړاندې استاد رباني (۱۹۸۸ کي) د لومړي ځل لپاره طايف کې
د روسي حکومت له استازو سره مخامخ خبرې کړې وې- حکمتيار څو
ځله په پټه دغسې هڅې او اړيکي پيل کړې وې، خو د غځيدا او پايډلو له
اړخه يې منگول تشه وه...

استاد رباني ايران، تاجکستان سره فرهنگي تړون لاسليک کړ- ډاکټر
نجيب د دوستم ملېشې د نجات فرېسټې گڼلې- د مدافعان صلح و وطن
کتاب سريزه کې يې د ډاکټر نجيب الله لوړه خبره د وجهزې په بڼه را
اخيستې ده...

ددغو ملېشو ځواک دومره پراخ شو چې د نجات فرېسټې د دېوانو
گواښ وگرځېد.

له شوروي راغلي تجهيزاتو، پوځي لوژستيکي وسايلو ډېری برخه د
دې پر ځای چې کابل ته ولېږدول شي، مزار او حيراتان کې زېرمه کېدل-
په دې توگه د شوروي له وتلو او توبه کېدو وړاندې شمال کې پرېمانه
وسلې او مهمات ځای پر ځای شوي وو.

نجيب الله له زړه غوښتل له دوستم، کيان او جنرال مؤمن سره
اختلاف له منځه يوسي- د دې لپاره يې جنرال نبي عظيمي دوستم ته
ولېږه، خو هغه د اختلاف پر دغه اور نور تېل وغورځول، دويمه پلا يې د
حق مراد شرکت خاوند ورولېږه، خو هغه کابل کې خپل شرکت د تلوالې

د فعالیت مرکز وگرځاوه.

نجیب الله د بنین سیوان غوښتنو ته غاړه ایښې وه- په دې هیله و چې د واک له پټې یې اوږې سپکې شي، په دغو ورځو کې ډاکټر نجیب الله تر فشار لاندې و چې واک د نظار شورا په مشرۍ تلوالې ته وسپاري. پرچم فرکسیون ډاکټر نجیب الله له پښتون توکم سره په پېلتیا نه شوای زغملی، مجاهدینو له خاد او کمونېزم سره په پخواني تراو محکوم گانه- دلته وه چې نه یې په رژیم کې دننه د ټکيې لوری لیدای شوای- نه یې له مجاهدینو سره د کور کلي مخه موندای شوای- له بده بخته مجاهدینو د ډاکټر نجیب الله د وروستي دریځ پر وړاندې د سم قضاوت ظرفیت ونشوای ښودی. د ده موقعیت یې سم درک نشوای کړای، پر یوه وخت یې د پرچم ستمي فرکسیون، خلقیانو او مجاهدینو دښمني غاړې ته لوېدلې وه. د کب پر ۲۸مه ډاکټر نجیب الله یوه اعلامیه خپره کړه. چې په هغې افغاني جرگه کې چې د ملگرو ملتونو سرمنشي بطروس غالي په کوربتوب جوړېږي پخپل گډون ټینگار ونه کړي- د اعلاميې په ټکو غونډه کې چې کوم انتقالي حکومت جوړ شي په هماغه لومړنۍ ورځ به اجرائي ځواک ورته وسپارل شي. په اعلامیه کې د ډاکټر نجیب الله له خولې راغلي چې دی د خلکو گټې تر شخصي هغو لوړې گڼي او له نورو هم دا هیله لري.

د مجاهدینو له خوا استاد سیاف د ملگرو ملتو پښځه فقريزه طرحه له یوې مخې رد کړه- ده له بنین سیوان سره له لیدو ډډه وکړه- استاد سیاف ویل: سیوان ته چا دا واک او صلاحیت ورکړی چې زموږ په قضیه کې مداخله وکړي او موږ ته د څه کولو مشوره را کړي؟

پرچم فرکسیون ((محمود بريالي، کښتمند، نجم الدين کاوياني،

فرید مزدک، سید اکرام پیگر...) په مټ شمال کې وار له مخه سیاسي پوځي پانگونه کړې وه- سرپل یې د جلا اداري واحد په توګه را منځته کړی او د مزار شریف د پایتخت کولو پروسه تر لاس لاندې وه.

کله چې ډاکټر نجیب الله د ملګرو ملتو د سولې پلان د منلو پرېکړه وکړه دغې ډلې داسې طرحه وړاندې کړه چې راتلونکي میکانیزم ښایي د قومونو، یا د دوی په وینا ملیتونو پر بنسټ را منځته شي دلته به کښتمند د هزاره په استازیتوب له حکومت او ګوند په جلا کچه را مخې ته شي، دوستم د ازبکو، احمدشاه مسعود د تاجکو او هاتف یا کوم بل د پښتنو په نمایندګۍ حکومت کې ونډه ولري.

دوی پر نجیب الله هم په پیل کې منلې وه، ان چې د وطن ګوند اساسنامه کې هم ځای کړې وه چې د افغانستان دولت به د نژادي، قومي ژبنيو بنسټونو له مخې د اداري واحدونو جوړولو هڅه وکړي.

دوی لومړی د فدرالي سیستم خبره را پورته کړه- تر دې نامه لاندې یې د تجزیه غوښتنې ټکي په میهن جریده کې خپاره کړل.

د روسانو له وتلو د مجاهدينو او ټوله کې مقاومت تر منځ واحد دریځ را منځته نشو د جهاد سیاسي اړخ کمزوری پاتې و- پخواني پاچا ته که څه هم د هیلو سترګې اوښتې خو ور دریځ او موقعیت یې خپل نشوی کړی، بلکې د یوه پراخ ملي سیاسي خوځښت په مخه کې یې د کاذبو هیلو له اړخه تشه را منځته کړی وه.

ډاکټر نجیب الله چې ۱۳۶۹ لمريز کې د افغانستان ناپوځي کولو پلان وړاندې کړی و، د مجاهدينو موقت حکومت د جهاد پر ضد توطئه وبلله ...

پخواني پاچا د هغسې رول زړه ونه کړای شو چې شهزاده نوردوم

سهانوک د فرانسې له تبعید وروسته کمبودیا ته په ستنېدو د کورنۍ جگړې مخه ډب کړې وه.

د بنین سیوان د سولې پلان پر وړاندې رژیم کې دننه یوې کودتا مقدمات چمتو شوي وو. د سیوان ټوله هڅه د ډاکټر نجیب الله له خوا د استعفا پر اعلان او د مجاهدینو له خوا د لست پر ورکولو راگرځېده. په داسې حال کې چې د مجاهدینو او رژیم دننه ډلو د واک لپاره په ځانگړو نخچو او پلانونو کار کاوه، تنظیمو هم له یو بل پټ کابل ته پلاوي لېږل.

لکه د مخه وویل شول د مخالفت پیل د ډاکټر نجیب الله له خوا شمال کې د جنرال جمعه اخک ټاکل وو، چې د ملیشو د خپلسریو مخه یې نیوله- که څه هم ډاکټر نجیب الله، اخک بېرته کابل ته وغوښت، خو دا د ائتلاف پلمه وه، له حیراتانو وروسته مزار سقوط وکړ او تلواله د چاریکارو د سقوط په نتیجه کې د کابل پر برید درېدلې وه. احمدشاه مسعود په لومړي سر کې د مزار ائتلاف د سیمې په کچه د ځایي قوماندانانو او ملیشو تفاهم وگانه، خو ډېر ژر یې له دوستم سره په گډ مطبوعاتي کنفرانس کې پر ائتلاف اعتراف وکړ.

د پېښور ناندري هماغسې روانې وې- حکمتیار پر زره خورلې وه چې که ځواک د دوستم او مسعود په واک کې وي، هر څه چې وغواړي په تنظیمي مشرانو منلی شي- له همدې امله لوگر ته ولاړ- چې له یوې خوا پروان کې خپلو قوماندانانو فرید او فتح په مت د ځمکې له لارې کابل ته د نظار شورا د پرمختگ مخه ونیسي او له بلې خوا د جنوب له لارې کابل ته د خپلو ځواکونو د ننوتو لار پرانیزي.

حزب د سید جمال الدین افغان لېسې زده کوونکي پر کابل ور شپوه

کرل- زده کوونکي په سخته یخنی کې بې له کوم چمتو والي او لوژستيکي وړتیا له پېښور، سپینې شگې، لوگر، چهار آسیاب ته یوورل شول...

کابل کې حزب وحدت د قوم او مذهب په نامه له کلاي شاده، پل سوخته، سرای غزني- درېیمې کارتې چې مزاری یې ملت غرب کابل بولي کرښه تېره کړې وه او د دغه سیمې د پوځي تاسیساتو او وسایلو تر لاسه کولو په څار او څاو کې و. تر ائتلاف پورې اړوند پوځي، امنیتي ځواکونه او ارګانونه په داسې موقعیت کې وو چې یوازې خپلو انډیوالانو او مؤتلفینو ته وسلې، پوځي دولتي تاسیسات وسپاري. عظیمي کابل کې پوځي قطعاتو ته له حکمتیار پرته نورو تنظیمو له افرادو سره د غاړې وړو ویلي و.

پر دې سربېره د هوا له لارې د ټلوالې ځواکونه د کابل په حساسو برخو او هوایي ډگر کې ځای پر ځای شوي وو- ۱۵ ترانسپورتي الوتکو له مزاره د دوستم ملیشې کابل ته لېږدولې.

بنین سیوان د وري پر ۱۳مه له کابل څخه اسلام آباد ته په رسېدو خبریالانو ته وویل: د افغانستان په اړه د ملګرو ملتو په استازیتوب د افغان رېږې له اواړي ډاډه دی- ځکه خو به چا ته اجازه ور نه کړي د سولې او لېږد په لار کې خنډونه را منځته کړي.

ده د حمل پر ۱۵مه له مجاهدینو د ناپېیلو شخصیتونو لست تر لاسه او په توحید یې بوخت و.

پاکستاني مقاماتو وویل: ډاکټر نجیب الله غوښتي څومره ژر چې کېدی شي د انتقالي شورا د جوړښت پروسه بشپړه کړي- ډاکټر نجیب اندېښمن دی چې کېدی شي وضعه او حالات له کنټروله ووځي.

سيوان که څه هم تلولی و، خو زړه يې ته و غورځولی، ځکه خو يې د وري پر ۲۶مه اسلام آباد کې وويل: د ملگرو ملتونو پلان پر مخ روان دي- پر وړاندې يې کومې ستونزې نه ليدل کېږي، بري ته هيله من دی. ائتلاف کابل کې کودتا ته چمتو و، خو سيوان ته داسې ښودل کېده چې را منځته شوې پرمختيا وې د سولې پلان ته لا زياته زمينه برابرولی شي...

ډاکټر نجيب الله کابل کې يوه هندي خبريال سره مرکه کې په ډاگه کړه چې د ملگرو ملتونو د پلان پر اساس د موقت حکومت تر جوړښت انتظار نشي کړای- د اپريل په وروستيو کې به خپله استعفا اعلان کړي. د استعفا متن د ملگرو ملتو اداره کې ليکل شوی و چې څو واره د ډاکټر نجيب الله او کابل، نيويارک کې د ملگرو ملتو ادارې تر منځ تبادله او تصحیح شوی و.

دغه متن د لوی اختر پر شپه د ۱۹۹۲ اپريل ۴مه وړاندې شو. د متن له مخې به د اپريل پر ۸مه واک موقتې ادارې ته سپارل کېږي.

د جمعیت لخوا د پرمختګ لومړنۍ اعلامیه

اظهارنامه

حسروشان عزیز و مسلمانان!

طوریچه همۀ اطلاع دارید، دد الریک سلسله عملیات منظمه مجاهدین، فتوحات پس مهمی از سالنگ جنوبی به استقامت شمال کابل صورت گرفت که در اثر آن سالنگ جنوبی، فرقه (۲)، مرکز قول اردوی شیراز، جبل السراج، جاریکار مرکز ولایت پروان، فرقه (۱)، میدان هوایی بگرام، یاهمه تاسیساتش به تصرف مجاهدین جمعیت اسلامی درآمد.

اکنون مجاهدین آمادگی کامل سوفیات به طرف شهرکابل جهت سقوط نهائی، رژیم در حال زوال کابل را دارند. وئی درین نقطه سرنوشت ساز متأسفانه حزب اسلامی (حکمتیار) تمام قوت های متفقین خود را جمع و در ساحة بین شهر جاریکار و دوسر که بگرام جای گرفته و مصمم است که مانع پیشروی برادران مجاهد تنها بسوی شهرکابل شود. وشلالاتا به همه نیروهای خود اکیدا دستور داده است که دست به یکه تهاجم شدید بالایی میدان هوایی بگرام که همین اکنون در تصرف مجاهدین جمعیت اسلامی قرار دارد، نزنند.

گریچه شکستادن موانع حزب اسلامی از نقطه نظر نظامی مشکلی نیست ولی جمعیت اسلامی نمیخواهد درین شرایطی که به پیروزی نهایی جهاد فاصله کوتاهی داریم، درگیری میان مجاهدین صورت بگیرد باعث خون ریزی در میان مسلمانان شود.

برادران مجاهد و مهاجرین و جرح کشیده کشور!

از همه شما برادرانه خواهشمندیم تا با دادرک حساسیت این لحظات سرنوشت ساز دستۀ جمعی و منفردانه بالایی آقای حکمتیار و هر حزب اسلامی افغانستان برادرانه فشار وارد نمائید تا از همچو اعمال غیر مسئولانه و خلاف منافع مسلمین و مجاهدین دست بکشند.

آیا لازم است برای مجاهدینی که سالهای متواتر برای رسیدن به آرمان های والایی شان دو سنگرها یا برهنگی و گرسنگی سپری کرده اند در همچو سریع حساس برای رسیدن شان به هدف مشکلات ایجاد گردد؟ و به دشمنان جهاد افغانستان این بهانه داده شود که مجاهدین و امتهم به آشوبگری و درگیری های داخلی نمایند؟!.

ما بسوی آرمان شرک خویش که هدف عامه مجاهدین و ملت مسلمان و جرح کشیده افغانستان است، بیش خواهیم وقت و مسئولیت هر نوع اخلال گری و اعمال ضد جهادی متوجه کسانی نخواهد بود که در برابر مجاهدین خود را قرار میدهند والسلام

وما علینا الالباع

نجیب الله له ملگرو ملتونو ۱۰۰۰ سوله ساتي عسکر غوښتي وو چې کابل کې یې ځای پر ځای کړي. سپوان دا غوښتنه له دې امله رد کړه چې د دغو عسکرو د لگښت مخه یې نشوای لیدای.

د ډاکټر نجیب له استعفا سره دولت سقوط وکړ ... مجاهدینو دولت او حکومت جوړ نه کړای شو ... افغانستان یې دولته یې حکومته کوڅه واکيو او ملوک القوماندنیو ته پاتې شو ...

استعفا د ډاکټر نجیب الله ستره تېروتنه وگرځېده- په دې توگه یې خپل لاس کې وروستی کارت هم له لاسه ورکړ، ده بیا هم هڅه کوله گوند کې د اختلاف کچه را ټیټه کړی شي- خو عملاً د رژیم ارگانونو کې واک ویشل شوی و- پوځ کې واک له جنرال نبي عظیمي، اصف دلاور، بابو جان، دوستم، جنرال مؤمن او کیان له ملېشو سره وو، د کارمل، مزدک، پیگیر، کاویاني، وکیل له خوا د سیاسي ستراتیژۍ ټول اړخونه غصب شوي و.

نجیب الله یوازې پاتې و، نژدې ملگرو هم ترې مخ اړولی و- دغه ملگري د واک په خامه تمه پر اومري تار پېیل شوي و، ان چې ښاغلی لایق یې هم په بېلا بېلو القابو د ډاکټر مخالفت ته اړ کړی و... د وري پر ۲۵ مه کابل سختو ډزو د کودتا د لومړني گام په توگه ولرزاوه.

د کودتا د بري اعلامیه د وري پر ۲۶ مه جنرال نبي عظیمي ولوسته... به نماینده گی از قوای مسلح به ایجاد دولت اسلامی خیر مقدم گفته و بحکومت اسلامی جناب حضرت صبغت الله مجددی، دوش بدوش نیروهای جهادی در جهت تامین صلح و امنیت در کابل و کشور مبادرت می ورزد... قوای مسلح، جنرالان و افسران در تشریک مساعی با نیروهای جهادی و اوامر محترم انجنیر احمد شاه مسعود وزیر دفاع

وظايف خود را انجام دهد...

پښتو ته د اعلاميې ژباړلی متن د نجيب الله مجدي لخوا چې وار له
مخه کابل ته رسېدلی و، په ناسمو ټکو او کرکېچنه لهجه وړاندې کړای
شو...

جنرال نور الحق علومي، نبي عظيمي، آصف دلاور او... د نظار
شورا قوماندانانو گدا، فنا او... نجيب الله مجدي سره د کودتا د بري
زيري غبرگ کړل.

ډاکټر نجيب الله په دې تورن وپېژندل شو چې غوښتل يې له هېواده
وتښتي- پر ده يې د سياسي بې غيرتۍ تور پورې کړ- واک د څلورو
جنرالانو نبي عظيمي، آصف دلاور، بابو جان او مؤمن په لاس کې دی. د
سفارتي تعاملاتو نوښت له اسلام آباده تهران ته لېږدېدلی، اسلام آباد
کې د ايران سفير مزار کې و- کابل کې د فرانسې سفارت د اطلاعاتو
مرکز و- د حمل پر ۲۸مه د بهرنيو چارو وزير عبدالوکيل چاريکار کې له
احمدشاه مسعود سره وکتل.

پر سبا يې بهرنيو چارو وزارت کې مطبوعاتي کنفرانس ورکړ - نجيب
الله يې پر فرار نافرجام پر وباله. د اپريل پر ۱۸مه عبدالوکيل يو ځل بيا
جبل السراج کې له احمدشاه مسعود سره کېناست.

احمد شاه مسعود يوازې استاد سياف ته له پرمختياوو خبر ورکاوه-
د انجينر احمدشاه احمدزي په وينا مسعود وايي کمونېستي جنرالان
استعمالوم- واک به مجاهدين تر لاسه کوي.

انجينر احمدشاه احمدزي ويل: مسعود د نويو اطلاعاتو شريکولو
داد ورکړی و- خو خپله وعده يې پوره نه کړه، مسعود له سياف او
مجددي سره اړيکي ساتلې- ده ټينگار کاوه څومره ژر چې کېدای شي

مسعود سیاف او مجددي ته پر کابل د حکمتیار د برید خبر ورکړ-
پوښتنه یې وکړه د حکمتیار د برید پر وړاندې څه وکړم؟
ورته وویل شول: مخه یې ونیسه، له ملېشو او پوځي قطعاتو کار
واخله.

حکمتیار د حمل پر ۲۶ مه له داخله د شمشتو غونډې ته ویلي و:
وروستی پېښې یوه ډرامه ده چې د جهاد دښمنانو را منځته کړې- د ده
په وینا نجیب الله بېواکه دی- واک د کښتمند او کارمل له ملاتړو سره
دی خو له دې وړاندې لکه دمخه مو وویل حکمتیار د شهید استاد
احمدزي فاتحه کې د شمال له خوځښتونو ننگه وکړه- شهادت ورځپانې
په ۴۶۴ گڼه کې د حکمتیار د دغې وینا بشپړ متن خپور کړی- چې د ده
په خبره شمال کې کوم قوتونه له مجاهدینو سره یو ځای شوي موږ یې
ملاتړ کوو او په نورو برخو کې د دښمن وسله والو ځواکو ته وایو چې د
شمال د پرمختیاوو تقلید وکړي...

د حکمتیار د هغې وینا له مخې: د شمال پرمختیاوې د تجزیې
تحریک نه دی- دده په خبره زه وروڼو ته ډاډ ورکوم چې دغه پرمختیاوې
د قوم، ژبې او سمت پر بنسټ نه دي را منځته شوې- بلکې د دښمن
ځواکونه د مجاهدینو تر څنګ درېدلي او په صریحو تګو وایي چې
منتخب اسلامي حکومت غواړي.

دلته حکمتیار صاحب یو وار بیا له اوبو دمخه ګاولې کښلې ځکه خو
وروسته د دغو پرمختیاوو پر مخالفت ودرېد او د شمال پرمختیاوې یې د
دښمن توطیه وګڼله.

ملګرو ملتونو د نوي دقیقو په پېړۍ غونډه کې له ټولو ښکېلو اړخو د
زغم غوښتنه وکړه- حکمتیار اعلان کړه که د ثور تر پنځمې کابل رژیم

مجاهدينو ته واک ونه سپاري نو مجاهدين به پر کابل برید وکړي، خو دا نه وه څرگنده کومو مجاهدينو ته؟

خام باور:

پر سيوان باور خام وخوت- د ده الوتکه د شپې پر دوولسو بجو کابل هوایي ډگر کې کېناسته - هوایي ډگر د دوستم ملېشو واک کې و چې وار له مخه پنځلسو الوتنو کې راوړل شوې وې، ملېشو سپوان ته له الوتکې د کوزېدو اجازه ورنه کړه. د شپې پر لسو بجو له نجیب الله سره اړیکې قطع شول - ډاکتر نجیب الله، شاپور احمدزی، اسحق توخی، جنرال جفسر له خپل دفتره د ملگرو ملتو ودانۍ ته ننوتل، د کابل گرځېندیز سفر یې تر لاسه کړی و خو هوایي ډگر ته د ننوتو لپاره ځانگړی سفر ویشل شوی و، چې په عمومي سفر څوک نه شوی ننوتی. ډاکتر نجیب د شپې پر دوولس نیمو بجو د ملگرو ملتو دریو موټرو کې د هوایي ډگر پر لور حرکت وکړ.

د ملگرو ملتو یو مامور کاروي له یو بل کارکوونکي کویرک او د نجیب الله له دوو ساتونکیو سره یوه لنډکروزر کې تر مخ شول. دویم موټر اوني چلاوه، ډگروال تاولن مخکې او نجیب الله له خپل ورور شاپور احمدزي سره وروستي سیت کې ناست وو.

درېیم گاډی پېرېیر چلاوه چې د ملگرو ملتو اسماني رنگه خولۍ یې پر سره وه، له څو پوستو د عمومي سفر په ویلو تېر شول، خو د هوایي ډگر لومړنۍ پوسته کې یې تم کړل، جنرال جفسر له موټره په کوزېدو له ملېشو سره خبره واړوله - غالمغال پورته شو د ملېشو قوماندان رزاق

موټر درولي وو- پوښتنه يې وکړه چېرته ځئ؟ نجيب الله ورته وويل بهر ته.

رزاق وويل: ستاسې د رسمي سفر امر نه دی راغلی- ډاکټر نجيب وويل همدا اوس رسمي امر درکوم.

رزاق ځواب ورکړ: مهرباني وکړئ بېرته ستانه شئ- تاسې جمهور رئيس ياست- کله چې موږ ته رسمي خبر راکړل شي، موږ به لازم امنيتي تدابير ونيسو، هغسې چې د يوه جمهور رئيس له حيثيت سره برابر وي.

نجيب سم لاسي وگرځېد او بېرته د ملگرو ملتو پر دفتر ننوت، دلته يې له يعقوبي سره پر تېلفون خبرې وکړې، جنرال يعقوبي ډاډ ورکړ خو لږ وروسته د يعقوبي د مرگ خبر خپور شو. نجيب الله له خپلې استعفا وړاندې څلور مرستيالان هاتف، سرابي، رفيع، محتاط ليرې کړي و- ملي شورا د محمود حبيبي په رياست دغه برطرفۍ ناقانونه وبللې.

ډاکټر نجيب الله وروستيو کې لکه تجريد شوی وي، د خبرو او مذاکراتو لپاره ورسره د اړيکو پر ځای د سياسي بيرو غړي پامور گڼل کېدل... ډاکټر د لويې جرگې د راغونښتو پلان درلود، خو مخه يې ونه لیده - وروستيو کې يې چې ليکلي، استعفا مرکزي کمېټې ته ولېږله - غوښتل يې له راډيو تلویزيون خلکو ته وينا وکړي، خو دا چانس يې هم تر لاسه نکړای شو...

نيويارک کې د افغانستان د څېړنو مرکز مشر سيليوان هم کابل کې و، غوښتل يې له احمدشاه مسعود سره وگوري - له ده سره يو لنډ فارمول و چې ظاهرشاه له ځان سره کابل او نجيب الله روم ته بوځي.

بين سپوان د اپريل پر ۱۵ مه د وطن گوند له مشرانو سره چې واک

کې شامل وو وکتل - ده له کابله د نجيب الله د خوندي وتلو په غوښتنه
تينگار کاوه - د ده او سلېمان لايق تر منځ خبرې ترخې شوې.

- لايق: ... له بده بخته تاسې غوښتل له گوند او حکومت سره له
سلا مشورې پرته نجيب الله بهر ته ولېږدوئ - ده هم له چا سره دا خبره
نه وه شريکه کړې، په پټه او غلا يې غوښتل له هېواده وتښتي، بيا هم له
بده بخته چې تاسې دغسې يوه تېښته کې له ده سره مرسته کوله. اوس
ښايي نجيب الله خپل کور ته ولېږدول شي، موږ يې د خونديتوب
ضمانت کوو، تر هغې چې د ده لپاره په سلا يو ځای خوښ کړو... که دا
ممکن نه وي، دی تاسې سره دفتر کې پاتې شي تر څو د ده په باره کې د
ټولو په مشوره پرېکړه وشي، خو دمگړی د وتلو اجازه نه شي ورکول
کېدی.

- سېوان: کابل کې د ډاکټر نجيب الله پاتې کېدل تاسې ته کومه گټه
نه، بلکې د سولې په مخ کې خنډ را منځ ته کولای شي.
نجيب الله د ملگرو ملتو دفتر کې وويل: د خپلو خلکو محاکمې ته
چمتو دی، خو په دې شرط چې د محاکمې ميز ته دی او بل ته د وطن
گوند دغه غري ناست وي...

سېوان ونشوی کړی ډاکټر نجيب الله وژغوري - په دې کې ستر خنډ
د پرچم کودتايي فرکسيون و - سېوان درې کاله د کابل، اسلام اباد،
تهران، واشنگټن په منډو واړول - داسې ښوول کېده چې شوروي له
مجاهدينو او امريکا له ډاکټر نجيب الله سره وگوري - شپاړدنا دزي او
جيمز بيکر د دغسې ناستې پر سر سلا شوي وو، د افغانستان رېږه کې
ملگرو ملتو ناکامي څرگنده وه. بينن سېوان د ناکامي دپلوماسۍ بيه
افغانانو ته خورا گرانه پرېوته، سېوان د رېږې په اواړي کې په ناغېږۍ او

نارامی تورن دی.

دی عراق کې ((تېل د خوړو بیه)) د ملگرو ملتو پروگرام کې پر بدو اخیستو پر و - له کابله یې هم ځولی له سوغاتونو ډکه وړه - وایي له کابله به د بینن سپوان د ستنېدو پر وخت د ډالرو بیه لوړه او د پیسو مارکېټ کې د ډالرو کاڅتي گډه شوه...

کابل کې د پاکستان شارژدافېر، سید فدا یونس:

د ملگرو ملتو دفتر ناسته ((میتېنگ)) کې لاندې کسان برخوال وو:
د هندوستان سفير ښاغلی کمارتمبیا، د فرانسې شارژدافېر ښاغلی ژانگ برنا ډیک، د چین ښاغلی ژانگ، د اېتالیا ښاغلی پیرهنګی، د ایران ښاغلی ابراهیم طاهریان، د ښاغلي بینین سپوان امریکایي سلاکار ښاغلی پېلېف کورون، د ترکیې ښاغلی ایکوت چترک، د پاکستان ښاغلی فدا یونس، د سپوان سیاسي سلاکار ښاغلی بوتسالي... ما ته وار دمخه ویل شوي وو، چې د انساني خواخوږۍ له امله ډاکټر نجیب الله ته د سیاسي پنا وړاندیز وکړم.

بینین سپوان خوښي وښوده، مننه یې وکړه، خو هندوستانی سفير سترګې واړولې.

ستونزه دا وه چې ډاکټر نجیب د ملگرو ملتونو له دفتر څرنگه ایستی او پاکستان ته اړولی شو؟

د ترکیې ښاغلی چترک د خپل بولټ پروف موټر وړاندیز وکړ چې ډاکټر نجیب پکې خوندي ایستلی شو.

• ډاکټر نجیب ښایي په کاروان کې ونه ایستل شي.

- زما موټر به ورسره نه ځي.
  - ډاکټر نجيب به نه زموږ سفارت کې مېشتوو - نه د ملگرو ملتو کوم دفتر يا بل ځای کې، چې د اختطاف مخه يې نيول شوي وي.
  - له ډاکټر نجيب او ملگرو سره به وسلې نشي لېږدېدلې.
- د ماښام په اوو بجو پېنځه څلوېښت دقيقو بېنين سېوان وويل اوس بايد ډاکټر نجيب د پاکستان له وړانديز خبر کړو.
- ډاکټر ته څو ورځې وړاندې هند د سياسي پناه تتر دېولي و چې اوس يې ترې مخ اړاوه. له ډاکټر نجيب سره جنرال توخي ناست و- زه، بېنين سېوان - ښاغلی نمبيا، طاهريان او بوتسالي د ډاکټر نجيب خونې ته ننوتو - دی مو مخې ته را ووت.
- د هندوستان سفير له سلام وروسته بېرته ووت - د پاکستان له خوا د سياسي پناه وړانديز لومړی بېنين سېوان او بيا ما ياد کړ.
- ډاکټر په احساساتي لهجه مننه وکړه، په دې پسې يې په لنډو وويل: ده د ملگرو ملتو د پلان په منلو استعفا ورکړې - غوره گڼي د ملگرو ملتو په ودانۍ کې پاتې وي. دلته ځان خوندي گڼي.
- اوس دا د ملگرو ملتو مسئوليت دی چې خونديتوب يې باوري کړي. د دغه خبرې په اورېدو بېنين سېوان او بوتسالي ووتل - زه او طاهريان ناست وو.
- طاهريان ښايي د خواخوږۍ په څو ټکو خوله پرانيسته چې ډاکټر په ترڅه لهجه ورته وويل:
- سفير صاحب طاهريان!
- ايران تل د افغان قومو او مذهبونو ((سني شعيه)) اختلاف ته لمن وهلې او دوه مخی سياست يې لرلی، د ملگرو ملتونو د پلان په اړه يې د

تگی پالیسي غوره کړې - د اهل تشيع او تاجکو لپاره يې د زيات واک او
ونډې چنو ته مخه ورکړې.

ښاغلی سفير!

خو ورځې وړاندې چې ښاغلی موسوي کابل ته راغلی و، ستاسې پر
وړاندې يې وويل: د بهنن سېوان نوملړ چې د ناپېيلو افغانانو په اړه يې
چمتو کړي د امريکا او پاکستان په خوښه دی، موږ بايد د امريکا-
پاکستان پر خلاف بل نوملړ ولرو...

ښاغلی سفير!

تاسې ته ياده ده چې ما ښاغلي موسوي ته په ډاگه کړه چې د ملگرو
ملتونو له نوملړ سره کوم اختلاف نه لرم

پاکستان له ۱۳ کالو زموږ پر خلاف په جگړه بوخت دی خو دا وخت
يې د افغانستان ربرې اواړي کې په اخلاص گام پورته کړی دی.
طاهريان وويل: همدا اوس له ايران سره اړيکه نيسي له دې سره له
خونې ووت.

فضا ترينگلي وه - لږ وروسته چې د ډاکټر غوسه سره شوه ما
پوښتنه وکړه؟

د خپلې پراخې تجربې په مټ افغانستان کې د سولې ټينگښت
څرنگه گڼئ؟

ده له کتابچې يوه پاڼه را پرې کړه - لاندې کړښې او ډايرې يې پرې
تېرې کړې.

- د پلازمېنې کابل شا وخوا دې د امن سيمه *Peace zone* را
منځ ته کړی شي، چې پراخوالی يې ۳۰ - ۳۵ کيلومتره ته غځېدلی وي.
- د کابل شمال/ جنوب کې دې د ملگرو ملتو پوځ ځای پر ځای

شي.

- د مجاهدينو له قوماندانو سره اړيکي ټينگ شي چې کومو سيمو کې مېشت دي هملته اوسي - له نژدې حکومتي ادارو سره دې مرسته پيل کړي.

- د مجاهدينو قوماندانو په مرسته دې وسله توله يا وپېرل

شي.

- لويه جرگه دې جوړه شي.
- که امنيت وي ټاکنې دې وشي.
- له دې لارې چې کوم حکومت راغی د ټولمنلي حکومت په توگه دې وپېژندل شي.

- د لوړو ټکو په پلي کېدا کې دې د زور او وسلې کارولو مخنيوی

وشي.

د ډاکټر د لاسي نخچې کاپي زما د افغانستان کتاب اتم ټوک کې چاپ شوې. د اپريل ۱۹۹۲ پر اولسمه مې له ډاکټر نجيب سره يو ځل بيا د ملگرو ملتو ودانۍ کې وليدل. بيا مې ورته د پاکستان له خوا د سياسي پناه وړانديز وکړ - ده په مننه زياته کړه: د ملگرو ملتو دفتر کې ځان خوندي گڼي - که ووت سياسي راتلونکې به يې خپله تياره گرځولې وي.

دی په راتلونکي سياست کې خپل رول ته هيله من برېښېده.

ما در چه خيالم و فلک در چه خيال.

وروستی هڅې:

بنین سیوان کابل کې د حمل پر ۲۸مه بیا یو ځل د رژیم له نویو خبرو سره اضطراري غونډه وکړه چې وکړی شي ډاکټر نجیب له کابله ورسره وباسي.

د دې لپاره سیوان د ثور پر لومړۍ نېټه مزارشریف ته ولاړ، خو دوستم یې دغه غوښتنه ونه منله.

ښایي یاده کړو چې د حمل پر ۱۵مه چې زه د پېښور فقیر آباد کې د جمعیت فرهنگي دفتر ته ولاړم د مسعود او استاد رباني تصویرونو او فتحو شعارونو دفتر نیولی و- داسې ښکارېده کابل همدا اوس د دوی منگولو ته لوېدلې، قانع صاحب په مات زړه، نیولې خبره راته کړه کابل نیول شوی...

د جمعیت یوه ډله وار له مخه د هوا له لارې کابل ته رسېدلې وه، د مجددي زوی ډاکټر نجیب الله کابل کې له جنرال عظیمي نورالحق علومي، آصف دلاور سره ناست وو... پوښتنه داده، چې د پاکستان له خوښې پرته د هوا له لارې کابل ته دغه سفر شوني بلل کېدای شوای...؟

د حمل پر ۲۹مه واشنگټن اعلان کړه چې متحده ایالات افغانستان کې ځانگړې گټې او علاقه نه لري- چې سره جگړه پای ته رسېدلې او پخوانی شوروي اتحاد د فارس خلیج په نقشه کې نظامي شتون نه لري. د حمل پر ۳۱مه د تلوالې تازه دم ځواکونه د کابل جنوب ته وخوځېدل چې د حکمتیار د احتمالي برید مخه ونیسي.

بنین سیوان د غويي پر دویمه چاریکار کې له احمدشاه مسعود سره

وکتل، چې که وتوانېږي له هېواده د ډاکټر نجيب الله ايستلو ته لاره پرانيږي- ده چې د نوبل د سولې جايزې خوب ليدلی و د لهيلۍ خپېږې خورلې وې، نواز شريف هم د دې جايزې کانديد و.

د جنرالانو څلور کسيزه پلاوي چې له بېاغلي لايق سره د مشرتابه ژمنه کړې وه عبدالرحيم هاتف خپل مشر اعلان کړ، هاتف اعلان کړه چې داسې قانوني مرجع نشته چې څوک دې دغسې يوه پوست او چوکۍ ته وټاکي. احمدشاه مسعود په مخابروي اړيکه کې له حکمتياره وغوښتل د کابل لپاره د جهادي مشرانو د توافق له مخې د واک لېږد ته چمتو شي- ده ونه شوی کولی حکمتيار پر کابل له بريد را وگرځوي- په دې ټکو چې دی هم اړ دی ځان چمتو کړي چې له کابل دفاع وکړي.

ايران له احمدشاه مسعود او تلوالې په ننگه ودرېد، پاکستان پېښور کې پر تنظيمي توافق ټينگار کاوه خو د کابل لوبه يې له لاسه وتلې وه.

دا چې څرپرې مخامخ درته په دار سرونه

په دې وطن کې بس همدغه وو د کار سرونه

(دروېش درانی)

*

د ټولو غاړو بایللی جگړه

تنظیمونه په ناندريو بوخت دي. پاکستانی مقامات په منډو را منډو ستړي دي، د (ای ایس آی) مشر جنرال ناصر جاوېد د تنظیمو، نواز شریف او غلام اسحاق خان تر منځ د اتصال کړۍ توگه په حرکت کې دی، د پاکستان صدر اعظم گورنر هاوس کې د وروستۍ فیصلې انتظار کوي. د امریکا سفیر او د مقاومت لپاره یې ځانگړی استازی پيټر تامسن هم وضعې او حالاتو ته ځیر دی، ددغه هېواد د پوځ لوی درستیز (جنرال جوزوف پي هاور) پاکستان کې د خپل فعالیت تناوونه غځولې دي.

کابل کې ایتلاف هر څه په بل مخ اړولي د بینن سېوان د میاشتو خواړي او منډې تررې یې په سیند لاهو کړې. د ناپیلو شخصیتونو د غوراوي په اړه د تنظیمي مشرانو په اوږدو بحثونو او جنجالونو پورې په کرس کرس خاندې، سېوان د استاد رباني په وړاندې په گوندو دی، چې د ټولو له خوا منل شوی لیست تسلیم کړي خو هغه د ایتلاف په پچه، ختلی د دیلي په ننداره بوخت دی کله چې له غوندې د یوه ضروري تلیفون لپاره ووت په راگرځېدو یې په هر څه چلیپا راکښله، نور هغه پخوانی استاد رباني نه و چې له هر څه سره یې په جینگو دارو د موافقت سر خوځاوه.

له اسلام آباد یې ځان د کابل ارگ کې لیده په ذهن کې یې دغه تصور منگولې ښخې کړې وې چې تلویزیون، رادیو، اخبارونه او د نړۍ دله

ييزې رسنۍ يې د اسلامي افغانستان ولسمشر يادوي، ده په دولتي ادارو کې خپل لوی لوی عکسونه ليدل خو په دومره توپير چې دا ورته هغسې ښکاره نه شول لکه د پېښور دفترونو کې د معصومو کتلو تصويرونه، بلکې دا يې د يوه مقتدر واکمن عکسونه گڼل.

ځکه خو يې د غونډې خونې ته په ننوتو د پادشاهي له روحيې او اکت سره وويل: خبره خلاصه ده نور په دا ډول بحثو وخت مه ضايع کوئ. نور هغه د جينگو دارو استاد نه و چې هره ترخه خبره دې په موسکا تېره کړي، په عمر خورلی له وجوده کمزوری او له خپرې معصوم استاد رباني ته ځان داسې ښکارېده لکه پاکستان کې د ځايېدو نه اوسي- سېوان هک پک ودرېد، حيران پاتې شو چې اخر دغه يوه لحظه کې څه وشول کونښن يې وکړ استاد رباني ته قناعت ورکړي خو د اقتدار حرص د قانع کېدو وي؟

سېوان دا څو ورځې خوشحاله و چې له شپږو مياشتو وروسته يې ايله د بې طرفو کسانو په معرفي کولو اووه ليدران قانع کړي وو، ددغو کسانو لیست د تکميل په وروستۍ مرحله کې و او له دغو اشخاصو ځينې پاکستان ته رسېدلي وو.

د ناپېيلو شخصيتونو د امنيت او خونديتوب لپاره ملگرو ملتو پر قوماندان عبدالحق هوکړه کړې وه- ده په دې اړه خپل امنيتي پلان بشپړ کړی و.

له مسعود، رباني نه سېوان د خطر احساس نه کاوه ځکه هغه لا پخوا د ملگرو ملتونو له طرحې سره په سلو کې دوه سوه خپل توافق ښودلی و، دده سترگه له حکمتيار سوځېده چې دی يې ددغو اشخاصو په انتخاب او د لیست په ورکولو کې ځورولی او ښه ستړی کړی و، دی

بېچاره غافلگیر نه بلکې اغفال شوی و، په یوه عجیبه خوشباوری کې د اسلام آباد، کابل او تهران په منډو تررو بوخت و، خو هلته له شمال نه دده په هلو ځلو پسې یو توند شمال خپلې سرې بربوکی را الوزولې وې. ویل کیږي سېوان په ډېر عجز له استاد رباني هیله کوله پخپل ملت زړه وسوځوي- د ناپېیلو کسانو لیست وروسپاري- دی به له دغو اشخاصو سره سبا کابل ته ولاړ شي او له ډاکټر نجیب به واک تسلیم کړي.

ښایي ووايو د اپریل له ۱۸مې وړاندې تنظیمو د بېطرفه کسانو پر لیست توافق کړی و، سېوان کابل ته د تلو پروگرام درلود، چې له ډاکټر نجیب بېطرفه کسانو ته د واک لېږد بشپړ کړي.

نجیب الله د سېوان د طرحې په مټ ناپېیلو کسانو ته واک سپارلو شېبې شمېرلې، کورنۍ یې وار دمخه ډیلي ته لېږدولې او نژدې انډیوالانو یې هم هند کې د مېشتېدنې لار جوړه کړې وه.

ډاکټر نجیب هڅه کوله واک یوې ډلې یا گروپ ته د پرېښودو پرځای یوې متفقې او متحدې ادارې ته وسپاري، دې ته ورته غوښتنه له گردېز مولوي حقاني د رسنیو له لارې څرگنده کړه، ده وویل: کابل رژیم ښایي د ائتلاف په بڼه نه، بلکې د مجاهدینو مجموع ته واک وسپاري، نه یو تنظیم - ډلې او جریان ته، جهادي مشران باید ډېر ژر د صادقانه تفاهم په نتیجه کې پر یوه واحد اداره توافق وکړي او په کابل کې د واک لېږد ته چمتو شي.

د ډاکټر نجيب وړاندوينه:

ډاکټر نجيب الله له دې وړاندې پخواني پاچا ته هم د واک سپارلو وړانديز کړی و، چې پاچا نه و منلی. ده له پاچا د دغسې وړانديز په نه منلو ولسمل ته په تليفانه گيله کړې وه، ولسمل له پاچا د سپيناوي په غوښتلو دغه جريان مجاهد ولس کې خپور کړ، پاچا له ولسمل خوا بدي وښوده، ولسمل ورته کړه، ما خپله غاړه خلاصه کړه، پاچا وويل، تا خپله خلاصه، خو زما بنده کړه...

ډاکټر نجيب الله له وړاندې په ټوله مانا د واک لېږد ته چمتو و، په همدې موخه يې پخواني پاچا سره اړيکه ونيوه، چې له بده بخته پاچا ونه منله ... له افغان سياستوالو او مخورو سره يې د پوهاوي هڅه وکړه، خو دلته يې هم هغسې ځواب تر لاسه نکړی شو چې د واک بريالی لېږد عملي کړای شي. له پخواني پاچا په نهېليټوب يې لويديځ ميشتو سياستوالو او مخورو ته مخه کړه، د رئيس ... په مشرۍ يو پلاوی له ډاکټر سره د خبرو په موخه هند ته ولاړ ... ډاکټر د واک لېږد ته خپل چمتوالی وښود، خو پلاوي د داسې چا (...) وړانديز وکړ چې د ډاکټر په وينا دغه جامې پرې خورا لويې او اوږدې ختلې...

د ۱۹۸۹ د جون په لومړيو کې ډاکټر نجيب الله له نيو يارک (د ملگرو ملتو عمومي غونډه کې له گډون) واشنگتن کې استاد پړواک ته تليفون وکړ... لومړی خبرې د شاه محمد دوست وي...

دوست: محترم پړواک صاحب سره خبرې کوم...

پړواک: بلې...

دوست: محترم نجيب الله غواړي تاسې سره خبرې وکړې.

پژواک: کوم نجیب...؟

دوست: د افغانستان جمهور رئیس

ډاکتر نجیب: کاکا جانہ سلام د جمهور ئیس په توگه نه د وراره په

توگه درسره غږېږم، روغتیا مو څنگه ده...؟

پژواک: ښه یم.

نجیب: ستاسې له نظریاتو خبر یم، شعرونه مو رارسېږي، ستاسې

راتلو ته سترگې پر لار یوو.

پژواک: حقیقي وراره نعمت الله سره مې د خپلو اصولو له مخې ونه

لیدل...

نجیب: موږ هېواد ته ښه نیت درلود او لرو یې.

پژواک: ممکن خو په عمل کې...

نجیب: هیله ده زما عرض ومني.

پژواک: د منلو نه دي.

له دغه یادونې زما موخه دا ده چې داواري په اړه ډاکتر نجیب الله

خپلو هیلو ته د رژېدا لوری ونشوای موندای... د زرونو مالک خدای دی،

خو د ډاکتر له خوا د سولې غږ ته هیچا د زړو دروازي بېرته نشوا

کړای...

د کودتا اعتراف:

د مسعود ځواکونو د اپریل پر اتمه گلبهار او پر نهمه بگرام هوایی

دگر لاندې کړ.

د حمل پر شلمه د شورای نظار او رشید دوستم ځواکونو د مخکني

جورجاري له مخې گډ مطبوعاتي کنفرانس کې په ډاگه کړه، چې نجيب الله بايد سمدستي له واکه لاس واخلي - دوستم وويل موږ، حزب وحدت او نظار شورا په دې اړه توافق ته رسېدلي يوو...

د دوستم په خبره... ما از سابق نقشيه ميکشديم که حکومت کمونستها در افغانستان صلح در وجود آنها برقرار نمیشود... ما بخاطر حکومت اسلامی تصميم خود را گرفته بوديم... تا که یک زور و یک قوت نباشه راه حل ممکن نیست... همان بود که شصت هزار نفر در فرقه بسیج و در جاهای مختلف جابجا شد... به همکاری غفار پهلوان، رسول پهلوان، سيد حسام الدين عليه دولت ايستادگی بکنيم، آمر صاحب احمد شاه مسعود اطمینان داد گفت ما پهلوی شما هستيم... همان بود که طرفداران نجيب را درستگیر و از بين برديم... گفتم بايد کابل را فتح کنيم... همان بود که ما را بصفت رئيس شورای نظامی مقرر کرد...

احمد شاه مسعود «المسلمون» ته وايي: ... همه بحالت نومیدی بوده، در عين زمان دشمنان اسلام دست بکار بودند حکومت غير اسلامی بوجود آورده...

ما از تحركات ملل متحد و بينن سيوان آگاهی داشتيم، در حالیکه همه به طرح نماينده ملل متحد چشم دوخته بود و طرح حکومت بیطرف را تنظيم ها پذيرفته بود، ما پلان استقرار حکومت اسلامی مجاهدین را بموفقیت عملی نموده، حکومت اسلامی مجاهدین بمیان آوردیم...»

دغه څرگندونې کابل کې د کودتا او ملگرو ملتو د سولې پلان د ناکامولو څرگند اعتراف دی، له بده بدبخته چې ملگرو ملتو کله هم

ایتلاف ته د پرې او ملامتی گوته ونه نیوه...

نجیب الله لا استعفا نه وه ورکړې، چې د دوستم ملېشو د کابل هوایی ډگر او ستراتیژیک موقعیتونه نیولی و، په دې توگه د حمل له ۲۴ مې وړاندې کابل د ائتلاف منگولو ته لوېدلی و.

استاد رباني چې تر دې وخته له هېڅ شي سره پرېکنده برخورد نه ورکړی، جدي او قاطع بڼه ونيوله، له دې مخکې ده نه د ظاهر شاه د راتلو د گرمو اوازو پر وړاندې د څرگند مخالفت کوم دریځ غوره کړی و او نه هم د بېطرفه او درېیم گړي حکومت په هکله، همدا لامل و، چې ده هم په اخوانیانو او د چا خبره بېخ نراندو او افراطیونو کې ځان شمېرلای شو او هم یې له مینځلارو سره سر خوځاوه، په دې توگه یې له دواړو سره په گوزاره او ملگریټوب کې څه ستونزې نه لرلې، له همدې ځایه وه، چې ځینو کتونکو او خبریالانو ماهر سیاستمدار یاداوه او ځینو بیا له ارادې او قاطعیت یې برخې محتاط مشر.

ده په هر لوري کې ځانته د قدم اخیستو مخه پرې ایښې وه، له امریکا سره یې د خپل سفر پر وخت د اړیکو له امله لار تېره کړې وه، له ظاهر شاه سره یې اړیکې د ښاغلي سیرت په مت پرانیستي ساتلې، په مجددې خو یې دا احسان و، چې جبهه نجات ملي دده په کوښښونو تاسیس شوې، له اخوانیانو سره یې په مصر کې د تحصیل له وخته روابط وو، پیر صاحب او محمدي یې هم په خپله ساحرانه موسکا داسې ډاډه کړي وو، چې ټولو ته یې ازاره مرغی ښکارېده.

دغه پالیسي یو دوه واره ده ته څه ستونزې هم راوړې کړې، یو ځل هغه وخت (۱۳۶۵ لمریز) چې پر ایراني حاجیانو سعودي پولیسو گولی وچلولې او په لسگونو یې ووژل په دې توگه د سعودي او ایران مناسبات

خراب شول، بل دخليج جگړې پرمهال.

په سعودي کې د ايراني حاجيانو د وژنې په هکله ده سعودي او ايران دواړو ته د خواخوږۍ او د دوی د دريځونو د تائيد پيغامونه لېږلي وو، خو سعودي د تلگرام متن په عکاظ او ايران په اسلامي جمهوري ورځپاڼه کې خپاره کړل، په دې توگه خبره رسوايي ته وخته او شهادت اوونيزې بيا دواړه متنه په خپله يوه گڼه کې د ټولو مخې ته کېښودل.

خليج جگړه کې څنگه چې د پاکستان جماعت اسلامي د امريکې پر ضد موقف غوره کړی و، ځکه خو يې د اخواني دلو په گډون لاهور کې يوه غونډه جوړه کړه، په دې کې يې له افغاني دلو حزب، اتحاد او جمعيت ته هم بلنه ورکړې وه. حزب او اتحاد خو په خپل امريکي ضد موقف ټينگ و، ځکه خو يې غونډه کې پراخه برخه واخيسته، خو استاد رباني حيران و، که غونډه کې برخه اخلي، د امريکا سعودي پر ضد حرکت دی او که يې نه اخلي، په اخواني حلقو او جماعت اسلامي کې ميدان حکمتيار، سياف ورځخه وری.

له همدې ځايه و، چې په نه زړه يې، غونډه کې گډون وکړ، تصويب شوې قطعنامه يې لاسليک او مطبوعاتو خپره کړه، خو د سعودي او کويت واکمنو په نامه يې خپل تلگرام کې د عراق د موقف او سياست په کلکه غندلی او پر عراق د غربي قواوو د حملې ملاتړ کړی و، چې مطبوعاتو ته په راوتو يې يوه بله رسوايي جوړه کړه.

په همدغو شپو ورځو کې چې هېواد گام په گام د يوې خونړۍ فاجعې خواته نژدې کېده، تنظيمي مشرانو د پاچاهۍ، صدارت او وزارت خوبونه ليدل، ذهن تصور، او سوچ يې د کابل په ارگ کې د گلخانې خيالي ننداره کوله، د دلکشا په تصور کې به يې زړونه په ټوپو شول او

دغه ور به يې د اورېدلو کيسو او خبرو له امله د ذهن په پرده د مور
سرې غالي تېرې شوې، بې اختياره به يې خولو اوبه وکړې او د تصور په
همدغه خوند کې به هر يو ځانته جلا پادشاهي صدارت او وزارت جوړ
کړی و، دوی به همدا يوه خبره تکراروله، چې مجاهدينو روس ته ماتې
ورکړه، کمونېزم يې له مينځه يووړ، د برلين دېوال يې ونړاوه، د نړۍ يو
وحشي ښکېلاکي ځواک يې په گوندو کړ، ځکه خو يې حکومت خپل حق
گانه... له دې ناخبره چې څرکاري هنر دازه سبق نيست که پر پر
بخوانی...

دا بېخودي ده که هوس دی که عشق انتها
گوره ته خپل قاتل ته هم وايي جانان زرگيه
(سایل)

د ځمکنیو یتیم خانې ناکامه لوبه

د ۱۳۷۱ د ثور پر ۶مه استاد سیاف سهار وختي د خپلو بېگانو
خوبونو په تعبیر پسې راوتلي و، په هغو خوبونو پسې چې د ملت د
تباهی او بربادۍ تصویر یې په تعبیرونو کې پروت و. استاد سیاف په
ځمکنیو کې هغه یتیم خانې ته ځان ورساوه، چې نن یې په کې د افغان
مظلوم ملت د برخلیک ټاکلو یو خطرناک پیل او انجام سره غوټه کاوه،
په دغه ورځ د افغان مجاهد ملت سرنوشت د ځمکنیو په یتیم خانه کې
ټاکل کېده...؟

افغان ملت په رښتیا هم یتیم و، داسې یتیم چې تر ننه د یتیمۍ
څپېرې پرمخ خوري، ځکه خو باید د دغه یتیم ملت سرنوشت هم په
یتیم خانه کې لکه د ظالمو او وړ سترگیو تربورانو په مینځ کې د یوه بې
اسرې یتیم د مال د تقسیم په څېر په بیرته او د حرص له عینکو وېشل

شوی وای.

استاد سیاف په خپل ځانگړي مهارت یوه لیکلې پاڼه هر لیدر ته چې په بېلابېلو کوټو کې کینول شوي وو، په حق جانب اکت له دې ډاډ سره وړاندې کوله، چې له تاسې پرته نورو ټولو رهبرانو منلې ده، هر ښاغلي به فکر وکړ، چې نورو رهبرانو منلې، نو له ده به هم د مخالفت او انتقاد جرئت سلب شو، که به یې زړه وکه نه، د قلم په څو واړه خوځولو به یې د یوه مجاهد ملت په ټولو قربانیو او عظمتونو چلییا راکښله. له دې ناخبره چې په دغه څو واړه قلم کښولو د یوه ملت، یوه مجاهد او قهرمان ملت له قربانیو او وینو سره د څومره سترې جفا او ناخوانۍ پاڼه اړول کېږي.

په لږ وخت کې دا هرڅه پای ته ورسېدل او په څو دقیقو کې یې د افغان مجاهد ولس سرنوشت او د سر په قیمت گټلی حیثیت او عظمت په خپلو کې د وزارتونو صدارت او ریاست پر سر داسې سره تقسیم کړ، چې د پلار میراث او جایداد به هم څوک داسې په اسانه په خپلو کې ونشي وېشلی، په داسې عباراتو چې د یو جریب پټي قواله به هم څوک دا ډول ونه لیکي.

د پېښور د لوژنامې په نامه داسې څه لاسلیک شول، چې هیڅوک په دې پوه نه شول، څنگه به څو ساعتو کې دغسې کار چې څوارلس کاله ناشونی گڼل کېده، ترسره شوه...؟

په دغه پرېکړه کې مجددې د دوو میاشتو لپاره د دولت د ممثل په توگه له (۵۱) کسيزه هیئت سره موظف شوی، چې له رژیم واک تر لاسه کړي، خو د ممثل مفهوم او تعبیر نه و څرگند شوی، چې دا ممثل به څه کوي؟

د ممثل له دوو مياشتو تېرېدو وروسته به د ۴ مياشتو لپاره استاد رباني د اسلامي موقت دولت رئيس او د رهبري شورا مشر وي، دی به هلته خپل کار رسماً شروع کوي، چې د قدرت د انتقال دوه مياشتې پوره شوې وي، خو دا تعين به يوه ورځ هم نه اوږدېږي.

که څه هم د مجددې د دوو مياشتو په اړه ليکل شوي، چې دغه هيئت به له دغه مودې وروسته د عبوري دولت تر اړخ د اسلامي موقتې شورا په حيث پاتې او رياست به يې د مجددې پر غاړه وي، د دې شورا موده به هم څلور مياشتې وي، خو دا معلومه نه شوه، چې په دغه دوو مياشتو کې چې ملت په يوه مطلقه خلا کې واقع او کوم قانوني حکومت نه لري، دا دوې مياشتې به دولت او حکومت څوک چلوي او څنگه به يې چلوي، د فيصلې له عبارته خو دا معلومېږي، چې په دې وخت کې به اقتدار له يوې خوا سره هم نه وي او هرڅه به راکد پاتې وي، د قيادي او جهادي شورا په نامه داسې څه رامينځته شول، چې بيا يې هم په تعبير، مفهوم، صلاحيت او مسووليت څوک پوه نه شول.

د استاد رباني څلور مياشتنۍ حکومت چې په پرېکړه کې د عبوري دورې په نامه ياد شوی، د هغې له پاي ته رسېدو د بل عبوري حکومت معنا څه ډول گڼل کېدای شي؟ د عامو انتخاباتو - او حل او عقد په نامه کشالې خو له هماغه وخته د داسې يوې سطحي فيصلې له امله رامينځته شوې رېږې وگرځېدې، چې غميزه يې غځولې ساتله...

د دولت او حکومت ترمينځ توپير او ددې مفهوم او معنا هم ددغې پرېکړې له مخې د خپلو قانوني او حقوقي اړخونو له پلوه له واحد تعبير او تفسير بې برخې ده، بله دا چې ډاکټر نجيب خو له دې مخکې استعفی ورکړې وه، نو بيا د کابل له واکمنانو د قدرت انتقال څه معنا

لري؟ همدارنگه د دوه مياشتني مودې لپاره هيڅ ډول عنوان هم نه شي موندل کېدی، چې دا موده په څه نامه ياده شي؟

په فيصله کې د صدارت او وزارتونو وېش هم دا ډول شوی، چې وزارتونه په تنظيمو وېشل شوی، په دې ډول چې صدارت حزب ته ورکړ شو، د صدارت معاونيت او خارجه وزارت محاذ ملي اسلامي ته، او... پرېکړه د استاد سياف په ابتکار دده په قلم ليکل شوی او منظوره کړی شوه، سبا يې چې د شنبې ورځ وه، د پېښور په گورنر هاوس کې د پاکستان صدراعظم نواز شريف او د سعودي عربستان د استخباراتو وزير امير ترکي دا پرېکړه د خپل تائيد په څرگندولو په زړونو کې توشېح او له استاد سياف يې ددغه سترې کارنامې له امله مننه وکړه، په دې توگه د جهاد اهدافو او د ملت قربانيو ته د درناوي لپو د افغان مجاهد ولس د هيلو مخونه تک شنه کړل.

په پرېکړه کې بايد د جمعيت امتياز جوت وي، دوه حساس پوستونه، جمهوري رياست او دفاع وزارت، که نه نو بيا بلې هرې پرېکړې هيڅ ډول اجرائيوي او قانوني ضمانت او حيثيت نه شوی غوره کولی، حتما بايد همداسې شوي وای، ځکه د شمال ائتلاف د مسعود په تکیه د کابل په پوله د اقتدار مخه پرانيستي وه.

جمعيت ټينگار کاوه، چې دفاع وزارت به ځکه له مسعود سره وي، چې دده په مت د ډاکټر نجيب د پرځولو لپاره يو ستر پوځي قوت راوړل شوی او د هېواد جمهور رئيس ځکه بايد استاد رباني وي، چې دغه ائتلاف د جمعيت په چوکات کې دده د سياسي رهبرۍ او بصيرت له کبله بڼه نيولې او د دغو اوو مشرانو کابل ته په اصطلاح فاتحانه داخلېدو چانس او زمينه يې برابره کړې ده...؟

د مجددي په مشرۍ د ۵۱ کسيزه جهادي شورا په ټاکل کېدو، وپتېل شوه، چې احمد شاه مسعود به له همدې نېټې دفاع وزير او استاد رباني جمهور رييس وي.

لنډه دا چې قدرت بايد دا ډول تقسيم شوی وي، چې دفاع وزارت د مسعود او جمهوري رياست د رباني وي، نور نو دی د پېښور رهبران سره جوړ شي، چې څنگه يې تقسيموي اختيار لري.

حکمتيار چې لوگر کې و، خپل غير مسلح افراد کابل ته ننېستلي او هلته يې د خلق فرکېسيون په همکارۍ ځينې تاسيسات تر خپل کنترول لاندې راوستلي و.

په پېښور کې جماعت اسلامي او قاضي حسين احمد پوره ترتيبات نيولي وو، چې د ثور د پېنځمې نېټې پر ماښام به له کابل راډيو د حکمتيار وينا په خپرېدو د کابل فتحې جشن لمانځل کېږي، په دې اړه پېښور کې گڼ پوسترونه لگېدلي وو، له بلې خوا تلوالې خپل تازه دم ځواکونه د کابل پر لور مارش کړل، د ثور پر پينځمه کابل کې د حزب اسلامي او نظار شورا ډلې ښکر په ښکر شوې.

د غويي پر ۵مه له يوې خوا د حزب اسلامي قواوې ښار ته په ننوتو د کورنيو چارو وزارت د ارگ يوه برخه او د ښار ځينې ناحيې او سيمې ونيولې، له بلې خوا د رشيد دوستم ځواکونه چې له دې مخکې په هوايي ډگر، راډيو تلوېزيون او ځينو نورو سيمو کې ځای پر ځای شوې وې، د هوا له لارې د نورو تازه دمو ځواکونو په وړ استولو نوي سنگرونه ونيول، که څه هم دا ورځ له اخ و ډب پرته تېره شوه، خو... دا چوپتيا له توپان مخکې چوپتيا ته ورته وه.

د اپريل پر ۲۵ مه چې د حزب مجاهدين کابل ته ننوتي وو، حکمتيار

د دغې ورځې پر ماښام د مخابرې له لارې مطبوعاتي کنفرانس کې ددغې ورځې مبارکي ورکړه، ده کابل رژیم نسکور شوی وېاله، د پېښور شورا په اړه یې وویل: چې نور هغې ته ضرورت نه شته.

د حزب وحدت ډلې هم د ښار دننه گڼ تاسیسات ونیول او له شمال څخه په وار، وار د دوستم ملېشې د هوا له لارې کابل ته راوړل شوې. پر سبا یې ائتلافي ځواکونو د حزب تر کنټرول لاندې تاسیساتو حمله وکړه، په دې توگه له یوې خونړۍ جگړې وروسته د حکمتیار قوتونه په شا شول.

په دې خونړۍ جگړه کې د کابل بالاحصار شاوخوا، د شاشهید او سید نور محمد شاه مېنې کورونو او ودانیو ته زښت زیان ورسېد، څرنگه چې په دغه استقامت د حکمتیار مجاهدینو موقعیت نیولی و، د جگړې له تلفاتو پرته د حکمتیار د قوتونو له په شا تگ وروسته ملېشې، د دغه سیمې کورونه چور او لوټ کړل او د خلکو نقد او جنس یې په ډېره بهرحمې ولوټل، همدارنگه د گذرگاه په استقامت ډېری کورونه له مینځه ولاړل، دلته هم د گلم جم ملېشو د لوټ تالان له امله د هېچا شتمني خوندي پاتې نه شوه، حتی د خلکو پر عزت او ناموس هم د دغو ملېشو له خوا تېری وشو.

مسعود له حکمتیار سره د ناکامو مخابروي اړیکو وروسته د اپریل پر ۲۶ مه د ملېشو په مت پر چهلستون، برید وکړ، له شینېدو د حزب په پلوۍ پورته شویو الوتکو، بگرام او د مزار ددهادی بمبار کړل.

د چهلستون تاریخي مانی غالی او نور قیمتي سامان او وسایل دملېشو له خوا چور او لوټ شول، له دغه تالان وروسته یې د خپلو جنایتونو د پټولو په خاطر قصر ته اور واچاوه.

لکه مخکې مو چې وویل، د ثور پر پینځمه پیښور کې جماعت اسلامي د حزب له خوا د کابل د فتحې په رابطه د جشن پروگرام درلود، دا اعلان له مخې د ثور د پینځمې نېټې پر پینځو بجو به حکمتیار له کابل رادیو خبرې کوي، خو د شمال ائتلاف توپاني شمال دا هرڅه په مخه واخیستل او دا ډول پروگرامونه او پلانونه یې له یوې مخې شنډ کړل.

د دولت د ممثل په توگه د مجددي انتخاب تش په نامه او یو داسې کار و، چې د نړۍ هېڅ هېواد او سیستم کې یې سابقه نه لرله، د دغه ضعیف فورمول پر اساس اداره ځکه فلج او ناکامه وه، چې له یوې خوا د قدرت اصلي مرکز د مسعود، رباني، دوستم، پرچم په لاس کې بیا هم تقسیم شوی پاتې کېده او له بلې خوا د دغه ناقص فورمول په اساس مینځته راغلي ارگان کې هم داسې موثر قوت او جهت نه و، چې حالاتو ته په یوه نېغ سمت د حرکت مخه پرانېزي.

د مجددي خوله د تېر عبوري حکومت په خوند خوړه وه، ده به چې سترگې پټې کړې، هماغه کونجاره یې په خوب لیده... لکه د پیښور عبوري حکومت دا به یې هم تر دوو کلونو غځیري او نوم به یې په تاریخ کې د اسلامي افغانستان د لومړني ولسمشر په توگه یاد پاتې شي.

خو دا ځل لکه بخت ورسره بله نڅره را اخیستې وه، پر کومه ورځ چې دی له پیښور کابل ته روانېده، حکمتیار گواښ وکړ، چې د ده الوتکه به وویشتل شي، د پیښور په هوایي ډگر کې له ده سره تلونکی پلاوی تلولی وو، هر یوه په ویښه د وزارت خوبونه لیدل، کړی ورځ یې کابل ته د تلو او وزارتونو په خیال پلو کې تېره کړه، خو مجددي د هوا له لارې سفر ته زړه ټینګ نه شو کړی.

په دې توگه یې د خپلو ملگرو د کړۍ ورځې د وزارتونو د خیال پلو

مزه په خوله کې وچه کړه.

په کابل کې د دلو تپلو له بنکر په بنکر کېدو مخکې حکمتیار پر ښار د ورختلو او دگلم جم ملېشو د وتلو گوتهځندنه او غوښتنه کوله، خو د تکر د مخنيوي په موخه د قاضي حسين احمد په هڅو د مسعود او حکمتیار ترمنځ مخابروي اړيکه د اپريل پر ۲۴مه ټينګه شوه، د خبرو پيل دوستانه و، چې ستوغې به شوې قاضي حسين احمد به په مينځ کې ورولوېد، مسعود غوښتل حکمتيار پېښور ته ولاړ شي، د عبوري حکومت جوړښت او شورا په تشکيل کې له مشرانو سره برخه واخلي، مسعود وويل: پر کابل د بريد اړتيا نه شته، د بريد گواښ دې واخله، که نه همدا اوس اقدام کوم، حکمتيار وويل: کابل بايد له ملېشو وژغورل شي، دده په وينا دى به له ملېشو د کابل دفاع وکړي، د لوت تالان مخه به ونيسي، مسعود هم د کابل د دفاع خبره وکړه، چې خپل چمتووالى نيسي، حکمتيار پوښتنه وکړه، د څه چمتووالى...؟ مسعود وويل: دفاع مرد و زن کابل... مسعود دا هم وويل، له ملېشو او جنرالانو سره يې ملګرتيا، له خپلو مشرانو زده کړى، دده اشاره جنرال تڼي ته وه...

د ارگ پر لور - د مرگ پر لار:

د مجددي د زړه په درزا کې له يوې خوا د کابل تخت پستو ټالونو هنگامه جوړه کړې وه، له بلې خوا د حکمتيار د گواښ له امله يې مخې ته د مرگ وپروونکې هيولا درېدلې وه، مجددي او ورسره د سفر ملګرو يې چې د ورځې په شان دغه شپه هم د اقتدار په مينه کې رڼه تېره کړه، سبا يې د ځمکې له لارې د کابل ارگ ته د تخت په هوس غېږه خلاصه

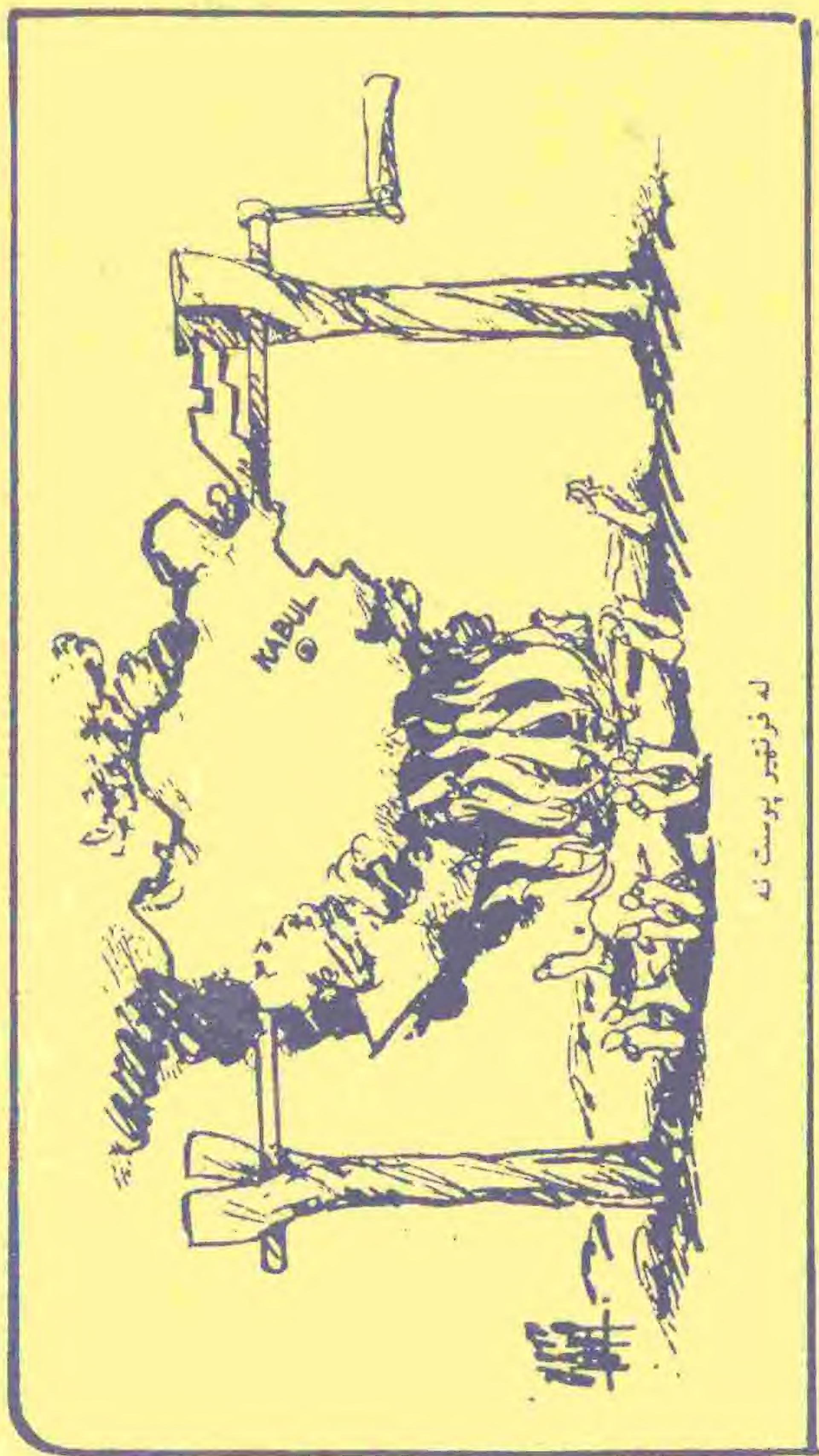
کره، ارگ یا مرگ، تخت یا تخته...؟

مجددي له پېښور د موټرو په يوه اوږده کتار کې په مزه مزه د سفر لار لندوله، د اپريل پر ۲۷ مه د مجددي د سپرلي موټر د پاکستاني پوليسو د ځانگړي گارد له خوا بدرگه کېده، د ISI مشر جنرال جاوېد ناصر د تورخم په ځنځير ورته مخه ښه وويله، ثمرخېلو کې يې حاجي عبدالقدير سور هرکلی وکړ، همدلته دده سترگې د پاچاهۍ يوې تنې څلا وېرېښولې او په همدغه تنه څلا کې يې د کابل ارگ هر گوت او د اقتدار ټول حلاوتونه او گردې ښکلاوې وڅکلې.

عبدالوکيل، عبد الواحد سرابي، جنرال نبي عظيمي او د پرچم ډلې يو شمېر غړو څرخې پله کې د مجددي هر کلي ته ولاړ وو، په دې توگه د قدرت د انتقال د دارمې د لومړنۍ پردې تمثيل ترسره شو.

مجددي د ثور پر ۸ مه د کابل له رژيم ظاهراً واک ترلاسه کړ، ده له ځان سره لوړه پورته کره، واک ښايي هاتف لېږدولی وي، خو ټوله پروسه کې د جنرال عظيمي رول جوت و.

له فرنهیر پوست نه

د اپريل پر ۲۸مه له غرمې وروسته عبدالحميد محتاط د واک لېږد ته د نجيب الله پر ضد د کودتا مشهورې خبرې راتولي کړې، وېرې، اضطراب او وحشت پر خپرو اتن گډ کړی و، خو محتاط ډاډه و، ده هر يوه ته تسلا ورکوله، دوی بنيایي مجددې ته د ښه راغلاست او د اسلام مجاهدينو ته د واک د انتقال په اړه غور او پاسته ټکي راتول کړي وې.

د بهرنيو چارو وزارت کې د واک د لېږد د ډرامې وروستی صحنه ده، عبدالحميد محتاط د ډرامې د دغه ټوک د پروډيوسر په توگه د پردې شاته ناست و، مجددې دتوپکو په سيوري کې د ستوري ماني تالار ته ننوت، په ټاکلې چوکۍ کېناست، يوه اړخ ته يې عبدالواحد سرايي، بل ته فضل حق خالقيار...

لومړۍ وينا د سرايي وه، بيا خالقيار، خليل ابوی، محمود حبيبي د اسلام مجاهدينو برياليتوب او ښاغلي مجددې د واکمنۍ مبارکۍ وړاندې کړې، دوی حضرت مجددې د وتلي پروفیسور، اسلامي سکالر، د حق لاروی ستر مجاهد، روحاني لارښود... په ټکو او القابو ياد کړ، وينا د اسلامي نظام د ټينگښت، د مجاهدينو په بري او د حضرت صاحب د شخصيت، ژوند، مبارزې د درنښت په ځلاينه راتوله وه.

مجددې د احساساتو په توپاني څپو کې خپله وينا پيل کړه، کله فارسي، کله ماته گوډه کرکيچو پښتو او کله هم انگرېزي، عربي، پر پنځو بجو ډرامه پای ته ورسېده.

په دې توگه د رامینځته شوي حکومت پوځي طاقت د دوستم او سياسي د بېرک وگرځول شو. د بېرک پرچم د دوستم له جنگي قوت او د مسعود او جمعيت له جهادي صبغې د گټې اخيستلو لار اواره کړه.

خاطره:

غلام سرور اخونزاده ظاهراً ډرېور خو دننه عالم دی، هندوستان کې یې له دیوبند مدرسې د قضیلت دستار تړلی، خو له ملایي زړه توری دی، ژوند یې د موټر په ارابو چلاوه، د ده خپل منطق دی، پوخ منطق حیرانوونکی منطق...

دی له خپلې کورنۍ سره مهاجر و، د کمپ په خټینو کوټو کې یې ژوند تېراوه، خو کله هم په جهاد باوري نه شو، دده دا خبره لکه د کاني کرښه وخته... داسې وخت به راشي چې د حضرت صاحب لمسي د محمود بريالي لور پارک کې ترلاس نیولې وي، یو بل ته وايي... چغه مردمای احمق بودند که بخاطر ما و این شعارها یکی دیگه ای خوده میکشتند...

ځینو کتر کمونستانو چې څو ورځې جوماتو کې د خلاصه کیداني او قدوري پانې اړولې وې له خپلو نومو سره مولوي تکی ونښلاوه... د شوروي اتحاد راوري بریلیکونه یې را کوز او د دارالعلوم هغه وځړول...

له برخلیک سره لوبې:

د مجدي په حواسو د ارگ د سپینو زرو قبو او د دلکشا او گلخانې خیالونو منگولې ښخې کړې، دې ته لالهانده، چې څومره ژر کېدی شي، د گلخانې او دلکشا په غېږ کې د اقتدار د خمار ماتې خوښوونکې او ښایستوکي وږمې تنفس کړي، دی د ارگ تېري او تلولې و، دلته هره لحظه لکه د کال تېرېده، ده ته د افغانستان پادشاهي او اقتدار له ارگ پرته نیمگړې ښکارېده، لکه په خپلو حواسو شکمن وي، تک زړه به یې

ولوېد او دا به له امکانه وتلې او د نه منلو خبره ورته ښکاره شوه، رنگ به يې تک ژېړ شو، خو چې شاوخوا به يې وکتل، نو په شونډو به يې د يوې فاتحانه موسکا خپه وغورېده.

دی ناکراره و، په ارگ پسې ناکرار، د کرس باور خبره د ارگ په مینه يې له مرگ سره سترگې جنگولې وې، نو اوس يې څنگه د هجران او انتظار ترخې زغملې شوی.

د مرحوم سردار نعيم خان کور کې دا يوه شپه پرده له کال اوږده، تېره شوه... دده پر خوله همدا خبره گرځېده، ارگ ته کله...؟
چې لمانځه کې يې هم د قبلې پر ځای مخ ارگ ته کور و...

مخ پر قبله مې د يار کور دی

لمونځ مې پلمه کړ د جانان ديدن کومه

دده انډيوالانو هر يوه ځانته يو وزارت خوښ کړی او ځان يې د هماغه وزارت په څو پوړيزه ودانۍ کې د ستر مېز شاته د اقتدار په ټولو نځرو سمبال لیده، دوی به په همدغه تصور کې د خپلې خوښې وزارت ته د باديگاردانو د ټوپکو په سيوري کې گړندي او ځانگړې خبره ننوتل، مامورين او منسوبين به يې راغونډ کړل، دفتر به يې په خپل زړه جوړ او نوې مقرري اعلان کړې، پر خپلو خپلوانو او انډيوالانو به يې حساس پوستونه او رياستونه ووېشل، د خلکو په عريضو به يې ((ملاحظه شد)) او قانوني اجرات وکړئ وليکل.

مجددي د ارگ پر لور حرکت وکړ، کله چې د ارگ مخې ته نژدې شو، اضطراب او هيجان په مخه کړ، له خوشالي و که له بل څه، داسې معلومېده چې د لارې په ليدو کې يې خپل قوت له لاسه ورکړی وي،

نژدې وه د گڼو ساتونکو او حتمي او احتمالي وزیرانو په بیروبار کې پریوځی، دی لومړی ژر ژر په ارگ وگرځېد، په گلخانه او دلکشا یې مینه ماته کړه، حرم سرای یې له نظره تېر کړ، کاسه برجونه او ټولې دروازې یې وکتلې، ده ته یوه غټ او پرېر لنډې سړي د ارگ د هرې څنډې د پېښو په رابطه د رښتیا او دروغو ګوډۍ پرانیستی و.

دلته خادم دین رسول الله وژل شوی، دلته نادر خان په ګولۍ ویشتل شوی، دلته امیر امان الله خان د قاضي عبدالرحمن سر مات کړ، دلته غلام نبي خرخي د توپکو په خولو وژل شوی، په دې ځای کې داود خان ویشتل شوی، دلته د نعیم خان په کورنۍ ګولۍ چلېدلې، په هغه وړاندې مانی کې یې د تره کي پر خوله بالښت ایښی او داسې نور. مجددي خبر نه و، چې ارگ وار له مخه د جمعیت او نظار شورا راغلو ښاغلو خپلو کې وېشلی، ان چې د ډاکټر نجیب الله پر پالنگ د خوب په هوس کې یې خپلو کې سره خورلي هم دي...

ده ته ايله درې کوټې رسېدې شوای لکه د ارگ زنداني...

مجددي د ارگ هغه برخې ته چې د گلخانې شاته د شاهنواز ټنې کودتا په بمبارۍ کې وړانه شوې وه، ترڅه وخته ودرېد، په زړه کې یې دغې وېرې غځونې وکړې، هسې نه پر ده هم کوم وخت دفاع وزیر کودتا وکړي؟ چې په تېره څه دپاسه یوه لسيزه کې د دفاع وزارت پر کودتاگانو راگرځېده...

د مرګونو دغو کیسو مجددي په یوه ژور سوچ ډوب کړ، ده چې دغه لږ سوچ کې د لنډکي پرېر سړي خبرې راغبرګې کړې، نو ارگ په رښتیا له مرګونو پرته بل څه نه لرل او هغه خوار شوی هم په یوه دمه ده ته د مرګونو کیسې او واقعي کتار کړې وې، د ده سترګې وځلېدې او د

وارخطايی او وېرې سپرمغي يې وېښدل، پل يې ونيوه، له ارگه يې لږ کرکه په زړه کې وتوکېده، خو ژر يې دغه زمولوونکي خيالات د ولاحول... په ويلو شاته کړل، دتخت او اقتدار هوس يې بيا په زړه کې غځونې وکړې.

دده پلرونو په همدې ارگ کې امان الله خان، د سقو زوی، نادر خان او ظاهر شاه ته د پاچاهۍ کمربندونه تړلي وو او نن په دغه اوږده پسمنظر کې د خپلې پاچاهۍ پر واقعيت ولاړ و.

کاشکې د پاچاهۍ سلسله نه وی ختمه شوې، هماغه مراسم. کمربند تړل او هماغه د پادشاهۍ د ميراث سلسله وی، دا جمهوريت يې لا څه دی، داود خان يې په زړه کې وراته، څلور او پينځه کاله نو څه وخت دی؟ خوند پادشاهي کوي، چې د عمر کار دی او خبره اولادونو ته رسېږي.

کابل چې يوې خونړۍ جگړې يې پر حسن او جمال اور پورې کړی و، داسې منظره نه لرله لکه د يوه مملکت پلازمېنه او يا هم هغه کابل چې طبيعي ښکلا او موقعيت يې د پاريسونو او لندنونو سترگې سوځولې. وروستی خونړۍ جگړې د کابل د وحشت او بربادۍ يو گویا او ژرغونی تصوير وړاندې کاوه، کابل هغه کابل نه و، چې څوارلس کاله پخوا ليدل کېده، د خلکو ښې الوتې زېږې زېښلې وې، د فقر، خواری، لوږې، وېرې او دهشت ښې يې د سترگو او تندي گونځو کې له ورايه څرگندېدې.

خو په همدغه وېروونکي او جگړې خپلي کابل کې د اقتدار په هوس مست په لوکسو لنډکروزرو او پيجاروگانو کې داسې غور غور گرځېدل، لکه د ږيرې او سر له هر تار يې د زېږې غوا زېر غوري څاڅي.

کابل ښاريان حيران وو، هغوی فکر کاوه چې د هجرت او پردېسي ستونزو او د کمپونو او خېمو گرميو او د بې وطنۍ دردونو به اوس دوی داسې زهير او زمولولي وي، چې د تندي هره کرښه به يې د دغو دردونو او ستونزو بې شمېره رازونه سپري...

د اپريل پر ۲۸ مه حکمتيار له مولوي حقاني سره اړيکه ونيوه، چې د مسعود پرځای دفاع وزير شي، حقاني وويل: مسعود اوس پر دې څوکۍ ټاکل شوی، زه له څوکۍ او مقام سره علاقه نه لرم، دا کار ښه نه ښکاري، زه به د سولې هڅو ته په بېطرفه توگه دوام ورکړم.

AFGHAN PEACE PROCESS
IN PROGRESS — FOREIGN OFFICE

د ثور پر ۱۶مه مجدي خپله ۳۶ کسيزه کابينه اعلان کړه، خو د ده دا کار د استاد سياف او د استاد رباني له خوا ناقانونه او له صلاحيته لور وښودل شو، مجدي په خپل غبرگون کې وويل: څرنگه چې حکمتيار د شريعت پر خلاف جگړې ته دوام ورکړي، نو صدارت به په خوب کې هم رانه ونه ويني، حکمتيار وويل: دښمني يې يوازې له ملېشو او د رژيم له بقاياوو سره ده، دی به دا ځواکونه وېښي، خو په قدرت کې به يې شريک نه کړي.

د شپې د ۸ بجو خبرونه له يوې مخې د مجدي، ملاقاتونو نيولي، باختر اژانس د دې اړتيا نه لیده چې په خبرونو پسې د دنيا په يوه او بل کونج کې سترگې وتومي او يا هم په بله حادثه او پېښه پسې څار و اوسي، د خبرونو ټول وخت د همدغو يکنواخته ملاقاتو تکراري جملو او عبارتونو نيوه، داسې معلومېده، لکه نه په دې پراخه نړۍ کې څه پېښه شوې او نه هم په دغه درنو وسلو نيولي او د اور او باروتو بټۍ پروت افغانستان کې څه بله خبره شته او که خبر وي، نو د مجدي، د ملاقاتونو خبرونه دې وي، نورې پېښې کله په دې ارزي، چې په راډيو تلوېزيون کې دې پرې نطق خوله چوله کړي.

يوه خبريال په ارگ کې ماته وويل: موږ يې نن سهار په اته نيمو بجو راغونډي يو، چې د دولت رئيس ملاقات لري، خو دا دی مازيگر شپږ بجې شوې او موږ د ارگ تر دغه لعنتي ونې لاندې په انتظار ولاړ يو.

حضرت صاحب چې کابينه اعلان کړه، نور وزيران د وزارتونو د کفيلانو په نامه ياد شول، خو مسعود د پاخه او دايمي وزير په توگه اعلان شو.

په حقيقت کې خبره داسې وه، چې کله شمال ايتلاف د مسعود په

مشری چاریکار ته ورسېد، نو د پېښور له لیډرانو یې غوښتنه کوله، چې ژر تر ژره د احمد شاه مسعود له وزارت دفاع او رباني له جمهوري ریاست پرته نور حکومت او اداره خپلو کې تقسیم کړي.

د مجددې په دې اقدام که څه هم له ده سره راغلي نور وزیران خوابدي شول، خو بیا هم د کابینې رسمي غړي او د وزارتونو د سرو سپینو مالکان وو، ځکه خو یې د څرگند مخالفت زړه ونه شوی کړی.

وزیران مخکې له دې چې د مطبوعاتو له لارې یې د ټاکنې خبر خپور شي، په وزارتونو ورمونده او په تشکیل او تعیناتو کې یې ریاستونه او نورو پوستونه پر خپلوانو، انډیوالانو او تنظیمي ملگرو په خلاص مت او سخاوت وېشلي وو.

د یوه وزیر په هکله مشهوره ده، کله چې د وزارت منسوبین د ده مبارکۍ ته ورغلل، یوې مامورې د خپلو خبرو په پیل کې وویل: (می بخشی که نتوانستم دسته‌گلی را در گردن مبارک تان اویزان نمائیم).

وزیر صاحب چې له خوشحالی یې خوله نه سره ورتله، وویل: (...شما خودتان گل استید...)

یوه بل وزیر چې لا تر دې هم وارخطا و، د خپل وزارت مامورینې خپلې کوټې ته وغوښتې، وروسته له دې چې د هرې یوې د حسن او جمال جاج یې واخیست، هغوی ته چې د گوتو نوکان یې اوږده وو، وویل: (شما با این ناختمهای دراز در وقت استتجا اذیت نمېشن...؟) دی چې د چا خبره ماندني والا نه وه، پر سبا یې څو ټوپه توکر "رخت" وزارت ته خریداري او په خپلو مبارکو لاسونو هرې یوې ته ټیگری پر سر او پر اوږو ور برابر کړ.

مجددې پرېږده چې په ارگ کې د خپلې پاچاهۍ د دوام خوبونه ویني

او کابینه یې د خپلو خپلوانو د تقرر پر تشکیلاتو او تعیناتو بوخته وي، خو په واقعیت کې وضعه داسې ده، لکه مرکزي حکومت نه وي، د دستور اخیستلو هېڅ مرجع نه ده معلومه، پوځي قوتونه متلاشي شوي، اردو د دې پر ځای چې تصفیه، منظم او په یوه ملي اردو بدله شي، بېخي ړنگه شوې، او د هغې د نظم او دسپلین ځای یو ډول هرج او مرج نیولی، یوازې خاد، د دوستم، جنرال مومن، بابه جان او کیان قوتونه او ملېشې په خپل ټول وحشت او طاقت په ځای پاتې دي، هغه ملېشې چې له هېڅ ډول عسکري قانون او دسپلین سره یې اشنایي نه درلوده.

د پاکستان صدر اعظم نواز شریف د ثور پر لسمه کابل ته څو ساعته سفر وکړ، د هغه د سپرلۍ الوتکه په ډېره سختۍ په هوایی ډگر کوزه شوه، هر کلی له هر ډول دیپلوماتیکي نورمونو پرته حیرانوونکې بڼه لرله، نواز شریف ته د اوبو گیلانس هم له خپلې الوتکې راوړی شو، دوه قابه چاکلېت یې مخې ته کېښودل، نواز شریف ښاغلي مجددي ته د ۱۰ ملیونه ډالرو چیک ورکړ، مجددي د پخوا په څېر د خپلې چینې په جیب کې خوندي کړ او دعوه یې لرله، چې دا له ده سره شخصي مرسته ده. د بېرته تلو پر وخت، څو توغندي الوتکې ته نژدې ولگېدل.

د پاکستان لوی درستیز د یوه مرکزي وزیر په وارخطایي، هغه ته وویل: په داسې کارو کې دا شیان راځي...

جنرال حمیدگل د ځانگړي او خاص الخاص مېلمه په توگه کابل کې ډېره لگولې... راغلی ښاغلی ترې گرد چاپېر تاویري... سوغاتونه نذرانې ورته وړاندې کوي... ډالیو کې د وزیر محمد اکبرخان د تومانچې خبره هم کېږي... د ثور پر یوولسمه جنرال حمیدگل بابر بن کې د نظار شورا

د ټانکونو او تشریقاتي ټولي په بدرگه په انگلیسي وینا وکړه، چې جنرال سايي فارسي ژباړله... ډاکتر عبدالله یې د ځانگړي مېلمه پال په توگه مخ او خټ ته څغستل.

جنرال حمید گل خپله وینا د مجاهدینو اوجهاد په ستاینو پیل او افغانستان د اسلامي امت د اتصال کړی یاد کړ، د اسلامستان نوم په ورکولو یې د نړیوال جهاد پلازمېنه وگاڼه...

کابل کې د حمیدگل څه کار و...؟

په کوم عنوان یې له کوم دریځه وینا کوله د وینا لپاره یې بابر بن خرتکه خوښ کړ...؟

د هند له نیمې وچې د پېرنګي په وتلو افغانستان کې د برتانوي هند پر ملکیتونو دریو هېوادو، افغانستان، هند او پاکستان دعوا لرله... کابل ته د مجاهدینو په ننوتو حضرت مجددی او برهان الدین رباني د دغو ملکیتونو قواله د خپلې خوش خدمتی له مخې د پاکستان سفیر ته تقدیم کړه... ((ځاک فروختنده چه ارزان فروختند))

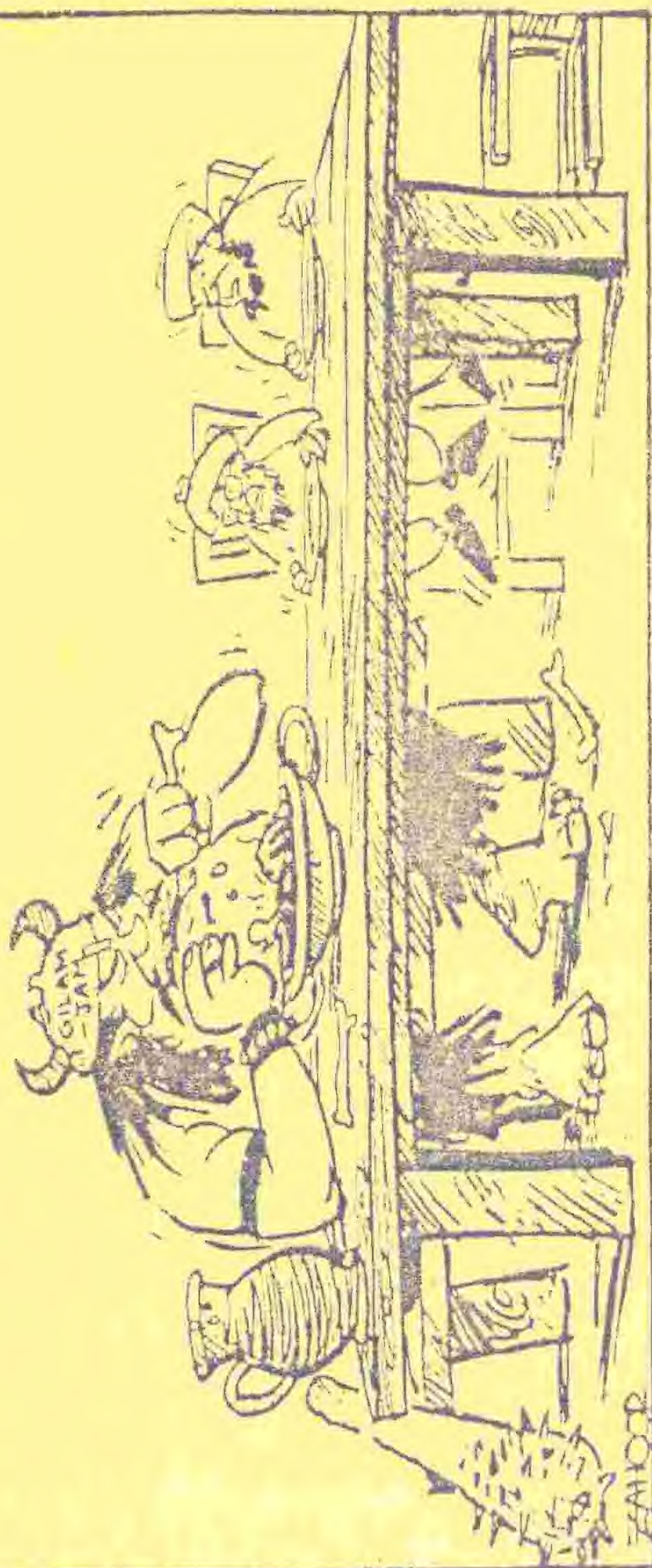
مجدددي یوازې د ترفیعاتو په لړۍ منگولې ښځې کړې، د هر ماښام خبرونه چې مخکې ملاقاتونو نیول، اوس یې نیمه برخه د ترفیعاتو اعلانولو ته وقف شوی، د جنرالانو او ستر جنرالانو شمېر دومره زیات شوی، چې په هیڅ هېواد کې یې سابقه نه شي پیدا کېدی.

داسې وگڼه، چې ټول جنرالان شول، هر قوماندان سرگروپ ته چې ترفیع ورکول کېده، د جنرالۍ په حساب ورکول کېده.

مجدددي که هر څو د قانوني جمهور رئیس د څېرې او اکت کوشنېن کاوه، خو په عمل کې ترې خبره ورځ تر بلې د کاواکۍ او بېواکۍ لوري ته کشکول کېده، واک عملاً د دوستم، مسعود او پرچم له ائتلاف سره و.

Tuesday, May 12, 1992

● تفاوت صلاحیتها و تفاوت قدرت، در حکومت انقلابی (کارتون از فریدون پورمست)

يو تخت خو پادشاهان

استاد رباني ناکرار تلولى او اندېښمن و، هسې نه پر ارگ مجددي خېته واچوي او د پېښور عبوري حکومت غوندي دلته هم خيره تر دوو کلونو اوږده شي، هره شپه يې د ارگ او تخت له خيالونو او سوچونو سره په ويښه تېروله، ځکه خو يې د پرېکړې پر خلاف کابل ته مخه کړه او له ځان سره يې د قيادي شورا په نامه محمدي او استاد سياف هم ملگري کړل.

قافلي د ثور پر ۱۳مه د ځمکنیو له یتیم خانې، چې لوزنامه په کې لاسلیک شوې وه، د کابل پر لور حرکت وکړ، سروبي کې پرې زرداد روڼد کون شو، که نه نو سابه، به يې ور په مالګې کړي و، سرک کند و کپړ او

مزل ستړی و، خو د منزل تندي او تلوسې ستوماني نه شوی پېژندلای، ترهغې چې د شپې په ۸ بجو یې د اقتدار په غېږ کې د زړه درزا په کرار شوه، مجددي ته د استاد رباني د کابل تگ خوند ورنه کړ، دایې د خپل اقتدار لپاره گوانښ وگانه او په نویو حرکتونو، اعتراضونو او شکایتونو یې لاس پورې کړ.

د استاد رباني لومړی فرمان د خپل پوځي سلاکار په توگه د جنرال حمید گل د ټاکنې لاسلیکول وو، جنرال دغه فرمان پخپل داینېنگ روم کې په طلايي چوکات کې ځړولی.

استاد رباني کابل کې خپله لومړنۍ وینا کې وویل: ... همه جا را مایویست فرا گرفته بود... مذاکرات در جریان بود که جلو حکومت اسلامی مجاهدین را بگیرد... همه متوجه و چشم به راه بنین سیوان بود... تا این که روزنه امیدی پدیدار گشت و به اتکا آمر صاحب وضعیت طور انکشاف نمود که حکومت اسلامی مجاهدین به میان آمد...

مجددي ته یې زامنو، ورونو او خوریونو مشوره ورکړه، چې د ځان په پلوۍ د یوه قوت پیدا کولو اقدام وکړي، ځکه چې ده نه کوم جهادي ځواک درلود او نه کوم ولسي بنسټ، تر ټولو ستر قوت یې دوستم ځواکونه لیدل، چې خپل مت پرې مضبوط کړي، ځکه خو یې مزار ته عاجل سفر وکړ او دوستم ته یې د ستر جنرالۍ ترفیع او د اسلام فاتح (ستر مجاهد) او خالد بن ولید خطاب وکړ.

مجددي په دغه سفر کې مولوي نصر الله منصور او مولوي ارسلان رحمانی هم ملگري کړي وو، دوی دواړو په مینه او حرارت دوستم ته غېږ ورکړه او د هغه لاسونه یې په خپلو لاسونو کې تینګ کړل، مجددي،

دوستم او حزب وحدت ته په قيادي شورا، جهادي شوراگانو کې په سهميه قايل شو.

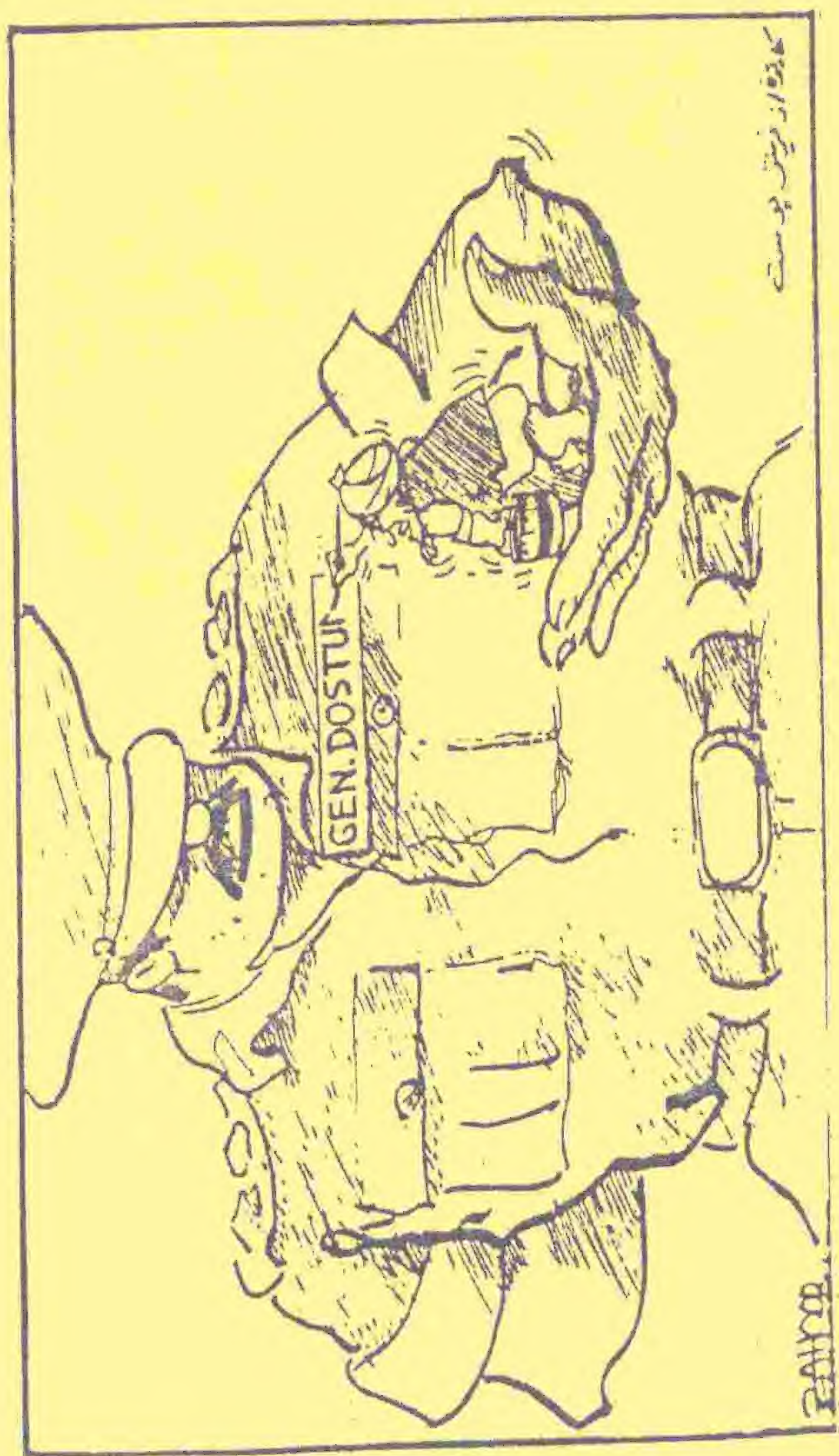
حضرت صاحب خپله وينا کې وويل: ... ما بايد دگر جنرال عبدالرشيد خان دوستم را دگر جنرال عبدالرشيم دوستم نگويم، ستر جنرال عبدالرشيد خان دوستم بگويم...

مولوی منصور چې د پاکستان دېوالونه په بې وزته او بې معنا شعارونو ککر او د دېوالونو د پادشاه لقب گتلی و، په ټولو کړنې ايستلې وې.

د ده د سلگونو شعارونو يوڅو اوس هم زما په حافظه کې دي: ((موږ له کمونستانو، ظاهر شاه او غريبانو سره مخلوط حکومت په کلکه غندو او ردوو، بېطرفه حکومت د اسلام پر ضد د شرق او غرب دسيسه ده.

د باطلو د سر پېچ تي ايچ)) خو اوس يې دوستم ته د اسلام فاتح او قهرمان لقب ورکولو کې د يوې پرتمينې غوندې د شرکت وياړ په برخه

کامر از فرشته پوست

د حقاني په مشري د سولې هڅې

جگړو کابل د وحشت لمبو کې نغښتی، د توطئو او لوت تالان بازار
گرم دی، د عفتونو ليلام لگېدلي، جهاد د واک او اقتدار په خونري فساد
اوښتی.

دغه جگړې څرنګه پيل شوې، چا پيل کړې، د چا له لاسه، د چا په
اشاره...؟ لسګونه پوښتنې، يو ځواب...؟

مولوي جلال الدين حقاني چې د سولې په هلو ځلو بوخت دی، د
دغو پوښتنو ځواب کې خبريالانو ته وايي:

... د احمد شاه مسعود او حکمتيار ترمينځ جگړو پر هېواد له سره د
وير بغير خپور کړ، د رژيم ځينو اړخونو له وړاندې له تنظيمونو سره د

بېلا بېلو تمايلاتو له مخې ارتباطات ټينگ کړي و، د ټنې کودتا دا لار پرانيسته، ځينو له احمد شاه مسعود سره دا خبره شريکه کړه، چې حکومت د بل چا لاس ته لوېږي، موږ غواړو هغه تاته وسپارو، له ده سره يې رنده او گوډه معاهده هم وکړه...

پرچمي، کمونستانو، د کارمل طرفدارو يا په بله خبره فارسي وانو مسعود ته داسې ښکاره کړه، چې موږ به قدرت تا ته وسپارو... د خلق ډلې حکمتيار ته دا خبره ورسوله...

موږ وويل پر ښارونو حملې مه کوئ، له کابل نه موږ ته هم پيغامونه راتلل، موږ رهبرانو ته وويل: مه سازش کوئ، مه جگړه، د واحدې ادارې او شورا غم وکړئ.

له مسعود سره مې هم تماس ونيو، دی پروان کې و، چې نوی ورته کمونستو افسرانو تسليم کړی و، ده په خوله له ما سره ومنله، په حکمتيار پسې وگرځېدم، پيدا مې نه کړ، مسعود ته مې وويل، مخابره کې خپله له حکمتيار سره خبرې وکړي، د يوه ساعت مخابروي تماس کې حکمتيار قناعت ونه کړ، پر سبا يې عبدالوکيل پروان ته ولاړ، جنرال رفيع لوگر کې له حکمتيار سره وکتل.

وطنجار خه مکتوبونه پکتيا ته رالېږلي وو، منصور صاحب دا خبره موږ ته وکړه، مکتوبونو کې ليکل شوي وو، کوم لوی پوستونه چې له دوی سره دي، تاسې يې وسلې مجاهدين کابل ته راولېږئ، موږ به وسله ورکړو، خو ما ونه منله، چې دا خپله گډ ودی او جگړو ته مخه ورکوي...

حکمتيار صاحب له مخکې د کابل نيولو تياري لرله، وړاندې تر دې چې د حضرت صاحب په مشرۍ پېښور کې جوړه شوې ناقصه اداره کابل

ته داخل شي، جگړه پيل شوه، ډېره بهرحمانه جگړه پر خلكو وټپل شوه. موږ د پكتيا، پكتيكا، وردگو، لوگر، غزني عالمان، قومي مخور او قوماندانان چې شمېر يې پنځوس تنو ته رسېده راغونډ او پر مسعود او حكمتيار د اوربند لپاره فشار راوړ، له موږ سره د مشرقي، كندهار او شمالي قوماندانان هم ملگري شول، له دواړو خواوو مو اختيار واخيست.

دغسې مو له جهادي او قيادي شوراگانو هم واک واخيست، مجددي صاحب راته وليكل، د سولې هيئت هره فيصله به من و غځي، مني، مسعود او حكمتيار خپل شرطونه وړاندې كړل، خو وروسته يې توی وړی واک راكړ، موږ له ۳۰۰ تنو علماوو، مخورو او قوماندانانو، ۳۶ تنه يوه پلاوي كې راټول كړل، چې د سولې مسوده تياره كړي، مسوده مو مسعود ته واستوله، ده قبوله كړه، د حكمتيار موافقه مو هم ترلاسه كړه.

زړه مو و، مطبوعاتې كنفرانس كې دغه مسوده اعلان كړو، دلته د مسعود پيغام راوړسېد، چې مسوده مه اعلانوي، خو موږ خبريالان راغوښتي وو، له ده مو پوښتنه وكړه، چې ددې خبرې منشاء راته وښيي، مسعود وويل، د ملېشې پر تكي ملگري خوايدوي، دا مو دده په خوښه د جگړې پر اړخونو واړول، بيا هم ده، دغه مسوده له كابل راډيو او اخبار اعلان نه كړه...

مسعود ته مو هيئت وليږه، ده ومنله، چې د مليشو ۸۰ مه فرقه، ۵۳ مه فرقه او اويایمه لوا به يې وسلې شي، نور پوځي قطععات به پر خپل ځای وي، خو دا دده د خولې توافق و، د زړه نه و، ځكه چې د جنرال حميد گل، اعجاز الحق او يوه عرب پر مينځگريټوب مسعود او

حکمتیار بکراميو کې کېناستل او زموږ له طرحې او خپلو وعدو يې غاړه وغږوله.

ما له دغو درې تنو وغوښتل، چې تاسې د افغانانو په مزاج او عنعناتو نه پوهېږئ، دا کار تاسې نه شئ کولای، زموږ پرېکړه مه بې ارزښته کوئ، ددوی د فيصلې ځينې ټکي زموږ د فيصلې پر ضد وو، دلته ده چې له دې دواړو فيصلو يوه هم تطبيق نه شوه.

موږ بيا له دوی سره ارتباط ونيو، چې د خبرو لپاره خپل استازي رامنځته کړي، حکمتیار دا کار وکړ، مسعود په ځنډ خپل استازي راوپېژندل، خو دوی عمل نه کاوه، دې کې د حزب وحدت او اتحاد اسلامي ترمينځ جکړه پېښه شوه، ما د دوی ترمينځ د اوربند او سولې هڅې پيل کړې، اوربند خو يو دوی درې ورځې ټينګ شو، خو سوله رامېنځته نه شوه، چې له پوځيک سره پر ما بريد وشو، ما د دواړو غاړو مشران د خبرو لپاره راغوښتي او دوی راسره منلي وه، خو يوه غاړه هم په خپله وعده ونه درېده.

اوس چې کوم کميسيون جوړ شوی، دا يو ناکام کميسيون دی، چې د خپلو فيصلو د تطبيق له واک بې برخې دی، دا کميسيون بايد وسيع شي، د تنظيم پرځای ولايتونه پام کې ونيول شي، له هر ولايته دوه ستر قوماندانان، يو قومي مشر، يو عالم چې تعداد يې ۱۲۰ - ۱۳۰ تنو ته رسېږي، يوه شورا جوړه شي، دا يوه باصلاحيته شورا ومنل شي، بيا يو داسې فارمول رامېنځته کړی شي، چې له ولسواليو دوه تنه او له علاقداريو يوه تن راجمع کړی شي، دغه اشخاص به علماء، مخور او قوماندانان وي، يا دا چې د کميسيون ۱۲۰ تنه د خپلو ولايتونو د شوراګانو د نفوسو په حساب نمر کابل يا د کابل شاوخوا راوليږي، له

دې څخه دى ۲۰۰ تنه ته غوره شي، چې پارلمان ته ورته بڼه به ولري، د دغه كمېسيون تر مراقبت لاندې آزاد انتخابات وشي، د دولت رييس دې وټاكل شي، د پارلمان دوره دې د دولت رييس له دورې سره برابر وي.))
ددغې پوښتنې په ځواب كې چې د حل او عقد، لويې جرگې او اهل الرى په اړه تاوده بحثونه كېږي، تاسې څه نظر لرئ، مولوي حقاني وويل:

دا ټوله يوه خبره ده، په دې شرط چې د تنظيمونو رعايت په كې نه وي شوى بلكې اهليت پام كې نيول شوى وي، داسې اشخاص په كې راشي، چې مسلمان وي، جهاد كې يې برخه لرلې وي، په ټولو قومونو ولايتونو پورې اړه ولري.

د خبرو او عمل توپير:

حقاني صاحب د حكمتيار او احمد شاه مسعود ترمينځ د جگړې په مخنيوي كې د سولې كمېسيون لخوا ديو پرېكړه ليك په وړاندې كولو خپل زغروال ځواكونه او مجاهدين د دواړو غاړو ترمينځ ځاى پرځاى كړل، په پرېكړه ليك كې راغلي: ختم و قطع جنگ بهر معنا و مفهوميكه باشد...

بعد از صدور اعلان فيصله در ظرف مدت يك هفته تمام قوت هاى متقابل و متخاصم از شهر كابل و كمربند اطراف شهر كابل خارج گردد.

تامين امنيت كمربند امنيتي شهر كابل و داخل شهر كابل در وقت عقب كشيدن قوت هاى درگير، تحت قيادت شوراي صلح

توسط قوماندانان کابل و حسب ضرورت یک تعداد مجاهدین متفق علیه صورت گیرد و بعداً به قطعات منظم وزارت دفاع و داخله تسلیم شود.

تمام سلاح ثقیله و وسایط حربی اردو مربوط بیت المال بوده، از کمر بند امنیتی کابل خارج شده نمیتواند.

لور پرېکړه لیک د ۱۳۷۱ لمريز د ثور پر ۲۷مه چهلستون بڼه کې اعلان کړی شو، حقاني صاحب له حکمتيار او مسعود ليکلی ياد ترلاسه کړی و، چې د دوی له خوا شوې پرېکړې ته ژمن اوسي، د سولې پرېکړه د ۲۵۰ قوماندانانو، قومي مخورو، علماوو له خوا تصویب او لاسلیک شوه، د ثور پر ۲۶مه د پرېکړه لیک له اعلان یوه ورځ وړاندې حقاني صاحب له حکمتيار و مسعود سره رابطه وکړه او يوځل بيا يې د سولې د پرېکړې په اړه د دوی ژمنتيا ترلاسه کړه.

حقاني صاحب پنځوس زغروال ټانکونه او سلگونه مجاهدین د حزب او نظار شورا جنگياليو ترمينځ ځای پرځای کړل، مسعود ژمنه کړې وه چې د دغو افرادو اعاشه او د ټپلو لگښت به دولت برابروي، خو دوی ورځې وروسته يې له دې ژمنې غاړه وغړوله.

پر دې سربېره مسعود د سولې پرېکړې ته هم ژمن پاتې نه شو او د جنرال حميد گل، اعجاز الحق او سعودي شهزاده ترکي الفیصل په مینځگړیتوب يو بل تړون ته په بتخاک کې کېناستل.

ددغې ناستې يوه برخه وال ماته وويل: احمد شاه مسعود حکمتيار ته په طنز وويل، حقاني ام کتی چند ټانک غورازه خود آمده که صلح میکنم...

د حکمتیار او مسعود تر منځ د اعجاز الحق او ترکي الفیصل په منځگړتوب د بگرامیو تړون

لومړنی سفر، لومړنی گوزار:

مجددي د جوزا پر ۵مه په دوه ورځني رسمي سفر اسلام آباد ته ولاړ، د اسلام آباد هوايي ډگر کې د پروتوکول له مخې غلام اسحق خان او نواز شریف دده هر کلي ته ولاړ وو، د سپرلي الوتکه د اسلام آباد پر هوايي ډگر کیناسته، مجددي چې له الوتکې راكوزېده، نو دده باديگارد تورن جنرال (جگرن) خان محمد لکه سيوري ورپسې جوخت روان و، کله چې ده د غلام اسحق خان په ملتيا د تشریفاتو گارد سلامي اخیستله، نو باديگارد جنرال هم د مجددي او غلام اسحق په پله گام اخیست، پاکستانی مقامات چې ځینو یې پرېټونو کې خنډل، دې لوبې ته حیران ولاړ وو، خو کابل کې د پاکستان شاژدافیر ښاغلي فدا یونس له افغانانو سره د اوږدې سابقې له مخې نه غوښتل، دا شرم د کمره مین له خوا ثبت شي، ځکه خو یې هغه تر مت په نیوو ایسته کش کړ، له دې سره هغه لکه په هماغه ځای مېخ شوی وي، یې حرکت ولاړ پاتې شو.

د جوزا پر ۸مه د مجددي د سپرلي الوتکه له پاکستان څخه په بېرته ستنېدو د کابل پر هوايي ډگر په توغندي وويشتل شوه، خو پیلوټ وتوانېد الوتکه روغه کوزه کړي، د توغندي په لگېدو د الوتکې د مخ برخه زیانمنه او د پیلوټ مرستیال برسيرن زخمي شو، خبريالانو څرگنده کړه، چې مجددي په هوايي ډگر کې تلولی او الوتې بڼه څښتنل، ده لومړی د الوتکې ویشته تور پر حکمتیار ولگاوه، خو وروسته چې له مسعود سره یې د قدرت سيالي اوج ته ورسېده، وېل یې: دا کار دده دوستانو او د لستوټي مارانو کړی.

مجددي د پلويانو پيدا كولو په تمه د مامورينو معاشونه دوه چنده كړل، خو د وزارتونو بودجه يې كمې كړې، په دې توگه يې ټولې ادارې له يوه سخت بحران سره مخامخ كړې.

ده د پخواني باچا د ملاتړ تر لاسه كولو لپاره خپل زوی روم ته وليږه خو باچا دده، د ننگې خبره ونشوی منلي.

دلته وه، چې مجددي ته پر تنظيمي ډلو او وسله والو خپل مټ غښتلی كړي شوی او نه يې له هېواده بهر د افغان شخصيتونو او سياستوالو ملاتړ خپل كړي شو...

هغه وه چې د ارگ دريو كوټو كې له دوه مياشتني مساپرۍ وروسته يې له ارگ سره مخه ښه كړه...

